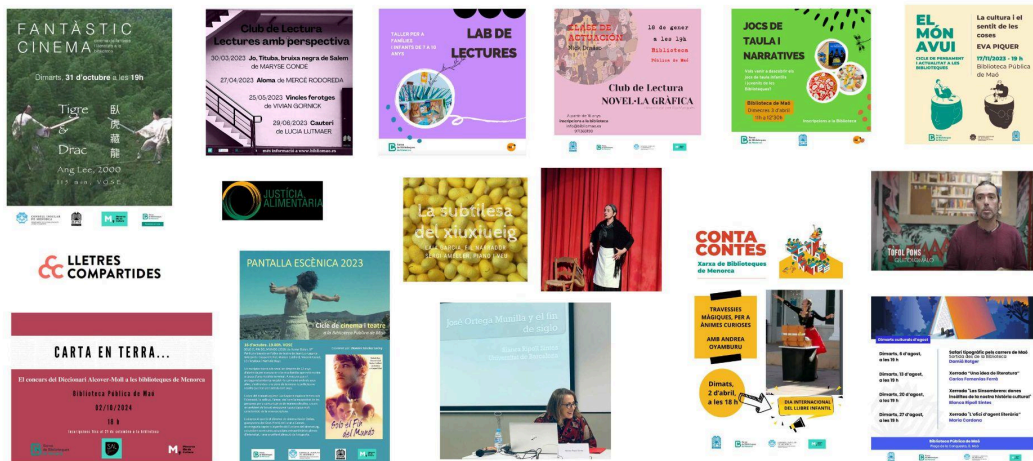

Biblioteca Pública de Maó

Memòria d'activitats i programes realitzats durant el 2023

CONSELL INSULAR DE MENORCA
DEPARTAMENT DE CULTURA, EDUCACIÓ,
JOVENTUT I ESPORTS

Xarxa de Biblioteques de Menorca

CONSELLERIA DE CULTURA, UNIVERSITAT I CULTURA

Equip de treball de la Biblioteca 2023

Tècniques: Antònia Soler
Vanessa Camps
Fàtima Anglada
Núria Pons

Auxiliars: Antònia Cardona
Anna Elisabet Fernández
Isabel Negre
Herminia Van Walré
Maria Rosa Ruau
Luna Arrebola
Joaquim Pons

Ordenances: Catalina Tudurí Cardona
Trinidad Moll Gómez de la Tía

Director: Joan Pau Salort Salort

Índex

1. Presentació.....	4
2. Introducció	5
3. Estadístiques	6
4. Serveis prestats	8
5. Programes.....	8
6. Activitats Realitzades.....	11
7. Infraestructura i Equipament.....	19
8. Recursos humans.....	20
9. Organització interna.....	21
10. Execució del pressupost.....	21
11. Formació	23
12. Comunicació.....	23
13. Col·laboracions	24
14. Propostes	24
15. Conclusions	25
16. ANNEXOS	26

Annex 1. Articles a revistes

Annex 2.Dossier de premsa

1. Presentació

Aquesta memòria dóna compte dels aspectes més rellevants en la gestió i les activitats de la Biblioteca durant l'any 2023. Aquesta memòria solament fa referència a l'activitat de la Biblioteca Pública de Maó i s'ha realitzat una altra memòria per a l'activitat de l'Arxiu Històric de Maó per remarcar que ambdues institucions comparteixen espai però no són el mateix servei i en un futur s'han de separar.

La memòria descriu els serveis prestats i ressenya les activitats realitzades, així com una valoració. Els resultats han de servir per detectar mancances, marcar prioritats i resoldre problemes en relació a la principal funció de la biblioteca que és el foment de la lectura en tots els formats i en totes les franges d'edat per un costat i esdevenir un centre de dinamització cultural i espai de relació social per l'altre.

La Biblioteca Pública està gestionada pel Departament de Cultura, Educació, Joventut i Esports del Consell Insular de Menorca, gràcies a la delegació d'aquests per part del Govern Balear. El personal adscrit a la Biblioteca són funcionaris de la CAIB que depenen de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esports. La gestió i pressuposts depenen del Departament de Cultura, Educació, Patrimoni, Esports i Joventut del Consell Insular de Menorca atesa la transferència d'aquesta competència. I com a Biblioteca Pública de l'Estat participa dels programes coordinats del Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya. També és la Biblioteca Central de Menorca i és membre de la Xarxa de Biblioteques de Menorca. D'altra banda la nostra biblioteca exerceix de biblioteca urbana de la ciutat de Maó. La biblioteca i l'arxiu són dos serveis paral·lels, que tot i tenir les seves connexions, atenen a missions, objectius i usuaris diferents, per aquest motiu manifestem la necessitat de separar els dos serveis en un futur i dotar-los d'autonomia de gestió amb personal i pressupost propi cadascun d'ells.

Segons la Llei de traspàs de competències, la biblioteca hauria de ser atesa per un mínim de 13 treballadors. La relació de llocs de treball mostra la necessitat de 23 llocs de treball. Durant anys hi ha hagut una intensa tasca per solucionar el tema de la falta de personal, amb períodes de mancança de personal ateses les baixes i els canvis de destí. A final d'any s'ha estabilitzat la plantilla amb 12 treballadores i manquen dues places dotades per cobrir a l'espera de noves borses d'interins facultatius.

La programació d'activitats i els serveis oferts durant el 2023 donen compte d'una institució dinàmica, atenta a les necessitats dels usuaris i d'aquesta manera va augmentant els seus serveis i activitats. Cal consolidar aquesta dinàmica de creixement.

2. Introducció

La Biblioteca Pública està ubicat en una de les places cèntriques de la part antiga de la ciutat, Plaça de la Conquesta, 8. És un edifici de factura neoclàssica dividit en tres plantes més el soterrani. La superfície útil total és de 2500 m², més de meitat dels quals es dedica a Biblioteca entre espais públics i magatzems.

Tot i que atén la població de Maó, d'unes 30.000 persones, la Biblioteca dona servei també a la resta de la població de l'illa com a Biblioteca Insular Central per la qual cosa assumeix algunes funcions que abasten tota l'illa. Aquests fets fan que la biblioteca quedi actualment mancada d'espai.

La ciutat de Maó presenta una bona xarxa d'associacions i entitats de tot signe que la fan dinàmica i plena d'oferta formativa, cultural i esportiva. La Biblioteca estableix contacte i col·laboració amb moltes d'aquestes entitats.

Menorca té 8 biblioteques municipals que integren la Xarxa de Biblioteques de Menorca. La Biblioteca Pública de Maó és la biblioteca de referència. El municipi també té una biblioteca privada gestionada per la Fundació Rubió i tres biblioteques més: la de l'Ateneu de Maó (que actualment no dona servei), Hernández Mora (gestionada per l'Ajuntament de Maó i tancada des de fa temps) i la del Museu de Menorca (especialitzada). Cada centre educatiu també té la seva biblioteca escolar, però en general no disposen de personal per atendre-les correctament menys en el cas de l'IES Joan Ramis que manté alguns serveis durant el capvespre. El Centre de formació del Professorat té una biblioteca especialitzada en pedagogia i didàctica. Cal esmentar també l'Escola Oficial d'Idiomes i les Escoles d'Adults amb les quals mantenim alguna col·laboració.

La missió bàsica de la Biblioteca és el foment de la lectura en totes les franges d'edat des de diversos formats i facilitar l'accés als productes culturals. La Biblioteca és un servei públic que garanteix a tots els ciutadans i ciutadanes i a les diferents entitats en l'àmbit local i insular l'accés lliure i gratuït a la informació, la formació i l'oci per així contribuir al desenvolupament personal i col·lectiu. Es proposa com un espai de convivència i de cohesió social. És la dipositària del Dipòsit Legal de Menorca i té la missió de preservar el patrimoni bibliogràfic del seu Fons Antic. D'altra banda també pretén difondre i crear continguts d'interès dels usuaris; usar i actualitzar les TIC per millorar la qualitat del servei; i col·laborar amb la xarxa ciutadana i institucional.

3. Estadístiques bàsiques

Les estadístiques són recollides de forma automàtica pel sistema de gestió compartit amb les 52 Biblioteques Públiques de l'Estat i que són a disposició a la web del Ministeri a l'adreça [Bibliotecas Públicas españolas en cifras](#)

Xifres bàsiques comparades 2017- 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dies oberts al públic	282	280	282	246	285	284	284
Hores setmanals d'obertura al públic	44	44	44	44	44	44	49
Revistes nova adquisició	3	18	3	3	5	6	0
Documents incorporats	3.101	3.153	2.399	2.225	2.000	2.333	2.995
Documents sonors	256	131	31	76	40	28	12
Documents audiovisuals	413	245	158	220	87	152	48
Nous usuaris	896	842	844	599	769	848	932
Prestataris actius	4535	4.296	4428	3.343	3.440	3633	4.272
Préstecs llibres	40.252	36.806	35.039	32.052	31.279	32.572	35.729
Préstecs audiovisuals	17.879	13.593	11.796	6.305	4.798	3.748	2.986
Préstec ebiblio						2.018	3.532
Préstecs revistes, tablets, e-reader i altres						911	1.082
TOTAL DE PRÉSTECES	62.933	54.591	48.184	39.735	36.815	39.249	39.797
Investigadors: documents consultats (compartit amb AHM)	1.849	1.771	1.554	1.083	1.452	1.736	1.094
Visites a la biblioteca	121.512	102.339	98.220	55.044	58.656	67.045	79.119
Visites concertades	59	45	40	16	22	34	61
Visites pàgina web	106.668	117.619	120.807	118.562	107.262	138.847	14.454

Sessions d'accés a Internet	18.238	12.284	11.116	3.509	2.828	3043	3.551
Consultes OPAC via web	8.797	8.047	8.362	7.398	7.139	8.240	8.902
Activitats organitzades per la Biblioteca	68	92	72	59	77	154	187
Activitats celebrades a la Biblioteca	58	44	53	24	21	14	25

Les estadístiques de l'any 2023 a nivell general marquen una tendència clara de recuperació d'usuaris. Els indicadors que requereixen presencialitat remunten clarament menys els que fan referència a la utilització d'ordinadors i wi-fi perquè bona part de la ciutadania disposa d'aquest tipus de connectivitat als seus dispositius mòbils o a casa seva. La biblioteca des d'aquest any s'obre una hora més al dia i durant l'estiu solament s'ha tancat dos capvespres per manca de personal durant les vacances. Pel que fa a les adquisicions també s'han incorporat més documents gràcies a l'increment de tècniques bibliotecàries millorant el fons de la biblioteca.

Dins els aspectes positius cal destacar que s'ha arribat a les xifres pre pandèmiques o s'han millorat respecte anys anteriors pel que fa a nous usuaris, prestataris actius, préstec de llibres i visites a la biblioteca. El major increment de visites està relacionat amb la intensa tasca que s'ha fet en aquest sentit i l'augment de l'oferta d'activitats didàctiques i culturals gràcies a la incorporació a mitjan any d'una tècnica d'activitats i difusió. Un esforç per part del personal de la biblioteca que s'ha vist recompensat amb l'agraïment de molts usuaris i l'increment de visites i préstecs.

Pel que fa al préstec de documents, que és una de les principals missions de la biblioteca, ha crescut però no arriba a les xifres anteriors a la pandèmia. Aquest aspecte de la reducció de préstecs de tot tipus és comú a la majoria de biblioteques de l'estat, però no per açò és menys preocupant. Seguim creixent en préstec ebiblio.

Les nostres xarxes han mantingut una bona acceptació i hem crescut en seguidors a instagram. Cada vegada es dedica més temps a aquestes xarxes perquè són el principal mitjà de difusió d'activitats i informació on line, juntament amb la nostra web.

L'ús de la Biblioteca Pública de Maó manté uns índex alts en comparació a la mitjana de les biblioteques públiques estatals, sobretot si també comparem el número de treballadors de l'equipament i els pressupostos d'aquesta biblioteca amb altres de població similar. Aquesta informació es pot trobar a la següent web del Ministeri de Cultura: <https://mapabpe.mcu.es/mapabpe.cmd>

4. Serveis prestats

A Menorca tot un conjunt d'entitats organitzen un ventall ampli d'activitats culturals. La biblioteca ha de trobar el seu lloc específic dins aquest conjunt d'iniciatives. Els nostres serveis són en resum els següents:

1. Consulta de documents. La biblioteca facilita l'accés a les col·leccions tant física com virtual, amb la possibilitat d'accedir a altres fons públics.
2. Servei d'informació local a usuaris, personal o via web.
3. Servei de préstec personal, autopréstec i a domicili.
4. Servei de préstec interbibliotecari.
5. Servei de e-biblio de lectura digital (inclou també efilm)
6. Servei d'Internet.
7. Servei de wifi obert.
8. Activitats de promoció de la lectura.
9. Atenció als investigadors del Fons Antic i Hemeroteca
10. Suport a l'educació. (Programa Viu la Cultura del Govern Balear, Salut Jove i Cultura del Consell Insular, Visites escolars, etc)
11. Servei de formació a usuaris en l'ús de la biblioteca i en noves tecnologies.
12. Servei d'extensió bibliotecària: Centre Penitenciari, Hospitals, Centres de dia i residències de majors.
13. Pàgina web pròpia amb els serveis integrats. Xarxes-Instagram.
14. Servei ordinador i programari amb 25 unitats a disposició del públic.
15. Serveis de cessió d'espais disponibles (sala d'actes i sala de reunions)
16. Servei de reprografia

5. Programes

Els programes són les actuacions que tenen continuïtat al llarg de l'any. Ho diferenciem de les activitats que són puntuals.

Plecs de Lectura. Aquest programa es fa en coordinació amb l'IME i a través del pressupost de la Xarxa de Biblioteques del CIM. Durant el 2023 s'han editat per iniciativa de la Biblioteca Pública de Maó 6 plecs de lectura, com a continuació del programa iniciat el 2017 però amb una periodicitat bimestral. Són textos de difusió de temàtica diversa amb una àmplia difusió per Menorca. S'han editat 4.500 exemplars de cada nombre. L'Arxiu d'Imatge i So de Menorca també col·labora amb l'edició dels Plecs aportant fotografies antigues i modernes. Aquesta és la relació dels realitzats durant l'any 2023:

mes	Autor i text	Fotografia
GENER -FEBRER 55	Miquel À. Casanovas Camps. <i>Biografia i selecció de textos elaborats per nosaltres</i>	Fotografies d'Antoni Curto fons AISM
MARÇ - ABRIL 56	Josep Mascaró Pasarius. <i>Biografia i selecció de textos elaborats per Miquel À Marquès</i>	Fotografia col·lecció família Mascaró Pasarius

MAIG - JUNY 57	<i>Marc Moll i Marquès. Biografia i selecció de textos elaborats per nosaltres</i>	Fotografies de Salvador Almirall fons AISM
JULIOL - AGOST 58	<i>Margaret Murray. Biografia i selecció de textos elaborats per Cristina Rita</i>	Fotografies de la col·lecció Guillem Pons-AISM
SETEMBRE - OCTUBRE 59	<i>Lluís Plantalamor. Biografia i selecció de textos elaborats per Joaquim Pons Machado</i>	Fotografies de Diego Monjo. Col·lecció Cardona Goñalons-AISM
NOVEMBRE - DESEMBRE 60	<i>Carme Cloquells Tudurí. Biografia i selecció de textos elaborats per Fàtima Anglada</i>	Imatge de Geraldine Molia

Rebeca en línia. En col·laboració amb totes les biblioteques d'Espanya, Rebeca és un programa de catalogació conjunta que comparteix l'accés als diversos fons.

Extensió Bibliotecària. Com indica el *Manifest de la Biblioteca Pública IFLA UNESCO 2022* és funció de la biblioteca pública oferir serveis amb igualtat d'accés per a tothom fent referència específica a espais com els hospitals o les presons. En aquest sentit seguim proporcionant lots de llibres al Centre Penitenciari de Menorca, tot pensant en poder oferir-lis alguna activitat en un futur pròxim. I, aquest any 2023, hem ampliat l'extensió bibliotecària a la Residència Geriàtrica Assistida de l'Ajuntament de Maó.

Clubs de Lectura. Durant el curs 2022-2023 es van portar a terme 3 clubs de lectura: el Club de Lectura d'Adultesa; el Club de Lectura amb Perspectiva i el Club de Lectura Juvenil. El d'Adultesa, dinamitzat per Marga Llovet des de fa anys, té un públic fidelitzat, al qual s'hi van afegint noves incorporacions. Mentre que el de Perspectiva, s'ha consolidat com una aposta per arribar a nous públics, sent dinamitzat per Magda Timoner i Gabi Miciulevicius. Ambdós fan una lectura mensual amb la visita, quan es pot, d'alguna autoria. Malauradament el Club de Lectura Juvenil ha anat perdent participació, a pesar dels diversos esforços de dinamització, fins a la seva dissolució a finals d'aquest any 2023 per a la qual cosa s'estan pensant alternatives pel 2024, com la possibilitat de participar en els Premis Atrapallibres. Destacar que pel curs 2023-2024 s'ha apostat clarament per impulsar nous clubs, incorporant el Club de Lectura de Novel·la Gràfica, dinamitzat per Illa Marquès, i el Club de Lectura de Novel·la Negra, dinamitzat per José A. Luque Carreras.

Família&Lectura. Es tracta d'un programa de llarg recorregut present a tota la Xarxa de Biblioteques i dirigit a famílies amb infants de 0 a 6 anys als qui s'ofereix formació en literatura infantil, propostes d'àlbums il·lustrats de qualitat, i apropament a la lectura des dels primers anys de vida. El curs 2022-2023 ha estat dinamitzat per Art per Créixer, i el curs 2023-2024 per Judith Lirola. Actualment la seva gestió depèn del SAEI (Servei d'Atenció Educativa Infantil del Consell Insular de Menorca)

Laboratori de Lectures. Es tracta d'un programa dirigit a famílies amb infants a partir de 7 anys per donar continuïtat a les famílies de Família&lectura. A càrrec de Raquel de Manuel. A pesar de la professionalitat de la tallerista no hi ha hagut gaire assistència probablement perquè es tracta d'una franja d'edat amb moltes activitats extraescolars.

Documental del mes. La biblioteca ha estat adherida al programa de Docs Barcelona

oferint una projecció d'un documental inèdit cada darrer dimecres de mes fins al mes de juny de 2023. Oferint la possibilitat de veure el film presencialment i on line, amb una modificació del pressupost. Tenint en compte l'existència de dos cicles de cinefòrum organitzats des de la mateixa Biblioteca hem decidit deixar d'oferir aquest Programa finalitzant el mateix el mes de juny del 2023.

Cicle Pantalla Escènica. Es tracta d'un cicle dinamitzat pel dramaturg Dionisio Sánchez Loring on es projecta una pel·lícula relacionada amb una obra de teatre amb una introducció inicial i un fòrum final amb una comparativa entre el llibre i la pel·lícula.

Cicle Fantàstic Cinema. Aquest Cicle cerca arribar a nous públics interessats en la ciència ficció. Dinamitzat pel filòsof Jaume Pons ofereix una pel·lícula mensual tot cercant el diàleg posterior.

Centres d'interès i exposicions. Elaborem centres d'interès permanents i d'altres temporals que permeten la difusió de fons determinats, la commemoració de dates destacades, o donar resposta a demandes habituals en determinades èpoques de l'any, entre d'altres.

Els centres d'interès de la Sala Infantil han estat els següents:

- L'hivern / Àlbum il·lustrat de col·leccionista, tot un regal (gener)
- Carnaval / Festes d'aniversari (febrer)
- Llibres de conills / Llibres per la igualtat (març)
- Dia Internacional de la Literatura Infantil / Sant. Jordi (abril)
- Llibres de plantes, horts i jardins (maig)
- Les pors (juny)
- Hervé Tullet (juliol-novembre)
- Llibres de Nadal (desembre)

Pel que fa als centres d'interès dirigits a persones adultes, seguim amb Agenda 2030, LGTBIQ+ i Lectura Fàcil, com a centres permanents. A aquests hi hem afegit l'exposició del fons adquirit amb la subvenció del Fons Europeus 2022. Mentre que de forma temporal s'han realitzat els següents:

- El llenguatge audiovisual com a forma narrativa (gener-febrer)
- Josep Miquel Vidal Hernández: In memoriam (febrer)
- Novel·la d'altres indrets (febrer)
- Poesia i més poesia (març)
- Les dones als documents de l'Arxiu Històric de Maó (març-maig)
- Josep Mascaró Passarius (juliol-agost)
- Cinema i literatura (octubre-desembre)
- Novetats de col·lecció Local (desembre)
- Mente sana in corpore sano (desembre)

Ressenyes revista ÚTIL i Somiatruites. Hem seguit amb les ressenyes mensuals de llibres de Menorca o d'autoria menorquina a la revista *ÚTIL*. Més les 6 propostes de lectura per a diverses edats, del número especial de Nadal, havent fet un total de 28 ressenyes, 22 corresponents a la secció menorquina. A la revista *Somiatruites*, hem publicat 5 ressenyes mensuals dedicades a públic infantil. Als annexos es poden veure les participacions a ambdues revistes de gran difusió a nivell insular.

Viu la cultura. Com cada any la biblioteca forma part de l'oferta educativa que s'aglutina entorn del programa Viu la Cultura del Govern Balear. Una de les activitats que seguim oferint és la relacionada amb el *Diccionari català-valencià-balear* dirigida als alumnes d'ESO.

Salut Jove. Hem seguit participant, amb la resta de biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de les dues ofertes educatives, "Poesia a les biblioteques" i "Els llibres de la meva vida". I hem ampliat la nostra oferta afegint l'Scape Room i el Treball de recerca (apartat 6) així com les visites escolars tot pensant en una millor personalització d'aquestes per cada aula, amb "La meva aula descobreix la Biblioteca Pública de Maó".

Acompanyament digital. Hem seguit oferint el servei d'assessorament personalitzat per a afavorir l'alfabetització digital de totes les persones. Durant el 2023 s'han portat a terme **149 sessions** d'acompanyament digital.

6. Activitats realitzades

Durant el 2023 la Biblioteca ha organitzat un total de 187 actes, entre els que s'inclouen activitats puntuals i les activitats pròpies dels diferents programes anuals. D'altra banda hi han hagut 25 activitats organitzades per altres entitats externes a les quals se'ls hi deixa la Sala d'actes amb l'equipament necessari.

6.1. Dirigides a públic familiar, infantil i/o juvenil

Pel que fa a les activitats dirigides a públic familiar, infantil, i/o juvenil s'han repetit algunes activitats com els contacontes o les visites escolars, al mateix temps que s'ha intentat diversificar l'oferta. Moltes d'aquestes activitats han anat acompanyades d'una petita notícia que es pot consultar a la nostra web.

Tenint en compte que alguns infants només tindran contacte amb la Biblioteca a partir de les escoles i que la relació centres escolar i biblioteca pública és indispensable en tota estratègia de foment de la lectura hem seguit apostant per millorar aquestes visites i dotar-les de contingut. Així, si bé seguim oferint visites guiades a la Biblioteca, l'objectiu a curt i mig termini és esdevenir agent de col·laboració i suport en els seus projectes educatius i situacions d'aprenentatge concreta. Al mateix temps que alumnes i docents ens puguin ajudar a millorar el nostre fons, la nostra oferta d'activitats i serveis, en una sinèrgia constant que multiplica esforços. Es cerca també que les visites o activitats amb els centres incloguin una experiència d'impacte positiu que els motiví a seguir fent ús de la Institució més enllà de l'horari lectiu.

L'scape room iniciat el 2022 amb els alumnes de 2n d'ESO sobre l'obra de Care Santos *Mentida* s'ha incorporat a l'oferta del programa Salut Jove del Consell Insular de Menorca. Tots els centres de Maó, i l'Institut d'Alaior, l'han sol·licitat fent un total de 20 sessions.

D'altra banda, també s'ha inclòs l'oferta de la sessió de formació relacionada amb l'assignatura de Treball de Recerca que es va provar de forma experimental el 2022, atenent l'alumnat de 4 instituts.

A destacar també que aquest 2023 s'ha donat la possibilitat a les escoles d'estiu de realitzar un taller sobre l'artista Hervé Tullet amb molt bona acollida. D'aquest taller ha

sorgit l'exposició artística de la zona infantil que s'ha publicat a la compte d'Instagram l'Expo Idéale Avec Hervé Tullet.

La biblioteca realitza visites guiades per a diversos col·lectius. Les més freqüents són les visites escolars, havent atès el 2023 **47 grups** aules. De tota manera cada vegada són més el grups de persones adultes qui demanen fer una visita guiada, com els grups de persones nouvingudes, de l'escola d'adults, del SOIB, o d'espais familiars, per exemple, havent atès un total de 13 visites.

6.1.2. Relació d'activitats i sessions dels programes anuals

Seguidament es relaciona la llista de les **activitats (també les sessions dels programes) familiars, infantils i/o juvenils realitzades per tipologia i ordre cronològic**. Es poden consultar, la majoria, a la web de la biblioteca.

CONTACONTES

- 21 de gener: "Contes fantàstics i de misteri" amb la Sra. García
- 20 de febrer: "Alícia" amb Coloradas
- 7 de març: "Les mèrides" amb Raquel de Manuel
- 17 d'abril: "Contes salats" amb Andrea Oyamburu
- 18 de maig: "Dia d'Europa: Kalopsia" amb Gemma Moll
- 22 de maig: "Badant enfora, contes d'aprop" amb Gemma Moll
- 19 de juny: "Rakugo (y olé)" amb Ada Francoy
- 18 de setembre: "Les rondaies de s'àvia Rita de Torralba" amb Rita Barber
- 23 d'octubre: "Sóc així" amb Laura Asensio
- 18 de novembre: "Contacontes Premi Ciutat de Palma" amb Andrea Oyamburu
- 20 de novembre: "Ventura" amb Ada Francoy
- 18 de desembre: "La millor sopa del món" amb la Sra. García

TALLERS FAMILIARS I ALTRES

- 10 de gener: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
- 12 de gener: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
- 2 de febrer: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
- 7 de febrer: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
- 9 de febrer: Jocs de taula i narratives amb Raquel de Manuel
- 7 de març: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
- 9 de març: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
- 14 de març: Jocs de taula i narratives amb Raquel de Manuel
- 11 d'abril: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
- 12 d'abril: Jocs de taula i narratives amb Raquel de Manuel
- 20 d'abril: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
- 20 d'abril: "Vine a descobrir la cultura talaiòtica. Sant Jordi amb na Laia i en Tau" amb Andreu Torres

9 de maig: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
11 de maig: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
19 de maig: “Creació d’històries amb colors”
17 de juny: Scape Room “Guardianes dels llibres” amb Raquel de Manuel
13 de juny: MicroRelats per a joves
20 de juny: MircroRelats per a joves
27 de juny: MicroRelats per a joves
6 de novembre: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
11 de novembre: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
9 de desembre: Família&Lectura, dues trobades consecutives, grup 1 i 2
13 de desembre: Laboratori de Lectures amb Raquel de Manuel
29 de desembre: Jocs de taula i narratives amb Raquel de Manuel

CLUB DE LECTURA JUVENIL

21 de gener: “La descoberta d’enginys singulars”
25 de febrer: “Pot ser un còmic considerat novel·la?”
21 de març: “La MicroPoesia té un gran sentit”
22 d’abril: “Què entenem com a *bestseller* ?”
27 de maig: “L’art importa”
30 de setembre: *Cómo domesticar un humano* de B. Abbas i Laura Agustí
28 d’octubre: “La literatura del jo”

BIBLIOTECA I ESCOLA

Scape Room “Mentida” de Care Santos dirigit a 2n d’ESO

9 de gener: 1 grup IES Cap de Llevant
10 de gener: 1 grup IES Cap de Llevant
12 de gener: 1 grup IES Cap de Llevant
13 de gener: 1 grup IES Cap de Llevant
9 de març: 2 grups consecutius IES Guàrdia d’Alaior
30 de novembre: IES Joan Ramis i Ramis
4 de desembre: 2 grups consecutius IES Joan Ramis i Ramis
5 de desembre: 2 grups consecutius IES Joan Ramis i Ramis
11 de desembre: 2 grups consecutius IES Guàrdia d’Alaior
12 de desembre: 2 grups consecutius IES Guàrdia d’Alaior
13 de desembre: 2 grups consecutius IES Pasqual Calbó
14 de desembre: 2 grups consecutius IES Pasqual Calbó
15 de desembre: 1 grup IES Pasqual Calbó

Treball de recerca

25 de setembre: IES Pasqual Calbó
20 d'octubre: IES Joan Ramis i Ramis
24 d'octubre: IES Joan Ramis i Ramis
8 de novembre: IES Cap de Llevant
30 de novembre: Escola d'Art de Menorca

Diccionari Alcover Moll

27 de gener: 2 grups consecutius IES Pasqual Calbó
19 de desembre: 2 grups consecutius La Salle

Poesia a les biblioteques

30 de març: 2 grups consecutius IES Cap de Llevant amb Ponç Pons
26 d'octubre: IES Pasqual Calbó amb Ponç Pons

Els llibres de la meva vida

25 de maig: IES Joan Ramis i Ramis amb Iossune Arriaran

Els il·lustrats (gimcana)

6 de juny: IES Pasqual Calbó

Visites escolars

18 de gener: 2 grups consecutius P5 Doctor Comas Camps d'Alaior
20 de gener: 6è Doctor Comas Camps d'Alaior
1 de febrer: P5 Cormar
8 de febrer: 2n Mare de Déu del Carme
8 de febrer: P3 i P4 Cormar
13 de febrer: 3r i 4t Tramuntana
20 de febrer: 2n Mare de Déu del Carme
13 de març: 1r, 5è i 6è Tramuntana
3 d'abril: P3 Sa Graduada
4 d'abril: 6è Maria Lluïsa Serra
4 d'abril: 3 grups 6è Mare de Déu de Gràcia
(13 d'abril: ludoteca Setmana Santa Ajuntament de Maó)
19 d'abril: P4 Sa Graduada
21 d'abril: de 1r a 4t de Cormar
26 d'abril: 2 grups consecutius 1r Mare de Déu de Gràcia
27 d'abril: 2 grups consecutius P5 Mare de Déu de Gràcia
17 de maig: P4 Antoni Joan Alemany
23 de maig: P3 Antoni Joan Alemany
24 de maig: P5 Antoni Joan Alemany
2 de juny: P4 Maria Lluïsa Serra
5 de juny: 2 grups consecutius 1r La Salle
19 de juny: Mare de Déu del Toro

2 d'octubre: P5 Sa Graduada
24 d'octubre: P3 Antoni Juan Alemany
24 d'octubre: P4 Antoni Juan Alemany
24 d'octubre: P5 Antoni Juan Alemany
27 d'octubre: 2 grups consecutius 3r Mare de Déu de Gràcia
9 de novembre: 2 grups consecutius 3r Mare de Déu del Carme
10 de novembre: 2n Mare de Déu del Carme
13 de novembre: 2 grups consecutius Tramuntana
14 de novembre: 2 grups consecutius Tramuntana
24 de novembre: 2n Mare de Déu del Carme
28 de novembre: 2 grups consecutius P5 Mateu Fontiroig
1 de desembre: P4 Maria Lluïsa Serra
15 de desembre: 3r Maria Lluïsa Serra

Tallers “Expo Ideal” amb les escoles d'estiu

6 de juny: Maria Lluïsa Serra
10 de juny: CD Alcázar
11 de juny: CD Alcázar
14 de juny: CD Alcázar
25 de juny: Escola Rítmica Pasqual Calbó
28 de juny: Maria Lluïsa Serra
10 d'agost: BS Gimnàstica Rítmica

CONCURSOS

20 de novembre: Concurs “Lletres i Mots”

6.2 Dirigides a públic adult

CLUBS DE LECTURA (CL)

18 de gener: CL Adultesa, *Verdades, ballestrinques i botavares* de Lourdes Otal
2 de febrer: CL amb Perspectiva, presentació
8 de febrer: CL Adultesa, *Consells, proverbis i insolències* de Joan Fuster, comentat per Fina Salord
8 de març: CL Adultesa, *Llibre d'esvalots* de Damià Rotger. Amb l'autor
30 de març: CL amb Perspectiva, *Jo, Tituba, bruixa de Salem* de Maryse Condé
20 d'abril: CL Adultesa, *Germanet* d'Ibrahima Balde i Amets Arzallus. Amb el Fons Menorquí de Cooperació
27 d'abril: CL amb Perspectiva, *Aloma* de Mercè Rodoreda
17 de maig: CL Adultesa, *Algo más inesperado que la muerte*, d'Elvira Lindo

25 de maig: CL amb Perspectiva. Vincles ferotges de Vivian Gornick
22 de juny: CL Adultesa, *Un món feliç*. Amb el Centre Bit Menorca
29 de juny: CL amb Perspectiva. *Cauteri* de Lucía Lijtmaer
20 de setembre: CL Adultesa. *La mujer helada* d'Annie Ernaux
5 d'octubre: CL amb Perspectiva. *La mà que pren la meva* de Maggie O'Farrell
11 d'octubre: CL Novel·la Gràfica. *Los grandes espacios* de Caterine Meurice
18 d'octubre: CL Adultesa. *Panza de burro* d'Andrea Abreu
27 d'octubre: CL Novel·la Negra. *Muerte en la Fenice* de Donna Leon
8 de novembre: CL Novel·la Gràfica. *El olvido que seremos* d'Hector Abad Faciolince i Tyto Alba
9 de novembre: CL amb Perspectiva. *El paper de paret groc* de Charlotte Perkins
22 de novembre: CL Adultesa. *Historia de una escalera* d'Antonio Buero Vallejo
24 de novembre: CL Novel·la Negra. *Noticias de la noche* de Petros Markaris
13 de desembre: CL Adultesa. de Josep M. Quintana amb l'autor
14 de desembre: CL amb Perspectiva. *Sola* de Carlota Gurt
15 de desembre: CL Novel·la Negra. *La forma del agua* d'Andrea Camilleri
20 de desembre: CL Novel·la Gràfica. *Crónicas birmanas* de Guy Delisle

CONTES PER A PERSONES ADULTES

31 de gener: "Receptari de paraules" amb Andrea Oyamburu
22 de febrer: "Dones que corren amb els llops" amb Maribel Silvent
22 de març: "Contes de dones a la finestra". Amb textos del taller d'Ana Haro
27 d'abril: "Del paper a la veu" amb Raquel de Manuel
18 de maig: "Maó+Contes" amb Laia Garcia i Andrea Oyamburu
25 d'octubre: "Contes propis" amb Maria Galetta
29 de novembre: "Contes eròtics" amb Andrea Oyamburu
27 de desembre: "La subtilesa del xiuxiueig" amb Laia Garcia i Sergi Ameller

TALLERS

1 de febrer: Lectura amb veu alta amb Ariadna Ferrer
8 de febrer: Lectura amb veu alta amb Ariadna Ferrer
24 d'octubre: Brodat damunt Paper. Teixint comunitats
10 de novembre: Trobades que ens apropen amb Projecte Home
4 de novembre: Plantes medicinals de Menorca amb Marc Moll
22 de desembre: Trobades que ens apropen amb Projecte Home

PRESENTACIONS, CONFERÈNCIES I ALTRES

26 de gener: Xerrada de Luis Laplace sobre art i arquitectura. Amb Hauser&Wirth

10 de febrer: “Com influeix la intel·ligència artificial en les nostres vides? El Món Avui. Actualitat i pensament a les biblioteques”. Amb Karme Peiró

27 de febrer: Menorca màgica amb actuació musical amb Carlos Garrido i Mariona Forteza. Celebració Dia de les Illes Balears

28 de febrer: Xerrada “40 anys d’Estatut i Menorca” amb Miquel Àngel Limón

16 de març: Clàssics amb els ulls tancats. *Nada* de Carmen Laforet amb Blanca Ripoll i Maria Camps

23 de març: Clàssics amb els ulls tancats. *Cap al far* de Virginia Woolf amb Carme Cloquells i Andrea Oyamburu

12 d’abril: Clàssics amb els ulls tancats. *Memòries d’Adrià* de Marguerite Yourcenar

28 d’abril: “El pensament en Joan López Casasnovas” amb Josep Maria Quintana i Francesc Florit Nin

8 de juny: “Les dones als documents de l’Arxiu” amb Beta Teatre i xerrada “Tots som arxius! Patrimoni, memòria i fake news” amb Joan Soler

16 de juny: “Escriure el dol” amb Piedad Bonet. Talleres Islados

4 de juliol: monòleg “El camino del humano imperfecto” amb Paolo Girelli. Dimarts culturals

11 de juliol: “Poesia i glosat” amb Soca de Mots i els Clubs de Lectura de Maó. Dimarts culturals

18 de juliol: recital poètic “Libres de esperanza y miedo” amb Rita Barber i Juan Carlos Talavera. Dimarts culturals

25 de juliol: “Novelistas francesas del siglo XXI” amb Juana Helena Rodríguez Bezault. Dimarts culturals

1 d’agost: “Del cuerpo hablado a la palabra escrita” amb Maica Martínez i Natalia Pérez

8 d’agost: “Novelistas españolas del siglo XXI” amb Blanca Ripoll. Dimarts culturals

22 d’agost: concert xerrada, “El blues d’elles” amb Queralt Albinyana i Tota Blues

29 d’agost: “Novela negra de la mediterrània” amb José Antonio Luque

10 de novembre: “La teoria del caos aplicada al desordre artístic, social i polític” amb Núria Perpinyà. Lletres Compartides

17 de novembre: “La cultura i el sentit de les coses. El Món Avui” amb Eva Piquer

23 de novembre: recital poètic amb Silvestre Vilaplana. Lletres Compartides

CINEFÒRUMS

25 de gener: Documental del mes. *Maija Isola* (2021) de Leena Kilpeläinen

13 de febrer: Pantalla Escènica. *Glengarry Glen Ross* (1992) de James Foley

23 de febrer: Documental del mes. *Un viatge de marbre* (2021) de Sean Wang

13 de març: Pantalla Escènica. *Iphigenia* (1977) de Mihallis Kakogiannis

29 de març: Documental del mes. *Enlloc com a casa* (2022) d’Emilie Beck

13 d'abril: Cinema Fantàstic. *Arrival* (2016) de Denis Villeneuve
26 d'abril: Documental del mes. *Memòries del tsunami* (2019) de Jeremy Perrin i Hélène Robert
2 de maig: Cinema Fantàstic. *Moon* (2009) de Duncan Jones
15 de maig: Pantalla Escènica. *Un lugar en el sol* (1951) de George Stevens
31 de maig: Documental del mes. *Una botiga on rondinar* (2022) de Lukasz Kowalski
12 de juny: Pantalla Escènica. *12 hombres sin piedad* (1957) de Sidney Lumet
13 de juny: Cinema Fantàstic. *Children of men* (2006) d'Alfonso Cuarón
28 de juny: Documental del mes. *Zimbàbue* (2021) de Camilla Nielsson
26 de setembre: Cinema Fantàstic. *Where the wild things are* (2009) d'Spike Jonze
16 d'octubre: Pantalla Escènica. *Sólo el fin del mundo* (2016) de Xavier Dolan
31 d'octubre: Cinema Fantàstic. *Tigre i drac* (2000) d'Ang Lee
13 de novembre. Pantalla Escènica. *Un tranvía llamado deseo* (1959) d'Elia Kazan
21 de novembre: Cinema Fantàstic. *Beowulf* (2007) Zemekis
11 de desembre: Pantalla Escènica. *La tragedia de Macbeth* (2021) de Joel Cohen
19 de desembre: Cinema Fantàstic. "The green knigth" de David Lowery

CONCURSOS

27 de novembre: Concurs a les Biblioteques "Carta en terra" del Diccionari Alcover-Moll

VISITES PERSONES ADULTES

20 de gener: persones adultes
24 de gener: grup PreESPA Escola d'adults
10 de febrer: SOIB JOVE Claus III
20 de febrer: taller Ajuntament
23 de febrer: Escola d'Adults
9 de maig: Espais Familiars
16 de maig: persones nouvingudes
18 de maig: famílies Escoleta Passarells
25 de maig: famílies Escoleta Passarells
1 de juny: famílies Escoleta Passarells
11 d'agost: joves nouvinguts
21 de desembre: FP perruqueria i estètica
27 de desembre: famílies monoparentals

BIBLIOTECA EXTRAMURS

11 de març: presència a les Jornades de Salut Mental Infantil a Mercadal
13 de març: visita amb un lot de llibres i audiollibres a la residència geriàtrica municipal

8 d'abril: presència al Festival de Manga en català a Ciutadella

22 d'abril: la Biblioteca surt al carrer per Sant Jordi

29 d'abril: participació al Festival de Poesia

20 de juny: "BiblioPlaça: àlbums il·lustrats i contes a la plaça" amb Raquel de Manuel

8 de juny: visita i taller a la residència geriàtrica municipal

1 de desembre: participació a la Gala d'Entrega dels Premis II Concurs de noves narratives del Fons Menorquí de Cooperació

ACTIVITATS EXTERNES

Les activitats externes són aquelles en les quals la Biblioteca Pública de Maó no participa en la seva organització i es limita a cedir l'espai per a la seva celebració. Són moltes les entitats públiques i privades que sol·liciten la sala d'actes o altres dependències per fer-hi actes. Durant el 2023 s'han realitzat 25 activitats o reunions vers les 14 de l'any anterior.

Altres participacions en diverses comissions, tribunals, etc

El director és membre de la Comissió de Qualificació i Expurga dels arxius de les Illes Balears. Les reunions telemàtiques són bimensuals.

El director van ser membre titulars de dos tribunals d'oposicions de places de bibliotecària-arxivera municipal.

El director forma part de diverses comissions estatals que no es reuneixen periòdicament i que depenen del ministeri de Cultura

Finalment, el director participa de totes les reunions de la Xarxa de Biblioteques de Menorca tant de forma presencial com telemàtica i també ha fet diverses gestions amb fons documentals particulars perquè siguin dipositats a l'Arxiu Històric de Maó.

7. Infraestructura i Equipament

Llistat de materials adquirits per la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric:

3 penjadors de peu

2 llibres electrònics

Tarima zona infantil

1 sofà de 3 places

1 Expositor Showalot Ladder

1 buck de 3 calaixos

3 estors enrollables

2 pantalles SAMSUNG QB43B 43" LCD amb retroiluminació LED 3840 x 21

1 Mesclador digital d'àudio

70 cadires sala d'actes

Implementació software arxivístic ATOM

Deficiències de l'edifici

1. Els lavabos necessiten una reforma perquè hi ha avaries contínues.
2. Després de revisar el Pla de seguretat de l'edifici s'han identificat alguns problemes que durant els propers anys s'han de solucionar: es necessiten 2 portes de seguretat contra incendis d'accés a l'arxiu que donin a l'ull de l'escala; s'ha de trobar una solució a la sortida d'emergència que hi hauria d'haver a la part posterior de l'edifici per als 1r i 2n pis, i també a la sala del soterrani que disposa d'una sortida d'emergència però que no està prou bé. Aquests darrers aspectes es poden solucionar si es pot habilitar una sortida tant del primer pis com de la planta baixa que doni al carreró compartir amb dues cases mitgeres veïnes. Aquest tema està en estudi.
3. L'edifici necessita un accés per a persones amb mobilitat reduïda que no poden utilitzar de forma autònoma l'entrada principal d'aquest edifici protegit. S'ha de fer una entrada al carrer lateral que actualment està tancat a la circulació i que segons el Registre de la Propietat és de propietat compartida entre els veïns del carrer. S'ha contactat amb la propietat veïna i amb l'Ajuntament de Maó per arribar a un acord i poder fer aquesta porta i una sortida d'emergència per als pisos superiors de l'edifici.

8. Recursos humans.

La biblioteca i l'arxiu ha tingut un 2023 bastant millor que els darrers anys pel que fa a la dotació de personal. Com s'acostuma hi ha hagut canvis de personal cosa que ha dificultat la gestió bibliotecària i l'atenció del públic, però l'increment gradual de personal ha fet que la situació greu d'anys anteriors s'hagi suavitzat fins arribar a final d'any a una situació que no és idònia però que es pot considerar suficient i en vies de solució cap a ser òptima.

Els compromisos que l'administració autonòmica havia fet per dotar de més personal la biblioteca i especialment l'arxiu han començat a donar fruits sobretot amb les places d'arxivista i la de tècnica d'activitats. Ambdues noves incorporacions han donat una gran embranzida als dos serveis que en depenen. Els llocs de treball assignats a la Biblioteca i Arxiu Històric de Maó segons la RLT són 22. Aquest 2023 hi han treballat entre 11 i 13 persones, una de les quals és exclusivament de l'arxiu. Anem pel bon camí i esperem que així segueixi perquè els resultats estadístics i les sensacions i agraïments que ens transmeten els usuaris així ens ho indiquen.

9. Organització interna

L'equip de persones de la biblioteca arxiu s'ha reunit periòdicament. Les reunions serveixen per coordinar les tasques de gestió de la biblioteca. El director i les tècniques informen de les reunions i jornades a les que assisteixen i es mira d'arribar a acords sobre gestió, programes, activitats, etc. També es fan reunions més sectorials amb cadascun dels equips de treball i llocs de feina. A causa dels reiterats canvis de personal, les baixes i les jubilacions, un dels temes més tractats és la redistribució de responsabilitats i la configuració de calendaris i horaris laborals.

L'avaluació 360 pel que fa a l'any 2023 que es fa des del Govern Balear s'ha realitzat dues vegades com correspon a la normativa. Les dades que fan referència a aquestes treballadores són de caire privat i solament puc comunicar que tots aprovaren l'avaluació.

Hem tingut l'ajut de diverses persones que han vingut a realitzar algunes hores de feina durant la setmana derivades des del Centre Penitenciari de Menorca. Així mateix hem gaudit de les tasques d'un jove de la Fundació Discapacitats de Menorca que va fer pràctiques de treball amb nosaltres durant unes setmanes. Durant el mes de juliol va estar treballant a la biblioteca dues joves participants en el programa Un estiu per créixer amb molt bon resultat.

Queixes i suggeriments d'usuaris. Durant el 2023 s'ha rebut 1 queixa/suggeriment a les quals s'ha donat la deguda resposta.

10. Pressupost

El pressupost de l'any 2023 ha estat continuista respecte els dels darrers anys. Aquest pressupost engloba els dos serveis que es donen baix el nom Biblioteca Pública de Maó i que comprèn la biblioteca i l'arxiu històric, però en concret l'arxiu no té finançament i el poc que s'inverteix a l'arxiu (restauracions, materials de conservació, etc) surt de partides generals de la biblioteca. Cal poder diferenciar els dos equipaments i un increment de les partides dedicades a l'arxiu que una vegada ja disposa de personal necessita un increment econòmic important per dur a terme tots els projectes que s'estan dissenyant per posar al dia l'arxiu històric i ajustar-lo a la normativa derivada de la nova llei d'arxius de la nostra comunitat.

L'execució del pressupost s'ha sortit del consignat a principi d'any, comptant amb el vist-i-plau del Departament de Cultura del CIM, perquè s'han fet algunes inversions necessàries com ara el programari Atom que permet tenir la documentació de l'arxiu penjada a la nostra pàgina web, una major quantitat d'activitats dirigides als nostres usuaris i a les escoles i al manteniment de l'edifici a la seva façana del port. També s'ha de tenir en compte que els subministraments energètics han disparat els seus preus significativament un increment molt significatiu i aquest fet no es podia preveure amb anterioritat.

EXECUCIÓ PRESSUPOST 2023

Eco.	Descripció	Crèdits inicials	Crèdits totals consignats	Obligacions reconegudes	Saldo final (crèdits totals consignats – obligacions reconegudes)
2120000	Manteniment edificis i altres	11.081,00 €	11.081,00 €	19.254,00 €	-9.310,71 €
2130000	Manteniment i reparació d'instal.lacions i maquinària	13.787,00 €	13.787,00 €	12.315,23 €	1.471,77 €
2160000	Reparació i manteniment d'equips informàtics	7.260,00 €	7.260,00 €	2.518,48 €	4.741,52 €
2200000	Material d'oficina ordinari	700,00 €	700,00 €	927,01 €	-227,01 €
2200100	Subscripcions i publicacions	19.183,00 €	19.183,00 €	7.200,71 €	9.432,99 €
2210000	Subministraments energia elèctrica	26.000,00 €	26.000,00 €	43.489,83 €	-19.624,89 €
2210100	Subministraments aigua	820,00 €	820,00 €	610,14 €	209,86 €
2220300	Comunicacions informàtiques	180,00 €	180,00 €	279,81 €	-135,28 €
2230000	Transports	0,00 €	0,00 €	2.002,57 €	-2.002,57 €
2260200	Difusió i campanyes de divulgació	15.450,00 €	15.450,00 €	8.658,17 €	5.845,61 €
2260900	Promoció de la lectura	12.250,00 €	12.250,00 €	19.898,31 €	-8.099,31 €
2269900	Despeses diverses	5.000,00 €	5.000,00 €	9.454,57 €	-4.454,57 €
2270100	Prestació de serveis: vigilància	1.000,00 €	1.000,00 €	0,00 €	1.000,00 €
2270600	Estudis i treballs tècnics	5.000,00 €	16.784,29 €	17.209,00 €	-424,71 €
2270602	Catalogació, digitalització i restauracions fons documental	30.000,00 €	30.000,00 €	27.328,17 €	-7.249,19 €
2279900	Servei de manteniment de programes informàtics	8.220,00 €	8.220,00 €	9.133,99 €	-913,99 €
2302000	Indemnitzacions per raó de servei.	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
TOTAL CAPÍTOL 2		155.931,00 €	167.715,29 €	180.279,99 €	-29.740,48 €

6250000	Mobiliari Biblioteca Pública de Maó	15.000,00 €	15.000,00 €	11.391,74 €	3.608,26 €
6260800	Equips per a processos de la informació	4.000,00 €	4.000,00 €	3.592,52 €	-45,37 €
6290000	Altres immobilitzat material: publicacions	35.000,00 €	35.000,00 €	35.465,21 €	-651,61 €
6330100	Altres inversions d'equipaments	5.000,00 €	5.000,00 €	851,96 €	4.148,04 €
6410000	Despeses en aplicacions informàtiques	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
6410400	Despeses en aplicacions informàtiques	0,00 €	0,00 €	7.495,95 €	-7.495,95 €
TOTAL CAPÍTOL 6		59.000,00 €	59.000,00 €	58.797,38 €	-436,63 €
TOTAL		214.931,00 €	226.715,29 €	239.077,37 €	-30.177,11 €

11 Formació

Un equip de tècniques i dues administratives van realitzar un curs de l'EBAP del Pla de formació sectorial sobre procediments per manipular, embalar, transportar i emmagatzemar béns culturals.

Curs de manipulació i preservació de fons patrimonials d'arxius i biblioteques. Hi assistiren diverses treballadores de l'arxiu i la biblioteca.

Curs del programa de gestió de biblioteques Absys. Tot el personal el va fer a diferents nivells segons fou el seu grau de gestió i ús del programa.

12. Comunicació

La web (www.bibliomao.es) és l'eina habitual des de la qual es gestiona l'agenda d'activitats i les notícies que es generen. La web és el centre de la majoria de tasques pròpies de la biblioteca: els contactes, la petició d'informació, la comunicació d'actes, les normes de funcionament, l'accés al fons documental i als diversos catàlegs, etc. D'altra banda també mantenim obert un mur al Facebook (www.facebook.bibliomao.es) en el qual es penjen totes aquelles notícies, actes i activitats que ens semblen d'interès per als nostres usuaris, especialment relacionades amb la lectura i els escriptors. Sovint s'usa el servei de sms per avisar els usuaris sobre desiderates, reserves, préstecs interbibliotecaris, etc. També tenim un compte d'Instagram bibliomao que és molt actiu. Les tasques de gestió de la web i instagram es fan directament per personal de la biblioteca.

A través del correu electrònic s'informa als usuaris de la biblioteca de totes les activitats que es fan a la biblioteca si així ho desitgen. És un sistema molt útil perquè l'usuari ha manifestat que vol rebre aquesta informació i és més actiu alhora de la participació a aquestes.

Per a la comunicació pública es fa servir els serveis de l'agenda cultura electrònica del Consell Insular de Menorca. A més sovint també es redacten notes de premsa que són enviades als gabinets de comunicació del Consell Insular. També cada mes les activitats de la biblioteca surten al Butlletí de notícies de la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

13. Col·laboracions

La Biblioteca es proposa col·laborar amb les entitats ciutadanes tant públiques com cíviques i privades i en aquest sentit es va establir acords per organitzar activitats conjuntes. Aquesta creiem que és una de les estratègies que ha de definir les biblioteques que es volen inserides en el seu entorn. Així ha col·laborat amb les següents entitats a part dels centres d'ensenyament de la nostra zona d'influència:

- | Ajuntament de Maó
- | Casal de Gent Gran de Maó
- | Arxiu d'Imatge i So de Menorca
- | Fundació de Discapacitats de Menorca
- | Cercle Artístic
- | IME: edició de 6 Plecs de Lectura
- | Revista Útil
- | Revista infantil Somiatruites
- | Centre Penitenciari Menorca
- | Creu Roja Maó
- | Amalgama Kids

14. Propostes 2024

Les propostes per al 2023 es desenvolupa de forma extensiva al document **Programa d'actuacions 2023**. Aquí fem esment d'algunes. Amb tot cal dir que resulta difícil planificar totes les activitats que la Biblioteca duu a terme perquè sovint van sorgint propostes i novetats al llarg de l'any. Com a propostes destaquem:

- | Circuit d'escriptors: promoció dels escriptors de Menorca (diverses actuacions)
- | Continuació dels Plecs de Lectura (amb la col·laboració de l'IME i AISM)
- | Dia de les Illes Balears (1 de març)
- | Dia Mundial de la Poesia (21 de març)
- | Dia del llibre (23 d'abril)
- | Dia Internacional de la biblioteca (24 d'octubre)
- | Club de lectura amb perspectiva
- | Incrementar els tallers de salut jove

15. Conclusions 2023

En general podem dir que la BPM continua donant un servei de qualitat als usuaris. Els principals indicadors mostren que és una biblioteca molt activa tant per l'ús que fan els usuaris com per la dinàmica en la programació d'activitats. Tot això en bona part gràcies a la dedicació del personal i el seu lleuger increment.

Cal créixer en personal tècnic, i les passes per a aconseguir-ho s'estan donant, i és evident que ens fa falta un nou edifici per separar els dos serveis (Arxiu Històric i Biblioteca Pública) per manca d'espai i idoneïtat. Si la BPM assumeix plenament les competències de Biblioteca Insular, l'actual edifici de Can Mercadal resulta insuficient. Ara ja ho és perquè té mancances d'espai i la distribució d'aquest edifici històric no facilita el perfil de biblioteca a la qual s'ha d'encaminar.

Joan Pau Salort Salort

Director de la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó

Setembre de 2024

16. ANNEXOS

ANNEX 1. ARTICLES A REVISTES

SOMIATRUITES

QUÈ LLEGIM?
Prescripció lectora

A a a a

La prescripció lectora és l'acció de recomanar el llibre més apropiat a cada persona. Quan la biblioteca prescriu, va més enllà de les novetats comercials del moment i convidava a través del llibre a veure el món amb uns altres ulls. Aquí us proposem cinc títols, a través dels quals delicarem entre la indiferència i obrirem fronteres i diàlegs.

ALMA
Alma

Sovint, els protagonistes són tan sols «ets», són personatges estereotipats, són sociològicament normals i... realment avorrits. Sandra Cisneros, a través d'Alma, ens ofereix aquest conte dedicat a totes les persones que volen veure reflectida la seva existència en un món del qual també formen part. **A totes.**

El teu cas és teu

El teu cas és teu

Un llibre de coneixements, una proposta més que didàctica de Lucía Serrano, amb un llenguatge senzill i còmode. A cada pàgina es reafirma el títol i d'una manera directa es parla de sexualitat, de com són les coses al món adult. Se l'està etiquetant d'ingredint, i l'apartat preventiu referent als abusos a infants ho és.

Seguiu-nos a: www.bibliomao.es

BPM **M** **Xarxa de Biblioteques de Menorca** **CONSELL INSULAR DE MENORCA**

QUÈ LLEGIM?
Prescripció lectora

A a a a

Hi havia una forma

Una forma és l'aparència externa d'una cosa, el conjunt de línies i superfícies que en determinen el contorn. Hi pot haver una reina de les formes, i fins i tot un reialme. I vet aquí que a l'àlbum de Gaspard & Cruschiform trobam tot això i més. Fins i tot una criatura d'alà més singular, que fa passejades nocturnes pel bosc de les aretes quadrades. Un conte sense estereotips i llhora, amb tots els... i més.

Princesa papalina

Sovint, quan ens cau a les mans un (altre) llibre de princeses, ens agafa mandra. Posar la combinació de valentia, intel·ligència i perseverança que trobam en aquest conte ens anima a provar sort amb una altra història en que la princesa no necessàriament sigui un personatge noble basat en l'espera, sinó una protagonista amb totes les seves lletres capaç de decidir què vol i què no.

Sisenes

Seguim recomanant Jessica Love per com explica les històries. Per com desborda sensibilitat. Per com ens arriba. Aquest és un àlbum amb un text mínim que balança amb el desplegament d'il·lustracions i amb el ventall de possibilitats, totes acadèmiques, que ens transformen les realitats més properes, aquelles repetes de desitjos. Un dels quals aquí se'ns compleix: esborrar els estereotips.

Seguiu-nos a: www.bibliomao.es

BPM **M** **Xarxa de Biblioteques de Menorca** **CONSELL INSULAR DE MENORCA**

NÚM 22

QUÈ LLEGIM?
Prescripció lectora

A a a a

Stedevemen dies amb més temps per a la lectura i amb més espai per al joc. Aquests nous intervals del nostre dia a dia són òptims per al foment de la lectura d'una manera tranquil·la, divertida i exempta del torbament de la rutina. Des d'aquesta mirada, la Biblioteca Pública de Maó us recomana una Autoria amb l'A ben majúscula: Bruno Munari. Les propostes literàries de Munari són per investigar i aprendre: un joc lector que està en els detalls de cada una de les publicacions, totes sorprenents, que es van presentant per si mateixes a mesura que la curiositat es desperta. Com va dir Munari: «Mantenir l'esperit de la infantesa dins d'un mateix durant tota la vida vol dir conservar la curiositat per conèixer, el plaer de comprendre, el desig de comunicar»

Gigi busca su sombrero

Munari es pioner a convidar-nos a l'exploració de la lectura creant pàgines dins de pàgines que se succeeixen per donar lloc a les situacions més inesperades. Cada història és un viatge atropant i hipnòtic, com aquesta, en què cercam, sensiblement, un capell, en espais absurds i inesperats. Una proposta que molts autors posteriors han fet servir de base per als seus àlbums il·lustrats.

Historias de tres pajaritos

Gàbies tancades que podem obrir, forats petits dels quals quallar, vores doblegades per desdoblegar i un llibre dins del llibre amb missatges sincers que podem compartir. Anses de llibertat dels personatges que apareixen i desapareixen a un pop-up que enceta la col·lecció d'aquesta Sèrie Infantil de 1945 de Bruno Munari, reeditada fa ben poc i que ja tenim a la biblioteca.

Seguiu-nos a: www.bibliomao.es

BPM **M** **Xarxa de Biblioteques de Menorca** **CONSELL INSULAR DE MENORCA**

QUÈ LLEGIM?
Prescripció lectora

A a a a

El ilusionista amarillo

El punt màgic i l'absurd s'encrecen en aquesta història explicada en pàgines de diferents colors i mides. En solapes que amaguen i revelen. I més. La descoberta dels personatges és un joc que ens evocará, segurament, els posteriors àlbums d'Hervé Tullet, els quals ens descobriren, com en un truc de màgia literària, que tot és possible.

El ilusionista verde

Segueix el joc de descoberta i d'investigació d'una manera senzilla i entenedora. Aquest és l'encís de les propostes de Munari: una mirada que obre camí en les exploracions de la lectura que et deixen ensofoc per la màgia que pot crear el paper.

Buenas noches a todos

En aquest títol, Munari ens endinsa, d'una altra manera, en uns temes més misteriosos i universals del món que coneixem: el fet de dormir. Això d'estar en un estat de repòs. És una simpàtica oda al son, a les ganes de dormir... en totes les seves formes i mides. I ves per on, ens desperta.

Seguiu-nos a: www.bibliomao.es

BPM **M** **Xarxa de Biblioteques de Menorca** **CONSELL INSULAR DE MENORCA**

NÚM 23

Biblioteca Pública de Maó Pau Salort Director psalort@bibliomaos

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Alcalfar

Immae Pelagí i Pons
Mallorca, 2022

Alcalfar és un recull de poemes de l'escriptor mallorquí Immae Pelagí que va rebre el Premi Vila de Lloseta 2022 que ara el podem llegir gràcies a l'edició de l'editorial AUSA.

Immae Pelagí, professor de secundària de llengua catalana, membre de l'IME, poeta i assagista que podria seguir a internet el blog kalazarca.cat, és un devot d'Alcalfar on hi ha passat alguns estius de la seva vida.

La cala i la calma de l'estiu li han permès escriure aquests poemes que s'han de llegir també amb temps i reflexió com requereix la poesia.

Fent memòria

Toni Vidal Miquel
El 41 Editor
Barcelona, 2022

El reconegut fotogràf mallorquí Toni Vidal publica les seves memòries amb un llibre de forma impecable com acostumen a ser les seves publicacions que són un regal per a les nostres retines. Toni Vidal fa un regal a la seva trajectòria professional: envers la fotografia, que ha estat la seva vida.

Cada capítol està ric de fotografies, algunes inèdites, que engloben des d'aparicions, retrats de persones conegudes i desconegudes, moltes d'excèntriques personals, etc. Val molt la pena llegir el llibre i observar-se amb reflexió amb pau, com el ha fet el llibre i les seves fotografies al llarg de la seva vida, per saber-ho i entendre el per què de la seva fotografia i les seves motivacions personals.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Debats d'actualitat a les biblioteques

Les biblioteques són espais on es pot aprendre, gaudir amb la lectura, participar en les activitats, socialitzar, experimentar col·laborativament. Dels espais públics de trobada, tenen vocació d'aportes de debat i fomenten el diàleg i la crítica sobre temes d'actualitat on la nostra societat. És per això que la Xarxa de Biblioteques va inaugurat recentment el cicle de parlers i tallers «El món avui», en què es convidava a una persona amb un tema per fer una mirada al present i amb la qual poder conversar, tot plantejant preguntes i cercant respostes. La primera mirada ens l'ha ofert el periodista de TIS i corresponsal a Moscou **Manel Alías**, per abordar el punt de partida de la conversa i l'última veïna de l'URSS. A continuació, **Alexis Balcells** ha parlat sobre la fecció i la oportunitat única per ampliar la situació de Gàl·lia i viure en de partida de la conformació i estat de la seva òrbita i el dia a dia a Madri i el 10 a Catalunya, dialogant amb **Karma**.

Ferré, periodista especialitzada en tecnologies de la informació, sobre temes controvertits com la influència de la intel·ligència artificial en les nostres vides i el poder dels algorismes.

Les propostes per als pròxims mesos no estan tancades, però us avançem que la Xarxa de Biblioteques organitzarà per a l'abril un homenatge a qui vege el seu emporador, **Joaquim Casanoves**. El més acabarem amb «Poesia per pensar», en què convidarem al poeta i assagista **Lluís Calvo**. Esperem que ens acompanyeu i debateu el present i el futur amb nosaltres.

#novarevistautil.com #30aniversari #esprimradenguanys

Biblioteca Pública de Maó Pau Salort Director psalort@bibliomaos

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Les màscares del jo

José M. Quintana Pictus.
Col·lecció Narratives, 121.
València, 2022

Nou llibre de l'escriptor jurista i historiadors **José María Quintana**. En aquesta ocasió no es tracta d'una novel·la sinó més aviat d'un exercici de memòria sobre la seva òrbita de creació literària. De forma molt original, a través de vivències i converses amb un grup de persones relacionades amb ell de diverses procedències i condicions, va explicitant com es van originar i les matèries que van tractar cadascun dels seus llibres. Fins i tot, manté diàlegs ficticis amb personatges desapareguts que no ha pogut conèixer però que ha estudiat amb profunditat cosa que li permet establir-hi debats intel·lectuals. Si coneixeu l'obra de Quintana us permetrà saber més sobre aquesta, i als que encara no teniu el plaer d'haver-lo llegit, segur que us vindran ganes de fer-ho.

L'indòmit vicari Pelegrí

Juan Pons Moll.
Semanariats, Revistes SL.
Menorca, 2022

Juan Pons Moll és una de les persones que més bé coneix els fets arxivats de Menorca perquè s'ha passat moltes hores estudiant la documentació que ens han llegit els nostres avantpassats. En aquest cas, a partir majoritàriament de documents de l'Arxiu Diocesà de Menorca, reconstruïx part de la biografia del capità migoranès **Juan Pelegrí** que fou vicari perpetu des de Castell. El personatge és molt interessant perquè li toca viure una època de canvis que implicaran la seva persecució tant des del testament eclesial com civil i arribarà a la defensa dels interessos dels seus parroquians des de Castell. Un viatge, breu però intens, pel final del segle XVIII, principis del XIX condit per un espasme de la història menorquina.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Nous models, noves formes, noves propostes

El canvi de paradigma és aquí. Conceptes com gamificar, ludificació i lab es deuen sentir arreu de les nostres biblioteques. Què està passant? Que la participació ciutadana als serveis públics és ja una realitat. Les biblioteques públiques volem fer vives experiències interessants a tota persona que hi entri. Si aquest servei el fem utilitzant elements propis del joc estem gamificant la realitat, és a dir, jugant. Una vivència com la que estem oferint a Maó, l'escape room basada en els llibres de Carle Santos i en exemple. Més de 200 alumnes han passat ja per aquesta experiència, en la qual, a través de les proves proposades, es coneix la Biblioteca pàm a gam i els jocs es familiaritzen amb els recursos i les fonts d'informació. La proposta dels tallers de joc i narratives n'és un altre. A les trobades s'entrellacen històries i jocs, els nous i fabulosos materials que tenim a disposar: tan per ús a sala com per préstec.

Jugar és aprendre, descobrir, aïllar, compartir i socialitzar. I més. I la concordància entre joc i foment de la lectura esdevé per si sola. I per seguir estimulant tenim el lab de lectures, un laboratori on es manegen, amb totes les seves lletres, la col·lecció d'llibres il·lustrats. Un for on s'hi pot descobrir el plaer de la descoberta. Voreu i veureu tot això és gratuït, i esdevé una vivència positiva de la lectura que us animem a compartir.

#novarevistautil.com #30aniversari #especialbodes #especialinoces #siquiero

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Les màscares del jo Josep M. Quintana Petrus. Col·lecció Narratives. 121. València, 2022

Nou llibre de l'escriptor, jurista i historiador Josep Maria Quintana. En aquesta ocasió no es tracta d'una novel·la sinó més aviat d'un exercici de memòria sobre la seva obra de creació literària.

L'indòmit vicari Pelegrí Joan Pons Moll. Setmanari i Revistes SL. Menorca, 2022

Joan Pons Moll és una de les persones que més bé coneix els fons arxivístics de Menorca perquè s'ha passat moltes hores estudiant la documentació que ens han llegat els nostres avantpassats.

Xarxa de biblioteques de Menorca Arxius i Biblioteques de Menorca

Nous models, noves formes, noves propostes

El canvi de paradigma és aquí. Conceptes com gamificar, ludificació i lab es eleven sentir arreu de les nostres biblioteques.

un altre. A les trobades s'entrellacen històries i jocs, els nous i fibuloses materials que tenim a disposar, tan per és a sala com per préstec.

#novarevistauil.com #30aniversari #especialbodas #especialnoces #siquiero 25

ABRIL

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Les màscares del jo Josep M. Quintana Petrus. Col·lecció Narratives. 121. València, 2022

Nou llibre de l'escriptor, jurista i historiador Josep Maria Quintana. En aquesta ocasió no es tracta d'una novel·la sinó més aviat d'un exercici de memòria sobre la seva obra de creació literària.

L'indòmit vicari Pelegrí Joan Pons Moll. Setmanari i Revistes SL. Menorca, 2022

Joan Pons Moll és una de les persones que més bé coneix els fons arxivístics de Menorca perquè s'ha passat moltes hores estudiant la documentació que ens han llegat els nostres avantpassats.

Xarxa de biblioteques de Menorca Arxius i Biblioteques de Menorca

Nous models, noves formes, noves propostes

El canvi de paradigma és aquí. Conceptes com gamificar, ludificació i lab es eleven sentir arreu de les nostres biblioteques.

un altre. A les trobades s'entrellacen històries i jocs, els nous i fibuloses materials que tenim a disposar, tan per és a sala com per préstec.

#novarevistauil.com #30aniversari #especialbodas #especialnoces #siquiero 25

MAIG

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Època de muda. 40 articles sobre reptes ambientals
Miquel Camps Taltavull
Pòleg de Fernando Vulliamos
Menorca, 2023

Els que heu seguit els articles d'en Miquel a través de les xarxes, als mitjans de comunicació o l'haigau escoltat, sabeu que és un pou de saviesa mediambiental. Els 40 articles publicats a aquest llibre mostren la complicada convivència entre l'espècie humana i la natura i tenen Menorca com a lloc de referència, però sense oblidar que forma part d'un planeta que ha de millorar molt. La llarga experiència d'en Miquel i les lliures dutes des del GOB respecte la protecció de l'illa es mostren a través d'aquests articles amb un to amable sense al·lucinar ni parlar-ne gruaioses. A més, el llibre permet llegir els articles tots seguits i recuperar tots aquells que us vàreu perdre.

Sínia de La Plana
Marc Seguí Gomila
Pòleg de Toni Olives
Menorca, 2023

Gràcies a un grup de voluntaris de Maó que va rebre l'ajut econòmic del seu ajuntament es va recuperar la Sínia de la Plana. Aquest element etnològic que podem veure i gaudir avui a l'aparcament de la Sínia des Cuc estava fa uns anys en un estat deplorable i ara és un exemple de la importància de la recuperació del patrimoni per entendre com vivien els menorquins.

En Marc Seguí fa un seguiment dels passos que es van donar per a la seva reconstrucció, els seus protagonistes i també ens fa un estudi acurat sobre les sínies. Un llibre per agafar exemple i encetar una política de recuperació de béns etnològics que són sovint poc protegits.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Els nostres autors

Si entrau al web **Bibliomenorca.cinecat**, hi trobareu centenars d'autors menorquins, homes i dones, nascuts o residents a Menorca, que han publicat, almenys, un llibre al llarg de la seva vida. Tal vegada us demanareu per què des de la **Xarxa de Biblioteques de Menorca**, ens entrem a recollir informació sobre aquestes persones. Ens interessa de veritat saber on i quin any van néixer, on fan feina o quin és el seu camp d'expertesa? La resposta és que sí. Hem de pensar que l'autor d'un llibre publicat és gairebé segur que sortirà referenciat en algun catàleg bibliogràfic. És important, doncs, que el seu nom estigui normalitzat de manera que sigui fàcil de trobar. Serà rellevant relacionar aquest autor amb la seva activitat professional. Així facilitarem la investigació documental.

Aquesta llista, de prop de 600 autors recollits a Bibliomenorca, és una eina poderosa, necessàriament viva, però també incompleta. No només perquè, lògicament, sempre hi haurà nous autors que caldrà anar afegint-hi, sinó també perquè cal reconèixer que no hi són tots els que, al llarg dels anys, han publicat un llibre. Hi ha una feina de recerca que necessita temps i dedicació per ser completada. L'avantatge de tenir aquests autors publicats

de manera visible per al públic és que tothom hi pot afegir informació. **Com via de fer?** La via més senzilla i ràpida és enviar un correu a **bibliomenorca.cinecat** i indicar quines aportacions o modificacions se'ns proposen. El personal dedicat a mantenir el web comprovarà la informació aportada i, si cal, l'afegirà al web. Els nostres autors són part també de la nostra història. Ens han deixat les seves publicacions, els seus textos, els seus treballs acadèmics, les seves obres de ficció, els seus poemes o les seves biografies. Tenir-los recollits amb informació fiable és una de les coses que podem fer nosaltres per ells.

#30aniversari #santjoan #bonesfestes #bonesfestesciutadella #ciutadella

JUNY

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Època de muda. 40 articles sobre reptes ambientals
Miquel Camps Taltavull
Pòleg de Fernando Vulliamos
Menorca, 2023

Els que heu seguit els articles d'en Miquel a través de les xarxes, als mitjans de comunicació o l'haigau escoltat, sabeu que és un pou de saviesa mediambiental. Els 40 articles publicats a aquest llibre mostren la complicada convivència entre l'espècie humana i la natura i tenen Menorca com a lloc de referència, però sense oblidar que forma part d'un planeta que ha de millorar molt. La llarga experiència d'en Miquel i les lliures dutes des del GOB respecte la protecció de l'illa es mostren a través d'aquests articles amb un to amable sense al·lucinar ni parlar-ne gruaioses. A més, el llibre permet llegir els articles tots seguits i recuperar tots aquells que us vàreu perdre.

Sínia de La Plana
Marc Seguí Gomila
Pòleg de Toni Olives
Menorca, 2023

Gràcies a un grup de voluntaris de Maó que va rebre l'ajut econòmic del seu ajuntament es va recuperar la Sínia de la Plana. Aquest element etnològic que podem veure i gaudir avui a l'aparcament de la Sínia des Cuc estava fa uns anys en un estat deplorable i ara és un exemple de la importància de la recuperació del patrimoni per entendre com vivien els menorquins.

En Marc Seguí fa un seguiment dels passos que es van donar per a la seva reconstrucció, els seus protagonistes i també ens fa un estudi acurat sobre les sínies. Un llibre per agafar exemple i encetar una política de recuperació de béns etnològics que són sovint poc protegits.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Els nostres autors

Si entrau al web **Bibliomenorca.cinecat**, hi trobareu centenars d'autors menorquins, homes i dones, nascuts o residents a Menorca, que han publicat, almenys, un llibre al llarg de la seva vida. Tal vegada us demanareu per què des de la **Xarxa de Biblioteques de Menorca**, ens entrem a recollir informació sobre aquestes persones. Ens interessa de veritat saber on i quin any van néixer, on fan feina o quin és el seu camp d'expertesa? La resposta és que sí. Hem de pensar que l'autor d'un llibre publicat és gairebé segur que sortirà referenciat en algun catàleg bibliogràfic. És important, doncs, que el seu nom estigui normalitzat de manera que sigui fàcil de trobar. Serà rellevant relacionar aquest autor amb la seva activitat professional. Així facilitarem la investigació documental.

Aquesta llista, de prop de 600 autors recollits a Bibliomenorca, és una eina poderosa, necessàriament viva, però també incompleta. No només perquè, lògicament, sempre hi haurà nous autors que caldrà anar afegint-hi, sinó també perquè cal reconèixer que no hi són tots els que, al llarg dels anys, han publicat un llibre. Hi ha una feina de recerca que necessita temps i dedicació per ser completada. L'avantatge de tenir aquests autors publicats

de manera visible per al públic és que tothom hi pot afegir informació. **Com via de fer?** La via més senzilla i ràpida és enviar un correu a **bibliomenorca.cinecat** i indicar quines aportacions o modificacions se'ns proposen. El personal dedicat a mantenir el web comprovarà la informació aportada i, si cal, l'afegirà al web. Els nostres autors són part també de la nostra història. Ens han deixat les seves publicacions, els seus textos, els seus treballs acadèmics, les seves obres de ficció, els seus poemes o les seves biografies. Tenir-los recollits amb informació fiable és una de les coses que podem fer nosaltres per ells.

#30aniversari #santjoan #bonesfestes #bonesfestesciutadella #ciutadella

JULIOL

Biblioteca Pública de Maó @bibliomao

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Industrials, pelleters i saboters
Joan Martínez Bosch
140 pàgines
Itàlia, 2023

La mar tancada
Xec Pons Sans
Pròleg de Sabina Utrata
Menorca, 2023

Ens trobem davant un llibre que serà de referència en la matèria d'història econòmica de Menorca pel que fa al món del calçat que ha estat autòcton per l'històric **Joan Martínez**. L'origen del treball és una beca de l'IME, però el resultat final de vint anys d'estudi és un estudi seriós i acadèmic sobre el desenvolupament de la manufactura sabatera a Menorca com a via de creixement i canvi social. Any d'estudi i moltes hores de recerca dins arxius, com l'Arxiu Històric de Maó, han donat com a fruit un llibre on podem trobar-ho gairebé tot sobre la indústria del calçat i potser trobar els nostres orígens, perquè cal recordar que bona part de la població menorquina treballava en aquest sector.

La nova editorial menorquina Llentresca, que té com a objectiu apostar per noves veus de la literatura catalana i de l'art, comença la seva tasca d'edició amb la primera novel·la del formidable **Xec Pons Sans**.

En Xec també és conegut per ser poeta, bloguer, podcaster i col·laborador de **Albino Far**. Ara també el podem llegir a aquesta novel·la que gira entorn de **Martí Garriga**, un personatge que ja ha entrat en la matèria de la vida, que treballa de temporera a un supermercat d'estiu i que va entre els somnis i la realitat.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Vols fer feina a una biblioteca?

Les biblioteques públiques són espais agradables i acollidors, on pots aprendre, gaudir amb la lectura, participar en les activitats, socialitzar, experimentar col·laborativament, i en tot hom té cabuda. **Tagarària fer feina amb nosaltres?**

Per ser bibliotecari és necessari tenir una titulació. Alguns, erem diplomats en Biblioteconomia i Documentació. Però els estudis han anat evolucionant i s'han adaptat, de manera que les noves promocions són graduats en Gestió d'Informació i Documentació Digital. Amb aquest grau, a més pots fer feina en altres institucions i empreses, com les biblioteques especialitzades (centres de documentació, les biblioteques escolars, les dels centres de secundària i les universitàries) o els arxius públics i privats. Aquest títol també t'obre les portes als mitjans de comunicació, consultories, empreses de la informació i entorns web, desenvolupant tasques com administrador i gestor de continguts web, gestor de comunitats, gestor documental, oestió de la informació en entorns tecnològics, expert en eassilitats, indexador, documentalista audiovisual... Com veus, aquesta estudi té moltes sortides professionals i es poden cursar a diverses universitats, a més dels màsters, amb els quals et pots especialitzar en el que t'agradi.

A Menorca necessitem bibliotecaris, arxivistes i gestors documentals, d'informació i dades, principalment. Si vols estudiar des de Menorca, pots cursar a distància el Grau en Informació i Documentació de la Universitat de León.

#30aniversari #festesdelamaredeudegradacia #gracia #festesdemad #festesdemenorca #menorca 25

SETEMBRE

Biblioteca Pública de Maó @bibliomao

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Illanvers XVIII
Diverses autories
Quèdrens i llibre de poesia, 24
Edita IIME, Maó, 2023

Las vidas que no viví
Patricia Altamiracqui
Editora Calceyo
Barcelona, 2023

Aquest llibre editat per l'IME amb la col·laboració del Departament de Cultura del Consell Insular conté els poemes de la XVII edició del festival de poesia Illanvers que es va celebrar l'any 2023. El tema de fora del resultat de poemes és el canvi climàtic que ja no és un mite sinó una realitat palpable. Podem llegir poemes de Joan Rotger, Bartomeu Obrador, Martí Galatà, Carles Farragut, Teresa Pascual i Sebastià Alzamora, i gaudir de les il·lustracions que ha fet expressament per aquest volum l'artista Pàola Fiorini.

L'escriptora anegressa resident des de fa temps a Menorca ha escrit una nova novel·la ambientada a la nostra illa. Dues dones es troben a Menorca on es fan càrrec d'un hotel i un hort abandonat a Torrospedra. Una història de retorn i d'abandonament on apareixen relats de Menorca i Iran. Tot farcit amb narrratges, evasions, còpiques periculis i viatges. Aquesta torera novel·la d'Altamiracqui és una bona ocasió per gaudir de la lectura durant la tardor.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Nous clubs de lectura a la biblioteca de Maó

Aquest mes d'octubre iniciem la programació de dos nous clubs de lectura: el **Club de Lectura de Novel·la Negra**. Si ens oblidem que continuem amb el **Club de Lectura d'Adolescents**, el **Club de Lectura amb Perspectiva** i el **Club de Lectura Juvènol**.

L'any passat, «Tila Marçal», ja va dinamitzar el **Club de Novel·la Gràfica a Ciutatella** i aquest curs, en l'indrem un a portant i un altre a l'entorn. Una oportunitat pels amants d'aquest tipus de lectures amb temes variats en temàtica, estil i formats.

Començarem dimecres 11 d'octubre, a les 19 h, compartint (o grups) espais, de Catherine Maurisse. Tot hom hi està convidat. Us ho esperem.

Dintre banda, són molts els lectors de novel·la negra, així que hem decidit donar un club específic a aquest gènere.

L'especialista en cinema i literatura negra, **José Antonio Luque**, dinamitzarà les trobades, serà la primera divendres 27 d'octubre.

Si el que t'agrada és la intriga tan solida has de passar a conèixer la primera novel·la, *Muerto en la Fenice*, de Donna Leon i venir el dia 27 a la Biblioteca.

A la nostra web, **bibliomao.es**, trobaràs la informació i programació dels diferents clubs de lectura.

Quina opció us agrada més?
Ens apassionem la lectura.
Els entusiasmen els clubs de lectura.

#30aniversari #tardor #baningudatardor #menorca 25

OCTUBRE

Biblioteca Pública de Maó @biblioma0

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Illanvers XVIII
Diversos autors
Quaderns d'Illes de poesia, 24
Edita IME, Maó, 2023

Las vidas que no viví
Patricia Almarcegui
Editorial Cactus
Barcelona, 2023

Aquest llibret editat per l'IME amb la col·laboració del Departament de Cultura del Consell Insular conté els poemes de la XVIII edició del festival de poesia Illanvers que es va celebrar l'any 2023. El tema de fora del recull de poemes és el canvi climàtic que ja no és un mite sinó una realitat palpable. Podreu llegir poemes de Joan Rotger, Bartomeu Obrador, Maria Gasella, Carles Fabregat, Teresa Pascual i Sebastià Azorosa, i gaudir de les il·lustracions que ha fet expressament per aquest volum l'artista Paca Fiori.

L'escriptora aragonesa resident des de fa temps a Menorca ha escrit una nova novel·la ambientada a la nostra illa. Dues dones es troben a Menorca on es fan càrrec d'un hotel i un hort abandonat a Torrepalena. Una història de retorns i abandonaments on apareixen relats de Menorca i Eivissa. Tot farcit amb naufragis, invasions, objectes perduts i viatges. Aquesta tercera novel·la d'Almarcegui és una bona ocasió per gaudir de la lectura durant la tardor.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Nous clubs de lectura a la biblioteca de Maó

Aquest mes d'octubre iniciem la programació de dos nous clubs de lectura: el **Club de Lectura de Novel·la Gràfica** i el **Club de Lectura de Novel·la Negra**. Sense oblidar que continuem amb el **Club de Lectura amb Perspectiva** i el **Club de Lectura Juvenil**.

L'any passat, n'Ília Marquie, ja va dissenyar el **Club de Novel·la Gràfica a Ciutadella** i, aquest any, en l'entorn del 8 d'octubre, un altre a llevant. Una oportunitat, però amants d'aquest tipus de lectures amb títols variats en temàtica, estil i formats.

Començarem dimecres 11 d'octubre, a les 19 h, compartint *Las grandes esperanzas*, de Catherine Maurias. Tothom hi està convidat, la hi esperem.

D'altra banda, són molts els lectors de novel·la negra, així que hem decidit dedicar un club específic a aquest gènere.

L'especialista en cinema i literatura negra, **José Antonio López**, dinamitzarà les trobades, sentit la primera divendres 27 d'octubre.

Si el que l'agrada és la intriga tan sols has de passar a cercar la primera novel·la, *Muerte en la Fénice*, de Donna León i venir el dia 27 a la Biblioteca.

A la nostra web, **biblioma0.es**, trobareu la informació i programació dels diferents clubs de lectura.

Quina opció us agrada més? Ens apassiona la lectura. Ens apassionaem els clubs de lectura!

#30niversari #tardor #benvingudatarador #menorca

NOVEMBRE

Biblioteca Pública de Maó @biblioma0

NOVETATS I LLIBRES EDITATS A MENORCA

Revista de Menorca
Núm. 101/2022
Diversos autors
Ateneu i IME
Menorca, 2022

La dama de Constantinoble
Pau Foner Coll
La Campana
Barcelona, 2023

Teniu a la vostra disposició el darrer nombre de la **Revista de Menorca** editada conjuntament per l'Ateneu de Maó i l'IME. Cal recordar que la Revista de Menorca és un referent cultural de l'illa des de la seva fundació a finals del segle XIX. Com sempre publica treballs de diferents temàtiques que la fan arribar a un públic divers però amb la garantia de ser fetes acadèmiques de nivell. A tall de menció alguns dels autors d'aquest número són ara, Toni Vidal, Joan Cantavella, Miquel À. Casasnovas i Josefa Sator, entre d'altres.

El menorquí **Pau Foner** torna a les llibreries amb una novel·la d'aventures que té com a punt de partida l'any de Sa Desgràcia de Ciutadella, el 1588.

La jove protagonista d'aquesta història i el seu germà petit són capturats durant aquest episodi calamitosos de la nostra història i han de refer les seves vides com a esclaus a la capital de l'imperi turc sempre mantenint l'esperança de recuperar la llibertat i tornar a la seva illa de naixement.

Xarxa de biblioteques de Menorca

Ens llegim a les Xarxes! (també)

Tradicionalment, l'àmbit tradicional d'acció de la **Xarxa de Biblioteques de Menorca** ha estat en suport paper i els documents en format físic. Amb el pas del temps, hem transpassat les fronteres de l'espai físic per expandir el nostre radi d'acció al món digital.

L'avanç de les tecnologies i la necessitat d'establir lligams amb els nostres usuaris per via telemàtica van precedir que s'accelerés el desenvolupament digital de les biblioteques. En un primer moment va esdevenir

Aquí, es va dur a terme un intens desenvolupament de les pàgines web de les biblioteques per aproximar-nos als nostres lectors i establir vincles i canals de comunicació directes. D'una banda encà, hem reforçat la nostra presència a les xarxes socials i hem intensificat la nostra activitat.

presente a diferents xarxes socials: Facebook, Instagram, X, etc. i l'objectiu és arribar-nos a usuaris i lectors per posar al seu abast tota els nostres recursos i atendre les seves necessitats. És allà on hi trobareu tota la informació sobre les biblioteques de l'illa, les nostres activitats, accés al catàleg bibliogràfic, novetats bibliogràfiques, recomanacions, activitats de promoció, col·laboracions, concursos i infinitats d'activitats, però, a més de tot això, no oblidem que aquesta són, principalment, un canal addicional per comunicar-nos i revalorar

DESEMBRE 1

LA BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

A LA SEGONA VA LA VENCUDA: LA CREACIÓ DE LA BIBLIOTECÀ PÚBLICA

Alfons
Méndez

Membre de l'IME

Nl maig del 1838, el cap superior polític de la província, un cop superades les reticències de l'Ajuntament de Maó, donava el seu vistiplau a la creació de la biblioteca pública de la població. A partir d'aquí semblava que tot havia d'anar com una seda. El mes de juliol el mateix autoritzava el consistori a establir l'impost extraordinari per recaptar els fons necessaris per formar-la i es comprometia a sol·licitar al Govern el local necessari quan la corporació maonesa nomenava el bibliotecari. D'altra banda, el desembre del 1838 la Junta d'Alienació de convents cedia a la corporació, no una part, sinó la totalitat del convent del Claustre per instal·lar-hi presons, tribunals i altres dependències.

Per notícies disperses sabem que l'Ajuntament va ingressar els 120 pesos i que el juliol del 1840 el cap superior polític nomenava el prevere Josep Seguí Mercadal com a bibliotecari. Tanmateix, tot apunta que el consistori no va destinar els fons recaptats a la fundació de la biblioteca del Carme. En efecte, quan el mes de maig del 1845 el cap superior de la província, interpellat per la Comissió Central de Monuments històrics i artístics, demanà al batle si aquesta s'havia arribat a obrir, aquest li manifestava que «encara» no s'havia constituït aquest servei.

Aquesta passivitat feia perillar els llibres. A banda dels estralls que causava la manca de conservació, el 1849, arran de l'acord de l'intendent de la província per alienar el convent de Sant Diego d'Alaior, el cap superior polític va reclamar a l'Ajuntament de Maó l'inventari dels seus llibres i les claus de la cel·la on es custodiaven. Va resultar que ni l'Ajuntament ni els membres de la comissió que els havia elaborat se n'havia quedat còpia, per la qual cosa la suprema autoritat provincial va ordenar la confecció d'un nou inventari, a pesar de les protestes que aquestes

obres eren destinades a la futura biblioteca de Maó i que eren tanques amb clau per evitar-les danys.

La polèmica s'esvaià aviat, però, malgrat el pas dels anys, el tema no estava oblidat del tot. El mes d'abril del 1856, el regidor del consistori maonès Jaume Ferrer va proposar que es reprenguessin els tràmits per obrir la biblioteca pública i, amb aquest objecte, es va demanar a Josep Seguí si estava disposat a ocupar el lloc de bibliotecari, alhora que es demanava a la Comissió de Monuments històrics un exemplar de l'inventari, si encara existia.

Josep Seguí contestà al cap de dos dies excusant que l'estat de la seva salut, les atencions de família que, com era públic i notori pesaven sobre ell, a més de les obligacions del seu ministeri (reconedem que era capellà) no li permetien en aquell moment assumir el càrrec que havia acceptat el 1840 en interès del bé públic. El mes de juny era Francesc Femenias qui assenyalava que, després d'haver cercat a casa seva, no havia trobat cap document relatiu a l'inventari del Carme que anys enrere havia passat a net i del qual es van remetre tres còpies al governador de la província, com també es va fer amb els dels convents de Sant Francesc de Maó i de Sant Diego d'Alaior. La corporació, en rebre aquest escrit, va resoldre demanar els inventaris a la suprema autoritat provincial.

Aquesta actuació del 1856 és important, perquè demostra que

l'aspiració de crear una biblioteca amb els llibres dels convents suprimits encara era viva, segurament mantinguda per un cercle de persones instruídes de la població. Per aquest motiu, no ens hauria d'estranyar que a algun d'ells li cridés l'atenció la publicació del Reial Decret del 1859 que aprovava les bases per a l'organització dels arxius i les biblioteques del regne, en el qual es preveia l'existència de biblioteques públiques dirigides per personal del cos d'arxiviers-bibliotecaris. El fet és que el «Diario de Menorca» del 25 de maig del 1859 en va publicar íntegrament el ser-

gon intent de fundació de la biblioteca, dues dècades després del primer, i que aquesta vegada sí que arribaria a bon port. Aquest grup d'il·lustrats devia convèncer el subdelegat del Govern, Agustí Sevilla, que va acollir la proposta amb entusiasme i gràcies a les seves gestions veia la llum la

els llibres havien patit actes vandàlics i l'efecte destructor dels insectes, de manera que només en van restar disponibles 9.600, que foren els que es van dipositar el mes de març del 1862 en l'ampli refectori del convent de Sant Francesc de Maó, que

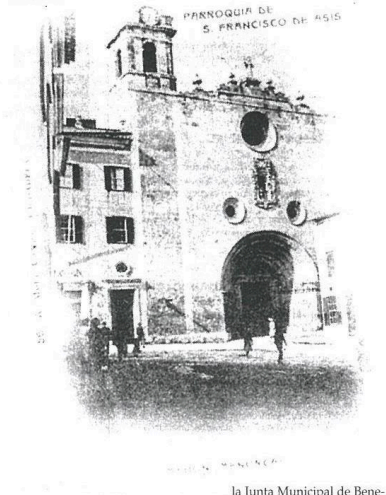
rregat, i seguia sense ser funcional. El succeí el mes de maig de l'any següent Gabriel Mas i Vidal, ara ja sí com a ajudant de bibliotecari interí del cos de bibliotecaris i arxiviers. Entre els dos enllestiren la primera ordenació de la biblioteca i així almenys els llibres, que fins llavors restaven desgavellats, van ser separats en prestatgeries. Alhora, les gestions del nou sotsgovernador de la província, Fermín Abella, i els representants de Menorca a la Diputació Provincial, Diego Sallord i Jaume Moncada, van aconseguir que aquesta concedís una subvenció de 2.500 pessetes a la institució.

El 2 d'agost del 1866 fou nomenat Ramon Alvarez de la Brana com a bibliotecari amb plaça fixa, qui va emprendre l'autèntica organització dels volums de l'entitat, que ell mateix qualificava de «penosos treballs científics i materials». Alvarez va ordenar la biblioteca en sis grans seccions, cadascuna identificada per etiquetes de diferent color: Teologia (blanc), Jurisprudència, Ciències i Arts (verd), Belles Lletres, Història (blau) i Enciclopèdies i miscel·lània. Segons el bibliotecari, estaven dignament representades les Belles Lletres i la Història, però no tant les Ciències i Arts, la Jurisprudència i les Enciclopèdies.

Així mateix, s'encarregà de donar ús als fons rebuts de la Diputació, per a la qual cosa fins i tot publicà un anunci en premsa en el qual indicava que adquiria, per compra o canvi, tota classe d'obres, especialment si tractaven d'assumptes de Menorca. Gràcies a aquests doblers es van aconseguir 528 volums, als quals es van afegir els 300 llibres, 163 fullets i 6 cartes geogràfiques que van cedir alguns particulars. El bibliotecari va fer inserir en els diaris locals les relacions dels llibres regalats, tot indicant els noms dels donants.

Les dotacions de la Diputació tindrien continuïtat: el 1867, a proposta de Teodor Lladico, li fou atorgada una subvenció de vuit-centes pessetes. La dècada del 1870, la biblioteca disposava d'una consignació anual de cent duros, que es dedicaven majoritàriament a fer-se amb llibres. Segons M. Lluïsa Serra, la quantitat era suficient, com es comprovava pel fet que hi constin totes les obres bàsiques del segle XIX.

amendezvidal.blogspot.com.es

Reial Ordre de 21 de novembre del 1861 que ordenava constituir l'establiment establiment. En virtut d'aquesta disposició, es van traslladar a Maó les llibreries dels convents extingits, segons M. Lluïsa Serra, els de Jesús de franciscans, que tenia una magnífica col·lecció d'obres de Teologia, Filosofia i Medicina; el del Carme; el de Sant Diego d'Alaior; el del Socors de Ciutadella i el del Toro. Així mateix, es va realitzar un nou inventari, tasca que fou desenvolupada per Miquel Pons, auxiliar del Llatzaret de Maó. Un article de premsa del 1868 remarcava la feina del sotsgovernador civil, del qual s'afirmava que «va ser general i soldat», atribuint-li en solitari, de forma un xic exagerada, el mèrit tant d'aconseguir del Govern la formació de la biblioteca, com de reunir els més de nou mil primers volums.

Segons explicaria un bibliotecari de la institució anys després,

la Junta Municipal de Beneficència de la població, que tenia al seu càrrec la seva custòdia, va cedir per a Biblioteca Pública a sol·licitud del sotsgovernador. La sala feia uns vint metres de longitud per cinc i mig d'amplària i una altura de quatre metres, sense calefacció ni més llum que la natural.

Paral·lelament, el ministeri va integrar la institució maonesa entre les biblioteques i arxius de l'Estat, les quals havien de ser dirigides per un funcionari, és a dir un empleat a compte dels pressupostos de l'Estat, en aquest cas amb la categoria d'ajudant de tercera classe, ja que la de Maó havia estat qualificada com a biblioteca de tercera categoria, el darrer esglaó d'aquesta mena d'establiments.

Al principi, van tenir cura de la biblioteca alguns joves «de no escassos coneixements bibliogràfics i títols acadèmics». L'1 de juliol del 1864 Francesc Cardona i Orfila fou designat com a enca-

Il·lustració 1: 03/01/23

Luis Laplace parlarà d'art i arquitectura a la Biblioteca Pública de Maó

Redacció

L'arquitecte Luis Laplace parlarà el pròxim dia 26 de gener, a les 19 hores, sobre art i arquitectura en la Biblioteca Pública de Maó, en un acte que està emmarcat en el programa «Häuser&Wirth a les biblioteques». Laplace, que ha liderat el premiat projecte de conservació a Häuser & Wirth Menorca, parlarà d'arquitectura per a l'art contemporani, tant en espais més convencionals com en d'altres on l'art es relaciona amb la gastronomia, l'educació i la natura. L'arquitecte partirà d'exemples com el bar The Audley i Mount Street Restaurant a Londres, Häuser & Wirth Somerset i Chillida Leku.

Il·lustració 2: 07/01/23

Mira Menorca

Laia García Domingo | Actriu, enginyera agrònoma i docent

«L'art sempre és un recurs pedagògic»

► Inicia demà a la Biblioteca de Ferreries l'espectacle de conta-contes amb històries d'intriga i por (entre cometes) per a infants

El teatre com a passió. Amb el nom artístic de Senyora García, porta ara a la Xarxa de Biblioteques tot el seu art explicant als fillets relats carregats de misteri.

Potser estem fent spoiler. Hi ha també el conte del drac Basil, de Ponç Pons, que és un drac molt dolent, i al final, es fa amic dels nens...

Sonia Marqués

El seu nom artístic és Senyora García, notorietat escènica que cal llegir en clau de clown. Es va formar en aquest art i en altres especialitats teatrals a Catalunya. Laia García Domingo va néixer fa 46 anys a Sant Joan de les Abadesses (Girona) i en fa 14 que és a Menorca. Aquí treballa com a professora a l'IES Pasqual Calbó de Maó, a l'aula Grieco, amb alumnes amb diversitat funcional, fruit de la seva formació en enginyeria agrària, i també com a actriu. Divendres inicia a Ferreries un espectacle de conta-contes per a la Xarxa de Biblioteques de Menorca amb la narració oral d'històries que duen l'ingredient del misteri i destinades als fillets.

Es retroalimenta el vessant docent amb el de la interpretació?

—L'activitat teatral, sense la qual crec que no podria estar, complementa la feina com a docent, que em dona estabilitat econòmica. Els recursos que finge servir a espectacles com els conta-contes, de fet, em serveixen moltes vegades a l'aula. Sempre hi poso històries.

Et té exemples?

—Qualsevol data, com Nadal, o esdeveniments és una excusa per explicar un conte. Per Halloween ens varem inventar una història de dràcules; la vàrem escriure i dibuixar. L'art sempre és un recurs.

«Sempre tenc una excusa per explicar un conte a les classes, que serveix per fomentar la capacitat d'escoltar»

«La narració oral permet que cada fillet fabriquï la seva pròpia història mental»

El misteri i la por són un recurs?

—Les històries de por són les meves preferides, perquè atrapen. En aquest espectacle de conta-contes que inicio a Ferreries per a totes les biblioteques de Menorca les històries es basen, sobretot, en la fantasia i el misteri. La por també hi és, però en històries que sempre acaben bé, adaptades a

un públic infantil.

Per a la tranquil·litat de mares i pares.

—Durant el transcurs de la narració, si veig gests com que un fillet s'agafa a la mare perquè té por, alliuvo. No és la intenció. En les històries hi ha la d'un monstre que té por d'un fillet. Són contes amb un punt d'intriga i misteri,

que fan estar molt atents.

Històries de por que també serveixen per fer perdre la por?

—Com la d'una filleta que té por perquè veu un sac davant de casa seva que no sap què és. Amb la seva àvia comencen a elucubrar sobre què podria ser, fins que descobren que és una beneïdeta.

Com s'aconsegueix fer menys por?

—Segons la intenció que hi poses a la narració. A les biblioteques, cada vegada hi van filletes més petites i cal adaptar-se també a aquesta franja d'edat, suavitzant moltíssim la història. No es l'objectiu traumatitzar ningú (benígn). Sinó passar-ho bé.

Què fomenta la narració oral de contes?

—Que cada fillet es fabriquï la seva pròpia història mental dins el seu cap. Part de l'èxit, a més del que tu hi poses, és el que hi posen ells. I depèn molt de la capacitat d'escoltar que té cadascun. I de vegades, són els pares els que estan més atents.

Amb què més està ara la Senyora García?

—Heu conegut recentment un cicle de conta-contes per a adults, amb unes quantes narracions de l'illa, que jo heu fet a la Biblioteca de Maó.

Recentment, també he estrenat «La subtileza del piano xiu-xiu», amb música de piano en directe; una sessió de contes amb petits rituals que m'agradaria que tingués continuïtat a diferents escenaris.

Il·lustració 3: 12/01/24

Biblioteca pública de Maó

ELS PRIMERS ANYS DE LA BIBLIOTECA

Alfons Méndez Vidal
Institut Menorquí d'Estudis

El 30 de juny del 1867 es procedia a l'obertura de la Biblioteca Pública de Maó. Álvarez de la Braña, el bibliotecari, havia preparat el terreny informant sobre els llibres que s'havien rebut en donació. El mes d'abril publicava un article sobre els avantatges de les biblioteques.

En l'acte formal d'inauguració, que fou presidit pel subdelegat del govern, el bibliotecari va llegir un llarg discurs, que va ser reproduït per entregues a la premsa. Després d'explicar l'evolució de les biblioteques al llarg de la història, feia una breu referència sobre les circumstàncies que havien donat lloc a la instauració de la de Maó i enumerava alguns llibres canònics que disposava, com «La Ilíada», la «Història Natural de Plini», el «Quixot», «Artículos de Figaro» o les obres de Virgili, Ciceró i Ramon Llull, les quals li permetien «acollir la fundada esperança que les persones que s'afanyen perquè el progrés moral dels pobles sigui una veritat, han de procurar que els habitants de Maó s'aficionin a la lectura dels llibres importants que el Govern de S.M. posa des d'avui al servei del públic».

Per cloure l'acte, es dirigí als assistents el subdelegat del Govern, qui agrai l'establiment de la biblioteca a la reina i als seus predecessors, que havien tramitat l'expedient i instaren la Diputació a proveir-la de fons. L'horari de la biblioteca va quedar fixat de les nou fins a la una del matí. Les primeres setmanes obria també els diumenges. El bibliotecari no era l'únic personal al seu servei, ja que també hi havia un porter, el sou del qual anava a càrrec de l'Ajuntament.

Els dies següents, el diari «El Menorquí» ofería les seves impressions. La sala presentava un gran aspecte i els seus llibres, dels quals comentava els que cridaven més l'atenció, convidaven a la lectura. El diumenge la biblioteca es va veure molt concorreguda, si bé les setmanes posteriors l'afluència va minvar, de manera que els mesos de juliol i agost només hi van anar 113 lectors, la qual cosa demostrava, segons el periodista, l'es-

Fotografia de Ramón Álvarez de la Braña, primer bibliotecari de la biblioteca.

cassa afició a la lectura que hi havia a Menorca. També lamentava que les hores d'obertura no fossin les millors perquè hi pogués acudir «la classe treballadora», tot i que sempre seria el centre on concorrien els que desitgessin cultivar el seu enginy. Tampoc incitava a assistir el fet que no hi hagués un braser que fes mes suportable la freda temperatura que s'experimentava a l'hivern al saló de lectura.

Després de l'obertura, van continuar les donacions, que el bibliotecari comunicava puntualment a la premsa perquè aquesta en donés constància. De la Braña es mostrava entregat a la seva feina i aprofità un viatge que va fer a Madrid per aconseguir la cessió gratuïta de noves obres, com les que va fer l'editor Lluís Tasso, nascut a Menorca i que treballava a Barcelona. D'aquesta manera a final d'any la biblioteca comptava amb 10.700 volums, si bé hi havia bastantes obres duplicades, en especial a la secció de Teologia, i d'altres d'inservibles, de manera que les obres disponibles s'avaluaven en 9.000.

● **EL 1868 CONTINUÀ** la tònica. La biblioteca va seguir creixent, però el públic era reduït: els primers quatre mesos només es van prestar vint-i-cinc llibres. Quatre mesos més tard el total de lectors només sumava setanta-nou persones. Les seccions més consultades eren les d'Història (37 obres), Belles Lletres (22 préstecs) i Ciències i Arts (12); les altres tres només

afegien 8 llibres a l'estadística.

El 8 de desembre de 1868, De la Braña va ser ascendit i obtingué destí a la Biblioteca de Lleó. La Biblioteca de Maó tancà les seves portes i el governador de la província va ordenar realitzar l'inventari dels seus llibres, sens dubte per traslladar-los a un altre lloc, segurament a Palma. As-

El 1884 Miquel Roure i Pujol aprovà les oposicions al Cos de Bibliotecaris i passà a ocupar la plaça amb caràcter fix»

sabentat, De la Braña es va dirigir a diverses persones d'influència a Madrid, entre elles el diputat per Menorca, per aconseguir que el ministre de Foment revoqués l'ordre. El mes de juliol el bibliotecari anunciava al «Diario de Menorca» l'èxit de les seves gestions. La resta de la seva carrera demostrà la seva vàlua escrivint obres sobre paleografia, monuments, guies de viatge i història.

El fet que la biblioteca romanagués tancada provocà les crítiques de la premsa, en especial el 1870, fins que el 2 d'agost s'incorporava un nou bibliotecari, Domingo Blesa i Márquez, que la va dirigir fins el 23 de novembre del 1873, en què marxà per incorporar-se a la Universitat de Salamanca. En aquest període va

començar a rebre els volums del «Die Balearen» (en alemany), que l'Arxiduc Lluís d'Àustria enviava de forma gratuïta, normalment a través del seu col·laborador menorquí Cardona i Orfila, que recordem havia estat un dels primers bibliotecaris de l'entitat. Al llarg dels anys, l'Arxiduc faria arribar la totalitat del «Die Balearen», així com diverses obres que anava editant sobre indrets com Bizerta, Síria i Egipte o la costa del nord d'Àfrica. Una altra persona que va fer nombrosos donatius fou Pere Riudavets. En aplicació del reglament de biblioteques, una setmana a l'any s'interrompia la consulta per procedir a la neteja dels volums.

Els darrers mesos de la seva estada, Blesa va rebre crítiques per compatibilitzar les seves funcions amb les de professor de l'Institut de Maó, qüestionant la seva dedicació i l'acumulació de sous de les dues entitats. Pel cantó contrari, el diari «El Menorquí» publicà un article titulat «La Instrucció», signat per T. (probablement l'empresari Joan Taltavull), dedicat expressament a Blesa. En ell s'elogiava l'aportació de la biblioteca a la instrucció pública i es posaven en valor les obres de Proudhon, Ferrer de los Ríos, Goethe i Espronceda, tot apel·lant de forma irònica a la joventut estudiosa perquè assistís al centre.

● **L'ACTIVITAT** de la Biblioteca quedà interrompuda fins l'1 de juliol del 1874, en què Miquel Roure i Pujol va ser nomenat com a encarregat. Roure era el director de l'Institut de Maó, càrrec que deixà en aquest moment, però va mantenir la seva càtedra de Geografia i Història, amb caràcter interí, fins el 1881, tot i renunciant al sou. Nascut a la Ciutat Comtal, el 1867 s'havia llicenciat a la Universitat de Barcelona en Filosofia i Lletres, on l'any següent n'obtingué el doctorat, per incorporar-se tot seguit a l'Institut de Maó com a professor de Lletres. El 1884 aprovà les oposicions al Cos de Bibliotecaris i passà a ocupar la plaça amb caràcter fix.

Com a mostra de la seva activitat, al quinquenni 1881-1885 es van servir un total de 15.076 comandes. Van ingressar a la biblioteca 1.331 obres, 528 per compra, 435 enviades pel ministeri i 188 per donació. Durant el període, es van enquadernar 498

toms. El fons tenia un total d'11.881 volums, dels quals uns 8.000 procedien dels ex-convents de Menorca, entre els que es comptava un regular nombre d'incunables o llibres impresos al segle XV, alguns perfectament conservats i una col·lecció d'obres rares o curioses dels segles XVI i XVII. La biblioteca estava subscripta a la Gasetta de Madrid i al Diari de Sessions del Congrés, així com als periòdics locals «El Bien Público», «El Liberal» i «El Católico».

Segons Ma. Lluïsa Serra, la biblioteca va ser atesa per Miquel Roure i Pujol amb gran cura i va adquirir moltes obres, de manera que està ben assortida de llibres d'aquells anys. La premsa de l'època era del mateix parer. Periòdicament es donava compte dels volums rebuts en donació, així com del resum de les compres. La majoria de les altes provenien de la Direcció d'Instrucció Pública, de la qual depenia l'entitat. Roure va emprendre una política activa per completar les col·leccions del centre: el 1883 publicà un anunci amb la llista de les obres de Joan Ramis que hi mancaven, tot indicant la seva disposició a adquirir-les. També es va ocupar de la restauració dels llibres antics.

La biblioteca rebia de forma esporàdica visites d'inspecció del Ministeri, que sempre finalitzaven amb l'enhorabona sobre l'estat de la biblioteca. El 1883 Roure va començar a obrir la biblioteca els diumenges d'estiu, avançant-se en dos anys a l'ordre del Ministeri que generalitzava a tot el país aquesta pràctica, pensada per fomentar la lectura.

Els esforços de Roure van culminar amb el catàleg de les obres de la institució, que la Diputació Provincial acordà de publicar el 1883. Ocupa dos volums que van aparèixer el 1885 i el 1890 i li va valdre la felicitació del cap superior del Cos de Bibliotecaris i director de la Biblioteca Nacional, Manuel Tamayo y Baus. Així mateix va redactar una completa ressenya dels incunables (és a dir els primers llibres impresos, fins el 1500), que aparegué el 1890 i donava compte de les vint-i-tanc obres d'aquesta mena que hi havia a la Biblioteca, essent el més antic del 1475. En aquella data, l'entitat comptava amb 14.000 llibres.

amendezvidal.blogspot.com.es

Il·lustració 4: 17/01/23

MAÓ

La Biblioteca amplia su horario de apertura hasta la llegada del verano

A partir del próximo lunes, el centro de lectura abrirá los días laborables de 9 a 14 horas y desde las 16.30 hasta las 20.30 horas hasta el inicio del verano. Una decisión que obedece al gran número de oposiciones que se han puesto en marcha, lo que ha incrementado el volumen de personas que hace uso de la biblioteca para estudiar. La decisión llega tras ser una de las peticiones más requeridas desde que hace unos meses se abriera un espacio para opiniones y deseos.

Il·lustració 5: 19/01/23

19 | L'AM NÚMERO 1 • «Es Diari» | JUEVES, 26 DE ENERO DE 2023

CULTURA & ESPECTÁCULOS

Luis Laplace | Arquitecto de la Hauser & Wirth Menorca

«La arquitectura vernácula menorquina no tiene el amor que se merece»

Ofrece una charla hoy en la Biblioteca de Maó para hablar de sus proyectos vinculados al mundo del arte y de la relación que tienen con la cultura del entorno donde se insertan

Sonia Marqués

El arquitecto Luis Laplace, responsable del complejo de la galería Hauser & Wirth Menorca, reconocida como Mejor Distrito de Arte 2022 por Wallpaper, interviene hoy en la Biblioteca de Maó (19 h) con una charla basada en su relación entre arquitectura y arte. Lo hace desde su experiencia liderando proyectos como el Chillida Leku, en San Sebastián, o la Hauser & Wirth Somerset, en el Reino Unido. El prestigio y experiencia de Luis Laplace, nacido en Buenos Aires y afincado en París, donde dirige estudio junto a Christophe Conroy, ha pasado por Nueva York y el movimiento *Sidney*, basado en el pragmatismo. Pero el sello Laplace se distingue también con una arquitectura que pasa desapercibida, dando valor a los elementos genéricos del edificio que reforma. No en vano ha sido llamado el arquitecto silencioso. También en alusión a su trabajo en la Isla del Rei, donde, tras un estudio minucioso de la historia y el respeto por elementos arquitectónicos ancestrales de Menorca, dibuja edificios de formas ligeras y materiales puros, con el protagonismo del mar y la cultura mediterránea que los bordea.

«Era importante en la Isla del Rei un diseño invisible?»
—Cuando me llaman el arquitecto

Ojalá que en algún momento se puedan recuperar edificios como los agrícolas, con toda su información del pasado insular»

to invisible, no sé si es bueno o malo (se ríe). Pero es verdad que siempre trato de respetar la arquitectura existente, tomando como punto de partida el ADN original. Y en el caso de la Isla del Rei, tenía mucho carácter, con unas características muy particulares y de elementos navales. Era importante poner en valor aquello que casi estaba desaparecido y trabajar en este lenguaje.

Implicaba también adaptarlo a otro uso.

—En mi intervención hablaré de los pasos de reformas que han implicado un cambio de uso de los edificios, la mayoría de las veces, para convertirse en lugares que muestran arte contemporáneo. Es el caso de la reconstrucción en la Isla del Rei y también de la Hauser & Wirth Somerset, en un emplazamiento que era una granja de época, en el sur de Inglaterra, e implicaba igualmente el respeto por el edificio. Es algo que me importa mucho, este respeto

por la arquitectura vernácula.

¿Cómo ve la arquitectura menorquina?

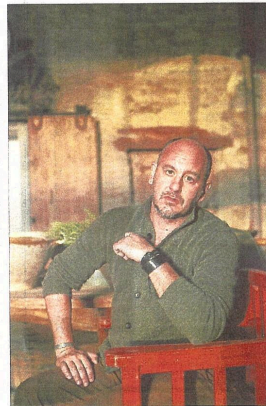
—Considero que la arquitectura genérica de Menorca no tiene todavía el amor que se merece. La mediterránea, y en concreto, la menorquina, tiene mucha personalidad y un gesto muy bonito, y como extranjero la veo extremadamente romántica. Una mezcla entre ingenua, sencilla, y al mismo tiempo, con carácter. Es una lástima que muchos edificios no puedan restaurarse, buscando otros usos. Es un crimen dejar que desaparezcan porque son parte de la cultura de la Isla.

¿Hablará del vínculo entre arquitectura y cultura?

—Ningún elemento, ni la gastronomía, ni el arte, ni la arquitectura se pueden desvincular de la cultura de un lugar. Menorca tiene muchos valores culturales paralelos al arte, que se ven reflejados también en su arquitectura, que es magnífica. Ojalá que en algún momento se puedan recuperar edificios, como los agrícolas, que están cayendo. Porque estos edificios contienen mucha información cultural.

¿Qué elementos le llaman la atención?

—Los edificios en los que se ven muchos capos de cal. O cómo se van colocando piedras de dis-

Luis Laplace ha liderado también proyectos como el Chillida Leku, en San Sebastián, o la Hauser & Wirth Somerset, en el Reino Unido. FOTOS NICOLAS WAGNER

tantas formas. O los cambios que se producen incluso entre poblaciones de la misma isla, tan pequeña; por ejemplo, la piedra oscura de Ferreries. Es una arquitectura en la que todo tiene una razón de ser, pragmática, que surge de formas espontáneas. Sus gestos son muy particulares y hay que conservarlos.

¿Qué se ha llevado de la Isla a otros proyectos?

—Quizás, la sencillez de sus gestos, como las tejas colocadas en el tejado con la función de recoger el agua de la lluvia. Si no esto en concreto, el concepto de base que lo sustenta. La arquitectura de

Menorca, sin pretensiones, es un valor a proteger.

Es curioso que venga de fuera para recordarlo.

—El menorquín ama su tierra, y esto se nota desde que una llega. Esta sensibilidad es la que convendría trasladar a la preservación de su arquitectura. Por otro lado, recuperar un edificio antiguo, con toda su historia, es muy equivalente a reciclar: recuperando puertas y ventanas o suelos antiguos. Tienen un alto valor estético pero también está relacionado con la sostenibilidad. A veces no es necesario hacer cosas nuevas ni cerrar de PVC.

Una cita con Lilly Reich en Ca n'Oliver

Redacción

Dentro de las «Jornades Habitatge i Inclusió. Noves polítiques d'habitatge», organizadas por el Consell Insular, mañana se proyecta en Ca n'Oliver de Maó (19 hores) el documental «(On set

with) Lilly Reich», un trabajo fruto de la colaboración entre la cineasta y arquitecta Avelina Tret García con Laura Lizondo Sevilla y Débora Domingo Calabuig. Se trata de un documental que visualiza la obra, poco reflejada en los medios de comunicación, de

Fotograma del documental que se presentará mañana en Maó.

la arquitecta alemana Lilly Reich, colaboradora de Mies van der Rohe y profesora de la Bauhaus.

El documental muestra la investigación de una joven profesora que decide documentar la obra de la diseñadora y arquitecta Lilly Reich y contrastarla con su reconocimiento en los medios de comunicación. La proyección es gratuita en la sala de audiovisuales de Ca n'Oliver y a la misma asistirán las directoras de la obra para participar en un debate tras el pase del documental.

Il·lustració 6: 26/01/23

La Biblioteca Pública de Maó

LA BIBLIOTECA DE MAÓ I LES BIBLIOTEQUES POPULARS DEL SEGLE XIX

Alfons Méndez Vidal
Institut Menorquí d'Estudis

Des de la seva fundació, els directores de la Biblioteca Pública de Maó van anar ampliant el seu fons. La millora no va venir acompanyada d'un augment de l'assistència i periòdicament s'aixecaven veus lamentant l'escassa afició a la lectura dels maonesos. L'Arxiduc Lluís Salvador comentava devers 1890 que era molt quieta i poc freqüentada; les dones no hi anaven mai. El 1880, amb motiu de la inauguració del casino Centre Recreatiu, la premsa feia notar que ja existien set societats d'aquesta classe a la ciutat, totes beneficiades per una nombrosa assistència. Els seus socis les formien de mitjans per examplar i adornar els seus locals. En canvi, els centres d'instrucció amb prou feines eren coneguts i la biblioteca pública es veia deserta. Tal com apunta M. Lluís Serra, l'assistència es reduïa bàsicament als investigadors locals, els erudits que es desplaçaven a l'illa i els alumnes del contigu Institut de Segon Ensenyament.

Miquel Roura, qui n'era el bibliotecari des del 1874, va morir el 1909 als 68 anys. Encara no s'havia jubilat i seguia exercint el càrrec, que deu ser la persona que ha ocupat més anys. El substituï de forma accidental José Pérez de Acevedo, catedràtic de l'Institut de Maó, qui dirigí la institució amb eficàcia fins que es nomenà un funcionari fix, Félix Durán, el setembre del 1913, el qual s'està poc temps a Maó.

Posteriorment, la biblioteca va passar per èpoques d'autèntic abandonament i manquen obres d'aquesta època. Maria Lluïsa Serra, que accedí al càrrec el 1951 (on s'està fins a la seva mort, el 1967), era conscient d'aquesta mancança, però indicava que la parquedat de les assignacions que rebia havia impedit als darrers directores de completar les col·leccions. Així i tot, el 1966 posseïa uns vint-i-cinc mil volums.

El 1948 la biblioteca va abandonar el claustre de Sant Francesc, deixant en solitari a l'Institut de Segon Ensenyament (que s'hi estaria fins a la inauguració del nou edifici, el 1963), per ser traslladada a l'edifici de la plaça

de la Conquesta que havia donat a la ciutat l'empresari i exbatle Josep Codina, on formà part del que s'anomenà Casa de Cultura, que integrava l'Arxiu i el Museu, tot i que aquest darrer uns anys més tard s'hi va separar.

● LA FUNDACIÓ de la Biblioteca de Maó s'ha d'entendre com a fruit d'un important impuls modernitzador i de foment de la cultura. A partir de l'ordre del 1859 que permeté la creació d'aquesta, es va obrir a la majoria de províncies d'Espanya una biblioteca de l'Estat.

Aquesta embranzida es va refermar durant el Sexenni Democràtic. A finals del 1869, la direcció general d'instrucció pública va aprovar el projecte de biblioteques populars, que s'establien en el si de les escoles d'ensenyament primari amb la finalitat expressa «de popularitzar la cultura entre les classes privades fins ara dels goigs que proporciona una bona educació». El mes d'abril, l'Ajuntament de Maó sol·licitava la institució d'una d'aquestes biblioteques i va rebre el suport del diputat per Menorca Rafael Prieto i Caules.

Al mateix temps, l'Ajuntament des Mercadal va demanar-ne una altra, que s'inaugurà el mes de maig i obtingué una bona acollida, assistint-hi un públic nombros. La institució, que presidia José Carretero, també va obrir una escola i projectà crear un teatre d'aficionats. Davant l'acusació d'alguns cercles catòlics que a l'escola s'ensenyava el protestantisme, l'entitat va emetre una nota en la qual puntualitzava que no era una societat ni política ni religiosa, sinó únicament es proposava fomentar la instrucció a través de la lectura. Els individus afiliats representaven tots els partits polítics, «dels absolutistes als republicans», però tots es declaraven seguidors de l'església «catòlica, apostòlica i romana».

Per formar aquesta biblioteca s'havien reunit al llarg de tres mesos 300 escuts, amb els quals es van adquirir dos-cents volums i també es costejava el lloguer

d'un local espaiós on s'havia establert una escola nocturna gratuïta. L'escrit finalitzava destacant els avantatges morals de la institució, que «robava temps a l'oci per dedicar-lo a la feina, substituïa la taverna per l'escola i escatimava el vici per abraçar la virtut».

A Maó hi mancava aquest afany d'unitat i la claredat dels objectius. En realitat, la idea d'ins-

ment públic de les gestions del diputat, va dirigir una carta al diari «El Menorquí» en què desatpava l'afer. Al cap d'uns dies, membres de la Junta d'Instrucció publicaven unes puntualitzacions que intentaven desviar la seva responsabilitat, que van ser rebudes per Taltavull en un altre escrit. Tot plegat demostrava una lamentable confusió i esperit de divisió que fregava la roïndat.

● EL MES DE JULIOL, la direcció general concedia la controvertida biblioteca a l'escola d'instrucció primària de Maó, que estava instal·lada dalt de les porxades del mercat de la Verdura (actual plaça Colon), i dirigia el professor Francesc Torrent. En realitat, la biblioteca consistia en una col·lecció de llibres, diferent en cada localitat, i la que li va correspondre a Maó va ser la número 79, formada per un total de 155 obres i 10 fullets, la relació dels quals fou publicada a la Gasetta de Madrid (actual Butlletí Oficial de l'Estat), i que l'Ajuntament es va haver d'encarregar de transportar a Menorca.

L'arribada dels llibres fou saludada per la premsa, assenyalant que «Sense instrucció els pobles no poden ser lliures, perquè no saben administrar els seus interessos i són víctimes de l'ús de camarelles enganyoses, enemics gairebé sempre de la llibertat i el progrés». «La Crònica de Menorca» va inserir la relació dels volums, que configuraven el que era una biblioteca escolar de l'època. Abraçada diferents manuals per aprendre a llegir, una gramàtica anglesa, tractats de matemàtica elemental, obres de geografia i història, catecismes i llibres sobre comptabilitat, economia, dret i gimnàstica.

Tanmateix, com era de tómer vistes les dificultats que havia patit la sol·licitud de la biblioteca, el seu desenvolupament va ser molt difícil i al cap d'un any encara no s'havia obert. La premsa censurava la sort dels llibres. El professor els havia classificat i es van guardar, amuntegats en un armari de l'escola, però l'Ajuntament no havia pogut reunir els fons per la inauguració. L'any següent el consistori decidia a la fi costejar

una prestatgeria amb destí a la biblioteca popular, però no seria fins l'abril del 1874, quasi quatre anys més tard de la seva aprovació, que obrí les seves portes al públic. L'anunci indicava que era al lloc que ocupava l'escola pública de fillets, a la plaça de la Verdura. Hi podien anar tots els que volguessin emprar el seu fons, de 8 a 11 del matí i de 2 a 5 del capvespre, un horari més ampli que el de Biblioteca Pública i que es prometia modificar en funció de l'estació.

Mentrestant, el 1871 Ciutadella havia aconseguit la seva biblioteca per a l'escola d'instrucció primària que dirigia Joan Lluís Oliver, la qual cosa fou celebrada

La fundació de la Biblioteca de Maó s'ha d'entendre com a fruit d'un important impuls modernitzador i de foment de la cultura»

com un triomf pels liberals, que assenyalaven que donaria òptims fruits a un lloc com Ciutadella, on l'esperit públic es va haver constantment amenaçat pels que encara somiaven en abusos privilegiats i no vacil·laven a usar tota mena d'armes per matar tota idea nova. Açò no obstant, les coses tampoc devien de resultar senzilles, perquè dos anys més tard encara es realitzava una reunió preparatòria per a la fundació d'una biblioteca popular al *Colégio Ciudadelano*.

No van ser els únics establiments d'aquesta mena. El mes d'abril del 1874 la Gasetta de Madrid acordava destinar la col·lecció de llibres núm. 540 perquè servís de base a una biblioteca popular a l'escola d'instrucció primària que dirigia as Castell jaume Togores Mulet.

Aquestes institucions es van implantar a tota Espanya, amb resultats notables, encara que desiguals. El 1882 la premsa informava que les de Lluçmajor i Felanitx havien estat enriquides amb nombroses obres científiques i literàries. A Menorca, en canvi, van tenir una existència molt discreta i no es troba cap notícia al respecte durant tota la Restauració.

amendezvidal.blogspot.com.es

Fotografia de Rafael Prieto i Caules, diputat per Menorca i impulsor de la biblioteca popular de Maó.

taurar una biblioteca popular havia estat de Rafael Prieto i Caules, que encarregà a l'empresari Joan Taltavull (persona amb gran interès per l'educació i que fou un dels impulsors de l'Escola de Nàutica, fundada el 1855 i embrió de l'Institut de Maó) d'instar a la Junta d'Instrucció de Maó que demanés al Govern la formació d'aquesta entitat, que pensava seria fàcil d'aconseguir. Tanmateix, l'exposició que havia redactat el diputat no va convèncer alguns membres de la Junta, que recelaven sobre la creació de biblioteques en el si de les escoles públiques, ja que «d'aris autoritzats i competents» les consideraven perjudicials per a la seva feina. Aquesta oposició va impedir atènyer la majoria necessària per prendre l'acord.

Prieto i Caules, en veure que l'afer no avançava i que la biblioteca perillava perquè molts pobles la demanaven, es va dirigir directament al batle i únicament llavors la corporació va acceptar de sol·licitar el seu establiment. Joan Taltavull, molest per la resistència que havia experimentat el projecte i de l'escàs reconeixement

Il·lustració 7: 31/01/23

«ChatGPT aún no es una aplicación inteligente»

► El matemático Llorenç Huguet analiza el impacto del chat de inteligencia artificial

Carla Colmenero

«ChatGPT es una aplicación de inteligencia artificial muy avanzada, pero aún no es inteligente», concluye el matemático y doctor en Informática Llorenç Huguet, tras el lanzamiento y la popularización de ChatGPT, un sistema de chat basado en el modelo de lenguaje por inteligencia artificial GPT-3, desarrollado por la empresa OpenAI. «Es capaz de responder a través del aprendizaje automático y el procesamiento de lenguaje natural», recuerda Huguet, «pero de ahí no pasa».

Cuántas más preguntas se le hacen, más información recopila y más correcciones se introducen, más conoce y más precisa es la aplicación. «No piensa, pero aprende y es capaz de entender cuando los usuarios le ayudamos a mejorar y a cometer menos errores», aclara Llorenç Huguet, que considera que el modelo GPT-4, el último modelo de inteligencia artificial que lanzará próximamente OpenAI, se habrá perfeccionado más.

Hasta entonces, los usuarios pueden acceder a ChatGPT y lo pueden hacer de forma gratuita, aunque avanza Huguet, es cues-

tion de tiempo que acabe siendo de pago. De momento, ya ha llegado una versión *premium*, disponible, inicialmente, para usuarios en Estados Unidos por 20 dólares al mes y acceso a ventanillas como mejores tiempos de respuesta. «Está claro que hay un gran interés económico detrás»,

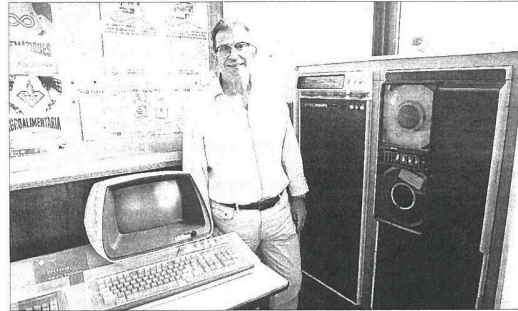
La inteligencia artificial, a debate de la mano de Karma Peiró

► La inteligencia artificial será la protagonista de «El mundo hoy, ciclo de pensamiento y actualidad en las bibliotecas» los días 9 y 10 de febrero en las bibliotecas de Maó (19 horas) y Ciutadella (20 horas), de la mano de Karma Peiró, periodista y especialista en tecnologías de la información. Con la conferencia «Cómo influye la inteligencia artificial en nuestras vidas», Peiró abrirá un debate sobre avances y cuestiones éticas relacionadas.

afirma Llorenç Huguet, que hace referencia a la gran inversión que planea Microsoft, nada más y nada menos que 10.000 millones de dólares.

Riesgos

Sobre el uso de ChatGPT, no hay duda de que tendrá utilidad en disciplinas muy diversas por su versatilidad. «En el mundo educativo ha generado mucha preocupación porque, si sigue sofisticándose, será difícil distinguir si los trabajos y los exámenes los hace la aplicación o el alumno», reconoce Llorenç Huguet, que es profesor de matemáticas e informática en la Universitat de les Illes Balears (UIB). «También tendremos que vigilar que estos avances tecnológicos no creen más problemas éticos ni riesgos para las personas», añade.

Llorenç Huguet es profesor de matemáticas e informática en la Universitat de les Illes Balears (UIB). Foto: ARCHIVO

Il·lustració 8: 03/02/23

16 | MENORCA • «Es Diari» | MARTES, 7 DE FEBRERO DE 2023 |

CULTURA & ESPECTÁCULOS

CICLO • El próximo lunes arranca en la Biblioteca de Maó la segunda edición de «Pantalla Escénica», actividad que invita a profundizar en las adaptaciones de piezas de arte dramático al Séptimo Arte

El viaje desde la escena teatral a la gran pantalla

Rubén P. Allenza

Más allá de las historias escritas pensando directamente en la gran pantalla, el cine se ha nutrido desde sus inicios del trabajo de maestros de la escritura, tanto novelistas como autores de piezas teatrales. La conexión entre estas últimas y el Séptimo Arte es el centro en torno al que gira el ciclo «Pantalla Escénica», una iniciativa cultural impulsada por la Biblioteca de Maó, coordinada por Dionisio Sánchez Loring y que el próximo lunes inaugura su segunda edición.

«Se trata de una propuesta para acercarnos al mundo de los autores teatrales y de la dramaturgia, de ver cómo están concebidas esas obras a partir de las cuales luego se han hecho adaptaciones cinematográficas», explica Sánchez Loring, un profesional que viene tanto de las artes escénicas como visuales, con apego al mundo literario y muy interesado en «la combinación entre cine y teatro».

En resumidas cuentas, una invitación a conocer la historia de la dramaturgia a través de la gran pantalla. Para ello se ha seleccionado un programa compuesto por ocho producciones cinematográficas de diferentes épocas. Un ciclo en el que conviven piezas de un buen nivel cinematográfico, con títulos conocidos pero otros que no lo son tanto y que son pequeñas joyas», sostiene Sánchez Loring.

Según el coordinador del ciclo, el reto de salir de un formato a otro pasa por «transformar dos lenguajes que parecen cercanos

Kevin Spacey y Alec Baldwin en un fotograma de la película «Glengarry Glen Ross», que abrirá el ciclo.

pero son diferentes». El teatro tiene que ver con «el aquí y el ahora», mientras que el cine apunta «hacia la eternidad». El primero acostumbra a llegar al público «con lo que se tiene a mano, sin grandes despliegues», una filosofía de trabajo que, a su juicio, favorece al cine «cuando se sabe colocar en una situación de pobreza y juega con lo experimental, lo que a veces se traduce en magia». Algo de lo que, dice, es un buen ejemplo «Medea», la adaptación cinematográfica que Lars Von Trier realizó sobre la obra de Eurípides, y que se proyectó en la primera edición del ciclo.

Dionisio Sánchez Loring.

En el segundo, que arranca con «Glengarry Glen Ross», Sánchez Loring cita como un ejemplo destacado de la relación entre cine y teatro es el segundo título de la temporada, «Iphigenia», el clásico de Eurípides desde el punto de vista de Mihalis Kakogiannis, conocido especialmente por haber dirigido otro clásico como «Zorba, el griego».

El acceso a las proyecciones (19 horas) es gratuito. Antes de cada una Sánchez Loring se encarga de realizar una presentación para contextualizar unas sesiones cinematográficas tras las cuales se abrirá un debate entre el público participante.

Programa

13 de febrero

► «Glengarry Glen Ross» (1992), de James Foley, basada en la obra de David Mamet.

13 de marzo

► «Iphigenia» (1977), de Mihalis Kakogiannis, película basada en el texto teatral de Eurípides.

24 de abril

► «August: Osage County» (2013), de John Wells, una adaptación cinematográfica que toma como referencia la obra de Tracy Letts.

15 de mayo

► «Carnage» (2010), de Roman Polanski, filme que gira en torno a la historia del texto teatral firmado por Yasmina Reza.

12 de junio

► «12 hombres sin piedad» (1957), de Sidney Lumet, basada en la obra de Reginald Rose.

16 de octubre

► «Solo el fin del mundo» (2016), versión para la gran pantalla, a manos de Xavier Dolan, sobre la obra de J. Luc Lagarce.

13 de noviembre

► «Un tranvía llamado deseo» (1952), película firmada por Elia Kazan sobre el archiconocido texto dramático de Tennessee Williams.

11 de diciembre

► «La tragedia de Macbeth» (2021), de Joel Cohen, basado en la obra dramática de William Shakespeare.

Il·lustració 9: 07/02/23

LOCAL

TEMA DEL DÍA

INVERSIONES

La oficina de fondos europeos capta más de 10,5 millones de euros en su primer año

► El organismo gestiona los tres grandes proyectos del Plan de Sostenibilidad en zonas turísticas

► Colabora en otras tres acciones del Consell que reciben ayudas de la UE por valor de 1,2 millones

Fela Saborit

La oficina de fondos europeos participa, bien de manera directa o en colaboración con otros departamentos del Consell, en seis proyectos que reciben cerca de 12 millones de euros de subvención comunitaria Next Generation. El organismo creado para gestionar la correcta ejecución del dinero asignado a cada iniciativa acaba de cumplir un año, se anunció en febrero de 2022. Durante este tiempo ha presentado y conseguido financiación para la mitad de esos seis proyectos: Port de Maó Port Sostenible, a repartir entre Maó y Es Castell, con una subvención de 3,6 millones; Plan de Sostenibilidad Turística en Destino (PSTD), a repartir entre Ciutadella, Sant Lluís y Es Mercadal, con 4 millones; y Actuaciones de Cohesión entre Destinos (ACD), a repartir entre Es Migjorn Gran, Sant Lluís, Ferre-

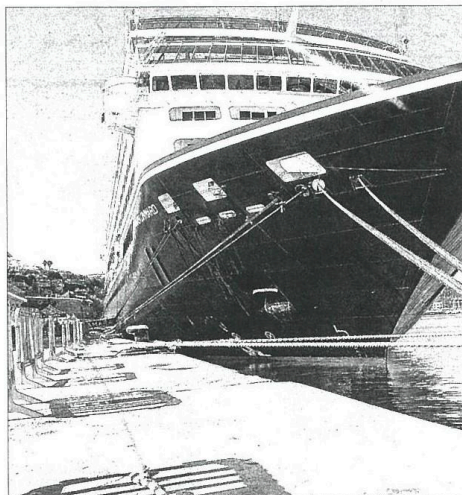
ries y Alaior, con 3 millones de euros. El conjunto de actuaciones en el puerto de Maó y Es Castell constituye una de las apuestas estrella del Consell y contempla la mejora en la gestión del agua con 812.000 euros. Es una iniciativa que parte de la Dirección Insular de Promoción Turística y Fondos Europeos.

El mismo departamento presenta inversiones dentro del Plan de Sostenibilidad que se distribuyen entre Ciutadella, Sant Lluís y Es Mercadal, con este último municipio como el más beneficiado con 2,1 millones, todos ellos destinados a la urbanización de Punta Grossa.

La Dirección Insular de Ordenación Turística presenta la ACD zonas turísticas con fondos que ascienden a 3 millones de euros que se distribuirán entre cuatro municipios. «Todavía estamos en el trabajo inicial», afirma la directora insular de Promoción Turística y Fondos Europeos, Laura Ruiz, «estamos satisfechos de lo que se está consiguiendo para llevar adelante diferentes proyectos en Menorca», añade.

Existen otras tres actuaciones que reciben ayudas de la Unión Europea (Next Generation) por un valor total de 1,2 millones y en las que la oficina de fondos europeos ha colaborado con otros servicios y departamentos del Consell. En primer lugar está el convenio firmado entre la institución insular y el Govern balear, por el cual se dedicará 1 millón de euros para dos proyectos financiados con fondos europeos, que consistirán en la construcción y remodelación de los centros de Es Fabiol, en Ciutadella, y Trepucó, en Maó.

También está el proyecto piloto de Agenda Urbana, con 200.000 euros, y la descripción y digitalización de fondos documentales del Archivo Histórico

de Maó, que se lleva a cabo con la Dirección Insular de Cultura y Patrimonio, con una subvención europea de cerca de 30.000 euros.

Asesoramiento

Una función básica de la oficina es informar y asesorar, tanto a particulares, empresas o entidades públicas, sobre las posibilidades de optar a ayudas europeas. La búsqueda de esas subvenciones no es una tarea sencilla. La oficina ofreció el año pasado dos sesiones de formación *on line* para los funcionarios de todas las administraciones de

AYUNTAMIENTOS

La oficina asesora y apoya sus propuestas y también revisa, bajo petición, los proyectos que presentan

Menorca así como las empresas que hayan querido participar, explica Ruiz. «A las entidades locales se las asesora y apoya en la presentación de propuestas en las diferentes convocatorias», asegura, y del mismo modo el equipo de profesionales «revisa,

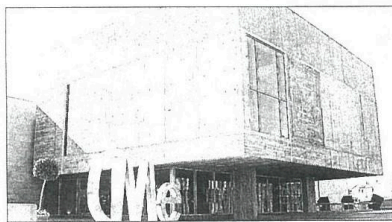
Continúa en la página siguiente >>

Un equipo de cinco profesionales que acompaña la gestión

F.S.

La oficina ha cubierto los cinco plazas de profesionales que se habían previsto cuando se anunció su creación, un equipo formado por un técnico de gestión y un administrativo a media jornada «ambos funcionarios», y tres profesionales contratados específicamente para este departamento: un economista, una arquitecta técnica y una asesora jurídica. Todos ellos

adscritos a la Dirección Insular de Promoción Turística y Fondos Europeos. Su responsable, Laura Ruiz Mercadal, realiza un balance positivo de este primer año. «Hemos logrado establecer un equipo propio, algo imprescindible para poder acompañar en la gestión al resto de departamentos», declara Ruiz, «así como también a los ayuntamientos, con el objetivo de facilitarles el acceso a las convocatorias». Además de la búsqueda

de las convocatorias y la adaptación de los proyectos a las exigencias de Bruselas, los profesionales son requeridos por algunas de las líneas de subvenciones europeas para que se dediquen a la gestión de un proyecto concreto. De este modo, su papel es rastrear con-

vocatorias, revisar las propuestas del propio Consell y de los ayuntamientos, adaptadas a las convocatorias comunitarias, revisar y redactar proyectos que pueden optar a la financiación europea, acompañar en la gestión a otros departamentos insulares y a los municipios, in-

formar sobre la idoneidad de las propuestas que se plantean, la normativa que les puede afectar y coordinar que todo siga las directrices del gobierno insular.

Plan antifraude

La asesora jurídica es la persona responsable del plan antifraude, las medidas aprobadas por el pleno del Consell, en cumplimiento con la normativa europea, para garantizar la correcta aplicación de los fondos europeos Next Generation. El plan se estructura en torno a los cuatro elementos clave del ciclo antifraude, que son prevención, detección, corrección y persecución, medidas que deben aprobar las instituciones para recibir el apoyo económico de la Unión Europea.

Il·lustració 10: 12/02/23

SORPRENDE Y NO SORPRENDE

QUE no tenga suerte la biblioteca de Maó con la máquina de autogestión de préstamos de la planta baja, ya que vuelve a estar estropeada y acumula medio año de calvario con las averías.

QUE el mahonés Alejandro Sanz, uno de los hombres de confianza del ex presidente balear José Ramón Bauzá, haya solicitado el alta para volver como afiliado al PP balear.

QUE una c...
te, oc...
sines...
tros c...
una c...

Il·lustració 11: 15/02/23

TEATRO • La compañía Coloradas acerca a Menorca su visual espectáculo 'Alicia'

Rubén. P. Atienza

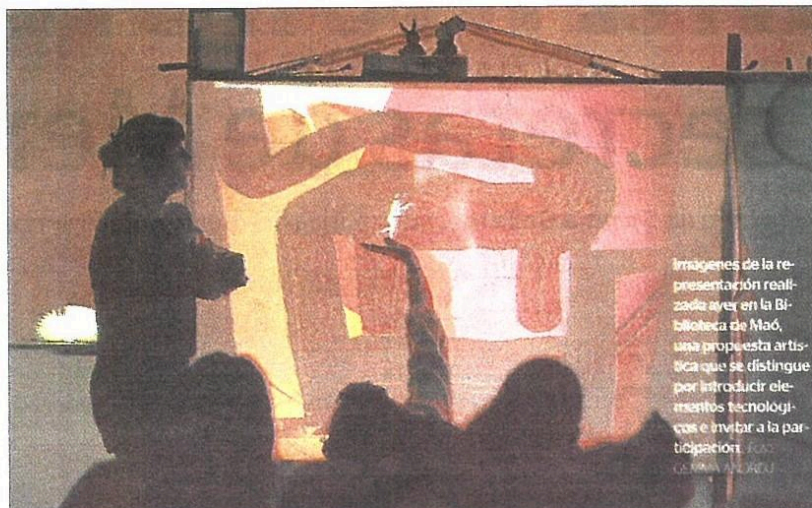
Desde hace una semana, Blanca Alonso, de la compañía Coloradas, se encuentra instalada en la casa de artistas de Es Far Cultural trabajando en su nuevo proyecto. Una propuesta que ahonda en el modelo con el que comenzó a experimentar en 2009, el de la narración de historias sirviéndose de un retroproyector. Así, está ultimando los detalles de «Las Sinsombrero», el nombre por el que se conocía a un grupo de notables mujeres artistas españolas de la Generación del 27 que, sin embargo, no aparecen en los libros de texto.

Aprovechando la tranquilidad que ofrece el entorno del campo de Es Mercadal, Alonso trabaja en los detalles de cara al estreno del montaje el próximo 8 de marzo. Sin embargo, ha querido aprovechar su visita a Menorca para exhibir el montaje con el que viene girando desde hace casi dos años, «Alicia», en ruta estos días por las bibliotecas menorquinas.

«No es un cuentacuentos al uso», reconoce la artista, a quien le gusta definir su propuesta como «una historia visual y participativa para todos». Un montaje que llega a Menorca con 75 representaciones a sus espaldas, varias participaciones en festivales de la Península, e incluso uno en Colombia.

La creadora de la obra, Blanca Alonso, está haciendo una residencia artística en la sede de Es Far Cultural

Estamos hablando de alguna forma de cuentacuentos para una nueva generación, más familiarizada con propuestas más dinámicas y en las que no falta el elemento tecnológico. «'Alicia' nace

Imágenes de la representación realizada ayer en la Biblioteca de Maó, una propuesta artística que se distingue por introducir elementos tecnológicos e invitar a la participación.

Cuentacuentos para una nueva generación

La historia de «Alicia» aún tiene tres citas pendientes en Menorca.

de la propuesta de aunar las nuevas tecnologías, entre ellas la informática, y las posibilidades interactivas que ofrece», resume Alonso. El resultado es un personal universo visual en el que conviven el dibujo, las sombras, los objetos y las luces, en este caso tomando como inspiración algunos elementos de la historia de Alicia en el país de las Maravillas.

El montaje aún tiene tres citas pendientes en la Isla. Hoy estará en la biblioteca de Sant Lluís, mañana en la de Es Mercadal y finalizará su ruta menorquina el jueves en Ferreries. Todas las funciones, a partir de las 18 horas.

Carol López Real

Antonelli ha luchado por los derechos de las personas transexuales como pocas personas en este país. Desde su infancia siendo un niño hasta la celebración del 8-M más transfeminista que nunca y con la «Ley para la igualdad efectiva de las personas trans y LGTBI» aprobada recientemente, Antonelli, que dejó de militar en el PSOE precisamente por discrepancias sobre la ley trans conoce, desde lo más íntimo a lo más político, los objetivos de las personas trans y también las dificultades a las que se enfrentan.

Mañana a las 19 horas en la Biblioteca de Maó, invitada por la asociación Diverxia en colaboración con el consistorio mahonés, explicará la «ley trans» con mucho conocimiento del tema y una buena oratoria, además con acento tinerfeño y buen humor.

A pesar de todo, ¿está contenta con la ley trans?

—Hay que seguir trabajando porque se quedaron fuera las personas no binarias y las personas menores de 12 años, por lo tanto la lucha continúa.

Pero ha estado tan inflada de malos augurios y de noticias *fake* como en su día la Ley de matrimonios homosexuales de 2005, que parecía que se iba a romper España. Pero hay quien ni se ha leído la Ley y mienten, mienten y mienten. Y además es que se habla de cambio de sexo y el imaginario popular puede llegar a creer que se está hablando de cirugía pero, por favor, la Sanidad está traspasada a las Comunidades Autónomas. La ley trans no entra en temas sanitarios.

¿Y la polémica política?

—Esto jamás fue ideológico, si lo

«La ley trans solo trata el cambio de sexo registral»

Charla mañana en la **Biblioteca de Maó** sobre la ley trans

hubiera sido, antes de 2019 con una reforma -mucho más avanzada- de la ley anterior, la de identidad de género de 2007, que era lo que llevamos como partido socialista al Congreso de los Diputados con Lola Galopar, ya contemplaba el cambio de sexo en el registro civil a los menores de 6 a 12 años, que ahora han quedado fuera, y han judicializado los de 12 a 14.

«Hay que explicar la Ley y desmontar tantos y tantos bulos que se han dicho, que ha sido un escándalo»

El perfil

De nombre artístico Carla Antonelli, Carla Delgado Gómez (1959, Guimar, Tenerife) será siempre conocida por ser la primera mujer trans que ha llegado a ser diputada en este país. También por haber dejado de serlo en octubre pasado tras más de 11 años como diputada por el PSOE en la Asamblea de la Comunidad de Madrid. Su activismo por los derechos de las personas trans durante más de 45 años le ha llevado a dar charlas en universidades y platos de televisión de muchos países. También ha recibido numerosos premios y hasta una calle y un parque llevan su nombre. Ha trabajado como actriz en cine, teatro y series de televisión.

raíz de que el Ministerio de Igualdad está en otra fuerza política se dinamita todo lo que sale de ahí, cuando en realidad se le está haciendo el caldo gordo a la derecha y a la extrema derecha que lo que nos quieren es divididas y aquí el secreto del éxito de nuestra lucha es la fuerza de la unión.

¿Está dividido el feminismo?

—No hay un feminismo solo, el feminismo no es solamente de la mujer blanca y privilegiada, el feminismo tiene que llegar a las empobrecidas, a las mujeres con discapacidad, a las mujeres negras, a las mujeres trans. Ya lo dijo Angela Davis de las Panteras Negras cuando vino a España, y cuando dice que tiene que llegar ahí es porque no está llegando, porque hay un feminismo privilegiado.

¿Y otras mujeres referentes?

—Gloria Steinem también, otra histórica donde las haya que le preguntaron tendenciosamente qué opinaba del conflicto de aquí, de la autodeterminación y que si algunas feministas alertan del borrado y aún presionándola de esa manera para que caiga por el barranco ella dice que todo el mundo tiene derecho a identificarse a sí mismo como siente de forma auténtica. O Rebecca Solnit, autora de «Los hombres me explican cosas» que dice que para ser feminista tienes que apoyar los derechos trans porque son derechos de las mujeres y derechos humanos.

En Menorca el movimiento LGTBI es muy reciente.

—A veces cuesta, pero por muy pequeño que sea el sitio, hay población LGTBI sí o sí, porque somos una parte más de la propia naturaleza humana y hemos venido para quedarnos.

Josep Portella, al Plec de Lectura

Redacció

El nou Plec de Lectura, que edita el Consell insular, està dedicat a Josep Portella. De la seva extensa obra, s'ha seleccionat un text d'etnologia, molt relacionat amb ell i la seva família, i un d'història sobre la vida d'un supervivent d'un camp d'extermini.

Des del Consell defineixen Josep Portella com «un home amb un dinamisme i un esperit de treball inesgotable en molts àmbits, que passen per l'activisme so-

Josep Portella.

cial, la política i el món de la cultura». Llicenciat en Geografia i Història per la Universitat de les Illes Balears (1986), és membre de la Secció de Ciències Socials de l'IME, el coordinador de la col·lecció Quaderns de Folklore i l'editor de la col·lecció Menorca segle XX. Ha publicat més de cinquanta obres, que abasten novel·la, conte, estudis de cultura popular, assaig i investigació històrica.

Per altra banda, l'Arxiu Històric de Maó informa que disposa d'una mostra de documents dedicada a «la lluita de les dones durant la Transició, les dones i la propietat, les dones i la bruixeria, les dones i el matrimoni, les dones i la separació conjugal, les dones i la prostitució, les dones i la religió», entre altres qüestions relacionades amb el paper de la dona a la història.

Un joc i material per practicar el català a les biblioteques

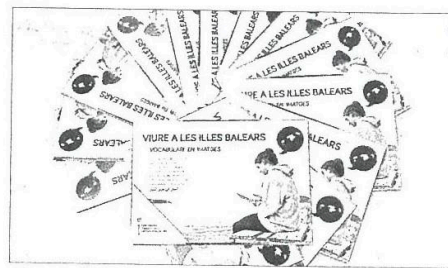
Redacció

La Direcció General de Política Lingüística ha posat a disposició de la Xarxa de Biblioteques de Menorca tot el material que ha

editat recentment. Es tracta de «El joc de l'oca riallera», «A l'abast» i «Viure a les Illes Balears»

«El joc de l'oca riallera» és un recurs didàctic basat en el

joc popular per ajudar a aprendre vocabulari i consolidar estructures lingüístiques de la llengua catalana. «A l'abast» és un material bilingüe d'aprenentatge del català adreçat a persones no catalanoparlants, publicat originàriament el 2001 pel Cofuc. «Viure a les Illes Balears» és un vocabulari en imatges que s'ha reeditat conjuntament amb l'Institut d'Estudis Balearics, que s'adreça especialment a persones nouvingudes a les Illes que encara no saben xerrar català.

«Viure a les Illes Balears» és un vocabulari en imatges.

Il·lustració 15: 15/03/23

CONFERÈNCIA A LA BIBLIOTECA DE MAÓ

Àstrid Bierge parla dels hàbits lingüístics per fomentar l'ús de la llengua catalana

➡ Àstrid Bierge, que forma part dels Tallers per la Llengua, oferirà demà, a les 19 hores, a la Biblioteca Pública de Maó, una conferència sobre «l'assertivitat lingüística». En un acte organitzat pel Consell de Menorca, descriurà els hàbits dels menorquins en l'ús de les llengües amb la idea de fomentar la llengua catalana. Explicarà que sovint es produeixen actituds de subordinació, en què «s'amaga la llengua».

Il·lustració 16: 23/03/23

CONFERÈNCIA A LA BIBLIOTECA DE MAÓ

Àstrid Bierge parla dels hàbits lingüístics per fomentar l'ús de la llengua catalana

➡ Àstrid Bierge, que forma part dels Tallers per la Llengua, oferirà demà, a les 19 hores, a la Biblioteca Pública de Maó, una conferència sobre «l'assertivitat lingüística». En un acte organitzat pel Consell de Menorca, descriurà els hàbits dels menorquins en l'ús de les llengües amb la idea de fomentar la llengua catalana. Explicarà que sovint es produeixen actituds de subordinació, en què «s'amaga la llengua».

Il·lustració 17: 23/03/23

HOMENAJE • Menorca recuerda este 2023 a una figura clave de la cultura local

El gran año de Mascaró Pasarius

R.P.A.

Con un programa aún pendiente de cerrar, Menorca se prepara para rendir homenaje a Josep Mascaró Pasarius (1923-1966) en el año del centenario de su nacimiento. «Una figura polifacética y entregada a la cultura de Menorca», recuerdan

desde el Institut Menorquí d'Estudis, entidad que lidera la reivindicación de su figura.

Nuevas publicaciones, una web dedicada a su persona con información aportada por la familia, exposiciones, charlas, mesas redondas. Esas son solo algunas de las actividades de un programa al

que se han adherido una decena de entidades de la Isla.

Además del IME, han confirmado su participación en el Any Mascaró Pasarius el Consell Insular, el Consistorio de Alaior, el Centre d'Estudis Locals d'Alaior, la Revista Ull de Sol, el Cercle Artístic de Ciutadella, el Ayuntamiento

de ese municipio a través del Museu Can Saura, el Museu de Menorca, la Biblioteca Pública de Maó, el Ateneu de Maó, el Grup Filatèlic de l'Ateneu, el semanario «El Iris» y el Arxiu d'imatge i So de Menorca.

Una iniciativa entre cuyos propósitos destaca el de intentar dar más visibilidad a la figura de Mascaró Pasarius entre la población más joven. Hasta la fecha se han cerrado cerca de una veintena de actividades. La primera que tiene fecha confirmada por el momento es la del 14 de este mes en el pueblo natal del homenajeado, Alaior. Allí, la Sala de Cultura de Sant Diego (20 horas) acogerá la presentación de la página web.

De formación autodidacta, Mascaró Pasarius trabajó en ámbitos culturales tan diversos como la cartografía, la toponimia y la onomástica, la búsqueda de yacimientos arqueológicos, la edición de mapas, la fotografía o en documentales para TVE, entre muchos otros proyectos.

Entre los actos más destacados para este año figura una exposición itinerante sobre el homenajeado a partir del mes de septiembre así como la celebración de charlas populares y excursiones. Su figura también será el centro de las XIX Jornades de Patrimoni de Menorca.

El 'Principal' acoge hoy el concierto de Semana Santa de la Banda de Maó

R.P.A.

La «Missa Brevis», en la primera parte, y «The Gospel Mass» a continuación, ambas obras del compositor holandés Jacob de Haan, son las dos piezas estrella del concierto de Semana Santa que ofrecerá esta noche, a partir de las 21 horas, la Banda de Música de Maó en el Teatre Principal.

La formación dirigida por Miquel Llarro contará para la ocasión con el apoyo de las voces de cuatro formaciones vocales: Coral s'Estel de Ciutadella, Coral Clau de Sol de Ferreries, el Cor de l'Orfeó Maonès y la coral Mitjanit del CEE de Sant Lluís.

Todos ellos abordarán, durante aproximadamente una hora, las piezas de quien está considerado como uno de los compositores de música de viento y para banda más populares y más interpretado de la época actual. Jacob de Haan es famoso también por sus partituras para películas y por las combinaciones de estilos musicales.

Il·lustració 18: 05/04/23

Escriptors i escriptores de Menorca

Bartomeu Obrador
Institut Menorquí
d'Estudis

Francesc Pons i Carreras

enmig del vell que es mor i el nou que no pot néixer

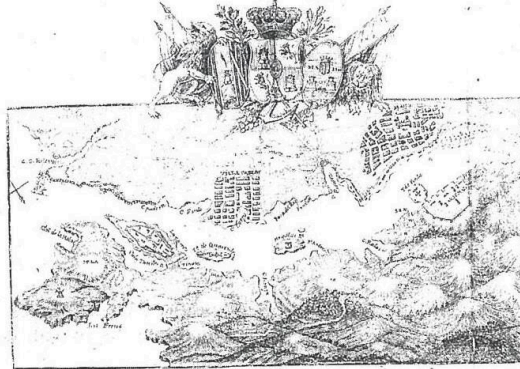
E

l 12 de desembre de 1768, un any abans de la benedicció de l'actual església des Migjorn Gran, naixia al lloc de Binicodrell Francesc Pons i Carreras. Com que la

capella de Binicodrell de Dalt, promoguda pels freres agustins de Ciutadella (senyors del lloc), no era parròquia, als registres figura com a batiat a la d'Alaior. Essent de família pagesa, i per paga el petit, la carrera eclesiàstica era l'única via per poder rebre una educació formal. No és estrany, idò, que amb setze anys prenguéss l'hàbit de franciscà al convent de Jesús de Maó. Joaquim Maria Bover en la «*Biblioteca de escritores baleares*» (1868), tal vegada seguint dades ofertes pel mateix autor, comenta que va excel·lir en els estudis, incloent-hi el llatí i algunes llengües modernes (castellà, francès i italià). De fet, va ser nomenat ben prest mestre de gramàtica, càrrec que comprèn la docència del llatí i, modernament, també del castellà. No són dades gratuïtes: el llatí va ser tot un motiu d'orgull pel nostre autor que, ben conscient de ser-ne un epígon, va escriure com havia fet Joan Ramis i Ramis en català, en castellà i en llatí.

Abans d'entrar en la seva obra, però, convé que ens aturem en el seu context. Com és sabut, Menorca, que ja havia estat colònia anglesa i francesa, en vida de Francesc Pons va passar d'anglesa a espanyola (1782) per tornar a ser anglesa (1798) i, pel tractat d'Amiens (1802), espanyola fins a l'actualitat. Són ben coneguts els resultats culturals d'aquest període i els xocs ideològics conseqüents, que sens dubte també van marcar el nostre protagonista i condicionar la seva obra, especialment en la tria lingüística.

Fa poc que sabem que la primera obra coneguda de Francesc Pons és «*La Comèdia de los Pastorells*», sense una data clara però situada a les acaballes del s. XVIII. Francesc Xavier Martí li ha atribuït la versió d'aquest popular drama religiós

Mapa que clou el «*Compendio de las excelencias del puerto de Mahon*» de Francesc Pons (1919), digitalitzat per la Biblioteca Pública de Maó.

conservada en el manuscrit núm. 34 de la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, tot i que l'havia editada prèviament com a anònim en la imprescindible col·lecció Capcer de l'IME (2005). La voluntat adocrinadora i devocional d'aquesta peça és obvia i l'interès per part del nostre autor es pot relacionar amb al càrrec de predicador, que no era poca cosa, atès que per aquell moment encara era molta la influència de les homilies. Malauradament, a diferència d'altres insignes predicadors com Antoni Roig, sembla que no va editar-les mai.

Com a mestre de gramàtica, va publicar un «*Nuevo método para aprender por principios fáciles la lengua latina*» (Maó, 2 toms, 1812-1814), una obra que va gaudir d'una bona difusió i que va ser reeditada el 1831.

»

Fa poc que sabem que la primera obra coneguda de Francesc Pons és 'La Comèdia de los Pastorells', sense una data clara però situada a les acaballes del s. XVIII»

La motivació és ben clara: adaptar l'ensenyament de la llengua llatina a la imposició del castellà en el sistema educatiu espanyol i en la intensa activitat del bisbe Juan i del governador Ramírez, l'autoritarisme dels quals havia quedat ben palès en els processos contra els anglòfils i d'altres causes com la del també migjorner Jaume Pelegrí (estudiada per Joan Pons Moll). Fins llavors, el mètode en català d'Antoni Portella (pres del francès de François Bistac), de qui manleva el títol Francesc Pons però no l'esperit, havia estat un dels principals manuals a Menorca, juntament amb la persistent «*Prima linguae latinae institutio*» (1546) de l'alcoià Andreu Sempere, adaptada sovint a la nostra llengua. D'ençà aquest moment totes les gramàtiques llatines fetes a Menorca o vingudes de fora seran en castellà (tret de la francesa de Joan Miquel Guàrdia, feta a París estant). Fins i tot les provatures d'afrancesament al convent dels franciscans de Maó,

dirigides pel desconegut Pare Giraud, ja eren cosa del passat.

Ara bé la seva obra més destacada és el «*Compendio de las excelencias del puerto de Mahon en versos latinos dividido en tres cantos, con un discurso preliminar y en algunas notas en Castellano*» (Maó, 1819). Com el seu títol indica, es tracta d'un llarg poema en vers epic llatí que lliga amb una composició prèvia de Joan Ramis, qui alhora va enviar-li els que serien els seus darrers versos per celebrar també en llatí l'aparició d'aquest llibre. Val a dir que les notes erudites mostren una forta relació amb l'«*Alonsiada*» de Ramis (qui també havia reivindicat el port franc de Maó en una altra composició), tot i que no hi manquen les obligades referències clàssiques. El 1848 va reeditar-lo amb dos cànecs més i una no molt aconseguida traducció castellana dels tres primers.

El 12 de febrer de 1819 Joan Ramis va morir i Francesc Pons en va ser el primer biògraf introduint la pòstuma «*Historia civil, y política de Menorca*» amb la notícia «*De los empleos, y ejercicios literarios del infatigable Mahónés el Dr.*

D. Juan Ramis y Ramis». També va revisar els poemes manuscrits de Ramis, tot i que finalment no es van arribar a publicar. Juntament amb la capellania de l'hospital de la caritat de Maó, continuava la docència al convent, on va assolir certa fama. No debades, havia tingut alumnes tan il·lustres com el Dr. Mateu Orfila. Encara que amb la desamortització de Mendizábal (1836) la comunitat religiosa es va disgregar, Francesc Pons, ja com a frere exclaustrat, va continuar exercint com a predicador general i com a professor particular.

D'aquesta darrera època, a banda de les reedicions esmentades, data una segona obra de tipus didàctic, també situada en la progressiva regulació de l'educació estatal, el «*Compendio de la poesia latina y castellana y de la retórica en latin y castellano*» (Maó, 1837). Com l'obra anàloga del seu coetani Antoni Febrer i Cardona, es basava en el mètode del jesuïta portuguès Manuel Álvares. Tanmateix, les obres del primer van ser promogudes, tot i no tenir el bagatge de Febrer i Cardona, pel context castellanitzador i nacionalitzador de l'educació.

Francesc Pons va morir a Maó el dia 9 de juliol de 1855 a l'edat de 86 anys. Joaquim Maria Bover ens indica que va publicar molts de poemes llatins i castellans en la premsa i en fulletons i que en va deixar altres tants d'inèdits, al costat d'altres obres sobre gramàtica i retòrica i alguns sermons. Res de tot açò, però, ha estat identificat i, per tant, encara roman inèdit, si és que s'ha conservat res en qualque biblioteca privada.

COMPENDIO D'EXCEL·LÈNCIES DEL PORT DE MAÓ, CANT II

Un tasi de la seva obra

In ars, ecce modus, quo tot conchilla capta,
nostra replent fora quotidie, miranda videntis;
unde, Mago, merito semper tolleris ad astra,
ut sis invidiae magnis etiam urbibus ipsis,
quae, quamvis et divitiis auroque triumphent,
illa parare sibi nequeunt uberrima dona.
His, alisque simul toto celebratur in orbe
Portus hic, et fama portus urbs nota Magonis.

'Guaita quin art! Vet aquí com en haver-se agafat tantes escopinyes omplen cada dia els nostres mercats, sorprendent a qui els contempla. Per açò, Maó, sempre t'enalteixen amb tanta raó que ets l'enveja fins i tot d'aquelles grans ciutats que, encara que també triomfen en riqueses i or, no poden proveir-se d'un present tan abundant. Per aquests i d'altres tants motius, el port i la famosa ciutat de Maó són celebrats arreu'.

Il·lustració 19: 19/04/23

Breves

CICLO 'EL MÓN AVUI'

La Xarxa de Biblioteques de Menorca rendir  un homenaje esta semana a Joan López Casasnovas

La Xarxa de Biblioteques de Menorca rendir  un homenaje a la figura de Joan López Casasnovas y su pensamiento. Lo har  este jueves y viernes en el marco de la actividad cultural «El món avui. Cicle de pensament i actualitat a les biblioteques». El artista y poeta Francesc Florit Nin y el escritor Joan López Casasnovas «nos acercan y descubrir n sus ideas desde el conocimiento y la amistad que tenían con el que fuera impulsor de la creación de Xarxa cuando fue responsable de Cultura del Consell Insular», explican los organizadores del evento cultural. El primero de los encuentros programado será en la biblioteca de Ciutadella (20 horas) y al día siguiente en la de Ma  (19 horas).

Il·lustració 20: 25/04/23

Libros y autores de Menorca / Camilo Vilaverde (1)

ENTRE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAHÓN Y LA MILITANCIA SOCIALISTA

Trabajó activamente en la extensión de su ideología y fue concejal en el consistorio mahonés de 1931

Pasó la guerra en una biblioteca universitaria de Madrid y no se recuperó de la depuración hasta 1964

Juan Cantavella
Periodista

No permaneció muchos años en Menorca Camilo Vilaverde (unos ocho años tal vez), pero su recuerdo ha persistido, porque se hizo notar su activismo cultural y político. Fue director de la Biblioteca Pública de Mahón y desempeñó la secretaría de la Agrupación Socialista de la ciudad, actuando como entusiasta propagandista de estas ideas. Marchó de la isla y durante la guerra civil contribuyó a salvaguardar los valiosos libros que albergaba la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad madrileña.

Fue en Menorca donde Camilo Vilaverde García (Madrid, 12 de junio de 1898) se abrió a la vida profesional y a la participación en los asuntos públicos desde una perspectiva de izquierdas. Con toda seguridad hubiera deseado continuar con esta trayectoria durante toda la vida, pero desgraciadamente no pudo ser así, porque la irrupción de la guerra civil y el castigo por su adscripción política marcaron un largo periodo de relegamiento. Cuando recuperó su puesto de trabajo en la Administración, ya habían pasado demasiados años y se hallaba en franca decadencia anímica.

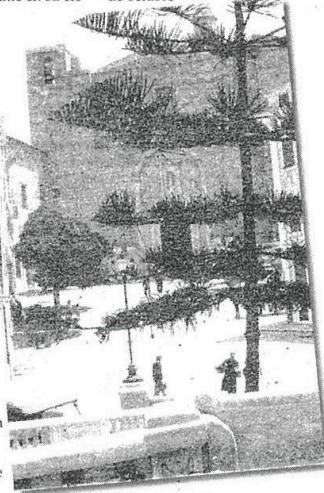
Se licenció en Filosofía y Letras, sección de Historia, en su ciudad natal, donde a continuación se preparó para ingresar en el Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, oposiciones que superó en 1926 (también consta que era oficial de segunda en la Administración Civil). Enseguida solicitó ser destinado a la Biblioteca Pública de Mahón, lo que le fue concedido en calidad de director, puesto al que se incorporó de inmediato (8 de julio de 1926). En un escrito a la prensa solicita donaciones de libros o manuscritos y anuncia que desde el 1 de septiembre el centro abrirá todas las mañanas de diez a dos, lo que significa que antes se hallaba cerrado o sólo

atendía a los lectores en días u horas contadas. También se incorpora como ayudante de la sección de Letras en el Instituto de Segunda Enseñanza de Mahón.

Pronto participa en la vida cultural, y así decide celebrar la fiesta del Libro Español con una conferencia sobre «La celada de don Quijote de la Mancha» que pronuncia el 7 de octubre de ese año. En la crónica del diario «La Voz de Menorca» se deshacen en elogios, pues les resulta «imposible seguir paso a paso la labor del conferenciante en su elevada y bien completa disertación [...]». Nos congratulamos de que nuestra Biblioteca Pública cuente con un director como don Camilo Vilaverde García, quien por su activismo, su talento y la elevación y nobleza de sus ideales puede ser un poderoso auxiliar para la difusión de la cultura». Añaden que Vilaverde «hizo un elogio del idioma castellano, «la lengua sin par para conversar con el Hacedor Supremo», y mostró su convencimiento de que a pesar de los pesimismo el alma nacional de España vive fuerte y pujante, ahora como antes y como siempre». El texto se publicará como folletín en la primera plana de ese medio durante los meses de diciembre y enero siguientes.

♦♦ **HABRÁ MÁS ACTIVIDADES** destacadas. La siguiente es una exposición en la biblioteca con muestras de la prensa local, «desde 1811 hasta nuestros días» (junio de 1930). Sobre ese tema disertará en el Casino de Clases del Ejército y Armada, donde según una información periodística aludió «a un califi-

cativo de inculco aplicado al pueblo de Mahón y lo rechaza, pues prueba de su cultura es la copiosa relación de publicaciones (...)». En la Biblioteca Pública hay cerca de treinta mil volúmenes, entre ellos varios incunables». También en esta ocasión «La Voz de Menorca» publicará el texto como folletín, lo que llevó a que se hiciera tirada aparte de «La prensa y las prensas de Menorca» (Mahón, Tipografía Mahonesa, 1930). Le gusta la divulgación literaria, pero también la poesía, puesto que el 23 de octubre

de 1930 llevó a cabo una lectura de versos en el Ateneo de Mahón: esa colección de poesías, «Media hora de ideal», fue impresa por Artes Gráficas Rotger, de Alayor, en 1931.

Mucho destacó el papel de la prensa menorquina a lo largo de aquel siglo y del anterior, pero su comportamiento respecto a ella dejaba que desear. Según Josep Maria Quintana, «essent com era bibliotecari de la Biblioteca Pública de Maó, en lloc de prendre notes, va anar retallant les col·leccions del diari que deixà mutilades». Añade que se trataba de «un intel·lectual excèntric [...], que bé mereixeria una descripció feta

per la mà de Pío Baroja». Seguramente tiene razón en sus juicios, pero otros (Sánchez Nistal y Pons Pallicer) han puesto de relieve los beneficios que aportó: «La funció social de la biblioteca, que hauria de transcendir la purament cultural, didàctica o científica, fou ardentment promoguda des dels temps anteriors a la República pel bibliotecari Camilo Vilaverde García, que, a més a més, havia posat en marxa la secció circulant (préstec) de llibres i es preocupava d'estendre l'àmbit de la biblioteca a altres poblacions de l'illa».

Era licenciado en Filosofía y Letras, sección de Historia, y llegó a la Isla desde Madrid en 1926 como director de la Biblioteca Pública de Mahón.

En las elecciones de abril de 1931, que instalaron la II República, fue elegido concejal de Maó, el único que llegó en representación de los socialistas»

Muy pronto debió de hacerse notar como republicano, porque dos años después de su llegada, al dar a luz su esposa al primer hijo, «La Voz de Menorca» envía su felicitación a «nuestro querido amigo y correligionario». Su dinamismo no se limita al terreno intelectual, puesto que bien pronto se involucra en la acción política. En las elecciones de abril de 1931, que instalaron la II República, nuestro personaje obtuvo el puesto de concejal en el ayuntamiento de Mahón, el único que llegó en representación de los socialistas. Con ellos mostró más afinidad a medida que pa-

saba el tiempo. Fue en el mes de octubre de 1931 cuando los afiliados a la Unión Social Menorquina constituyen oficialmente la Agrupación Socialista Obrera de Mahón y la primera decisión es asignar al joven Camilo la presidencia provisional para encauzar las discusiones. Seguidamente se toman las primeras medidas con el fin de dar consistencia al partido: la presidencia recaerá en Lucas Pons Castells y la secretaría la asumirá Camilo Vilaverde (vive en la calle Juan Mir y Mir, 177). Portella Coll lo juzga «home clau en la consolidació del socialisme a Maó».

♦♦ **ESA IMPLICACIÓN** la constatamos también por su intervención en los mítines que se organizaban en la isla y por su participación en los órganos de la formación. En el mes de enero de 1932 participa en el VII Congreso de la UGT de Baleares, en representación de la Sociedad de Camareros y oficios similares (!!!). Forma parte del grupo que debe proponer una postura sobre la enseñanza en castellano. Lo que se discute y aprueba por aclamación es que «aún habiéndose consolidado la República Española, cree esta subponencia que la situación de la revolución sigue su curso y que las tareas de los trabajadores deben encaminarse a no ser obstáculo para la mayor prosperidad de la República siempre que no se oponga a los principios básicos que sustenta la UGT de España» y en consecuencia «la enseñanza en todos sus grados debe darse en castellano». Otra propuesta de Vilaverde, que también merecía la aprobación de sus correligionarios, consiste en elevar una instancia al ministro de Trabajo «para que sean inscriptos en el Registro Civil todos los niños que no lo fueron, pues por parte de los jueces se ponen dificultades si el nombre no está en el santoral cristiano; y que se incluya a aquellos padres cuyos hijos no están inscriptos». También solicita con otros compañeros que el centro que dirige en Mahón se convierta en biblioteca popular para obreros.

(Continuará)

Il·lustració 21: 08/05/23

Libros y autores de Menorca / Camilo Vilaverde (i 2)

DE MAHÓN A MADRID, SIEMPRE ENTRE LIBROS, SUFRIÓ LAS CONSECUENCIAS DE LA GUERRA CIVIL

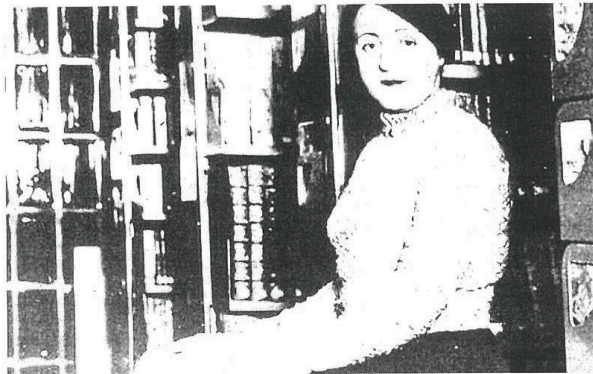
Juan Cantavella
Periodista

Camilo Vilaverde, como secretario de la agrupación socialista y en unión con otros compañeros, se dirige al diputado balear Alejandro Jaume para que apoye «el proyecto de habilitación del puerto de Mahón y amarre de grandes buques y mejora del puerto de Fornells», a lo que se suman otras peticiones que resultan convenientes para la Isla («Justicia Social», 5 de noviembre de 1932). En marzo de 1934 se hallaba todavía en Menorca, pues como presidente de la Agrupación socialista de Profesiones y Oficios Varios se dirige al ingeniero jefe de la Compañía Auxiliar de Navegación y Dragado para efectuar una reclamación laboral.

Ya no tenemos noticia de más actuaciones ni de cuándo se produce su salida de la Isla, pero parece que poco tiempo después cambia su residencia y es destinado a la biblioteca de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad Central (Madrid): es donde se halla cuando se produce el levantamiento militar en julio de 1936. A partir de esa fecha tendrá que hacer frente a unos acontecimientos sumamente perturbadores para la conservación de los importantes fondos que allí se albergan.

● **MÁS TODAVÍA** cuando las tropas franquistas rodean la capital y la Ciudad Universitaria se convierte en la cancha donde tuvo lugar una larga y espinosa batalla. Por entonces la directora de la biblioteca era Juana Capdevielle. Sin embargo, el hecho de que se casara en marzo de 1936 y solicitara unos meses de permiso para estar con su marido, Francisco Pérez Carballo, que el Frente Popular había nombrado gobernador civil de La Coruña, lleva a que Camilo se hiciera cargo de aquella biblioteca como director accidental. No tuvo suerte su compañera porque en Galicia triunfó el golpe militar y su marido fue ejecutado el 24 de julio. Ella no se libró de un castigo semejante un mes más tarde, a pesar de

Juana Capdevielle, directora de la biblioteca de la Universidad Central, tuvo que irse a Galicia y Vilaverde ocupó su puesto»

Fue sometido a un Consejo de Guerra, encarcelado y condenado a 30 años. El indulto en 1959 no le permitió recuperar su trabajo, hasta 14 años después»

Camilo tuvo seis hijos, Camilo, José Antonio, Adolfo, Carlos, Virginia y Joaquín Vilaverde Rodríguez, algunos de los cuales nacieron en Mahón»

miento de la Orden Ministerial de 22 de noviembre de 1936. Más tarde fue el secretario del Sindicato de Trabajadores de Archivos, Bibliotecas y Museos y posteriormente se trasladó a Játiva (Valencia)». Lo que no se acaba de entender es la razón por la que fue llevado (o quiso marcharse) a una biblioteca tan lejana, cuando tantas necesidades tenía la capital de España en este terreno.

Sus actuaciones profesionales y su adscripción ideológica eran lo suficientemente conocidas como para que, al concluir la guerra civil, se viera obligado a rendir cuentas por todo ello. Su condición de socialista y miembro de la UGT, el hecho de haber dirigido un periódico en la zona republicana y el haber demostrado activismo en la divulgación de sus ideas políticas le llevaron ante un Consejo de Guerra. En un primer momento fue encerrado en la prisión de San Miguel de los Reyes en Valencia y de allí pasó a la del Puerto de Santa María (Cádiz) en octubre de 1941. Ahí fue juzgado y, el 17 de abril de 1942, condenado a una pena de treinta años de reclusión.

● **POR FIN FUE INDULTADO** el 25 de abril de 1950, pero no le permitieron incorporarse al trabajo anterior, pues había sido dado de baja en el escalafón en 1939. Su expediente fue revisado catorce años después y se le permitió reintegrarse al servicio. Estuvo destinado provisionalmente en la biblioteca de la Real Academia de la Historia, pero en 1967 solicitó cubrir una vacante que estaba libre por jubilación en las Bibliotecas Populares de Madrid, lo que le fue concedido. Poco tiempo pudo gozar de este puesto, ya que enseguida le llegó el momento de la jubilación.

No sabemos cuándo falleció, pero ya no seguía con vida en 1982, porque son los hijos quienes reclaman su parte en la herencia de una tía soltera que desapareció sin testar. Eran seis: Camilo, José Antonio, Adolfo, Carlos, Virginia y Joaquín Vilaverde Rodríguez, alguno o algunos de los cuales nacieron en Mahón. Lo que ignoramos es si el juez atendió la petición que le formularon y pudieron beneficiarse con el reparto. A poco tocarían.

que se hallaba embarazada.

Malos tiempos para los libros que se hallaban en aquel edificio de Filosofía y Letras, a pesar de que se intentó encontrar un lugar seguro para las obras más antiguas. A buena parte del material le dieron un uso más prosaico y comprometido, cuando tal vez no se podía actuar de otra manera en aquellos meses: «Los libros de las bibliotecas forman magníficos parapetos» titula su trabajo la investigadora Marta Torres. Así fue, y así se perdieron cantidades ingentes de volúmenes que recibieron los impactos de los proyectiles.

Según un oficio archivado en la Biblioteca Nacional de Madrid, el 27 de agosto de 1936 Camilo Vilaverde se hallaba en el citado lugar de trabajo, pero a partir de esa fecha comenzó la dispersión de todo el personal. Cita el caso de este, que en enero de 1937 estaba al servicio de una Comisión gestora «para ejecutar los trabajos conducentes a seleccionar y poner a salvo los tesoros bibliográficos de la Biblioteca Nacional, en cumpli-

Il·lustració 22: 09/05/23

AL JULIOL • L'objectiu és fomentar el coneixement científic sobre l'illa entre els més joves

Redacció

Del 3 al 14 de juliol tindrà lloc la primera edició dels tallers d'estiu que promou l'Institut Menorquí d'Estudis dins el Programa Vinculum se celebraran entre els dies 3 i 14 de juliol. El seu objectiu, segons expliquen des de l'entitat, és fomentar la recerca i el coneixement científic sobre Menorca entre els adolescents.

Els tallers estan orientats a joves amb «ganes d'aprendre a fer recerca en qualsevol àmbit de coneixement relacionat amb el territori i especialment idoni per tot aquell alumnat que el pròxim curs, hagi d'entrar a primer de Batxillerat on hauran de

Vinculum, deu tallers de l'IME per a adolescents

fer front a la nova assignatura d'elaboració del seu Treball de Recerca». Els temes són molt diversos, fet que permetrà optar per un ampli ventall de possibilitats que van des de l'estudi dels plàstics a les platges, els meteotsunamis, la recerca en el món de l'arqueologia o de la salut o qüestions relacionades amb àmbits socials com el pas-

sat musical de Menorca o el recurs de l'entrevista oral en la història contemporània, entre d'altres.

Per a la primera edició s'han previst deu tallers impartits per investigadors i científics que formen part de l'IME o d'àmbits específics com l'Institut d'Investigació Biomèdica de l'Hospital de Sant Pau així com professors

o catedràtics de la Universitat de les Illes Balears. «Amb aquests tallers es podrà aprendre, d'una manera amena i pràctica, a elaborar un treball de recerca, a aplicar el mètode científic i a saber quines eines es poden emprar per obtenir dades i analitzar-les», explica la coordinadora científica de l'IME, Marta Jordi. Cada taller inclourà

una part teòrica i una part pràctica que ajudarà a visualitzar millor tots aquells continguts que es rebin. Les sessions es celebraran a la seu de l'IME i per aquelles activitats on s'hagi previst una sortida de camp, el transport estarà inclòs en el cost del curs.

El president de l'Associació de Directors d'Ensenyament Secundari de Menorca i historiador, Miquel Angel Casanovas, considera que aquests tallers poden ser una molt bona font d'inspiració pels joves i una excel·lent oportunitat per implicar-los en l'estudi de l'illa tot establint un lligam amb el seu territori en aspectes que tal vegada desconeixien.

Pau Salort i Marta Jordi, coordinadora científica de l'IME.

Col·laboració amb els professors, catàleg anual i uns nous premis

► El Programa Vinculum va néixer a finals del 2022 per fomentar el coneixement científic sobre Menorca. Per desenvolupar-lo, s'ha creat un catàleg anual amb un llistat de temes proposats pels membres de l'IME que serveix de guia a l'hora d'orientar millor

l'alumnat en el treball de recerca de Batxillerat. Vinculum també col·labora amb el Centre de Professorat per organitzar una formació específica adreçada al professorat i es treballa en la creació d'uns Premis Vinculum, de reconeixement a l'alumnat.

Il·lustració 23: 17/05/23

Magda Timoner filma un trabajo sobre el cine 'amateur' insular

Redacción

Con motivo de la celebración del Día Internacional de los Archivos, el Arxiu d'Imatge i So de Menorca estrena el próximo viernes el documental de producción propia «Enginy, càmera i acció! Precursors del cinema amateur a Menorca». La cita será a las 20 horas en salón de actos de Can Victori, en Maó.

Siguiendo con su tarea de dar a conocer el patrimonio fotográfico y audiovisual de Menorca, el archivo que depende del Consell insular ha encargado a Magda Timoner la realización de un documental que muestre los inicios del cine *amateur* en la Isla de la mano de las personas y entidades que lo fomentaron en las décadas de 60, 70 y 80 del pasado siglo.

Para la elaboración del documental se ha entrevistado hasta once personas que de alguna manera protagonizaron las primeras pasos del cine en Menor-

ca. Partiendo de su punto de vista y experiencias, completadas con fotografías y películas conservadas al archivo, se hace un repaso a las primeras iniciativas de cineclub y cine alternativo en el tardofranquismo y a las primeras películas hechas en celuloide en aquel contexto.

Con este documental se pretende «mostrar lo que se hacía y cómo se hacía en un momento más bien gris pero de explosión creativa, que dio lugar a una producción cinematográfica amateur rica y variada», explican sus responsables.

Un día antes, el Arxiu Històric de Maó, a partir de las 19 horas, se sumará también a la celebración con una doble cita en la Biblioteca municipal. Beta Teatre teatralizará la exposición «Les dones a l'Arxiu Històric de Maó». Posteriormente, Joan Soler, director del l'Arxiu Històric de Terrassa, ofrecerá la conferencia «Tots som arxius! Patrimoni, memòria i fake news».

Antoni Salvador, en uno de los fotogramas del documental.

Il·lustració 24:05/06/23

JOAN SOLER • El director de l'Arxiu Històric de Terrassa dona una conferència a Maó

«Tots tenim un arxiu entre les nostres mans, el mòbil»

Toni Seguí

El director de l'Arxiu Històric de Terrassa, Joan Soler, defensa la vocació social dels arxius i es nega a reduir-los simplement com a guardians de la memòria del patrimoni o custodians de tresors. Precisament, avui Soler és a Menorca i a les 19 hores oferirà la conferència «Tots som arxius! Patrimoni, memòria i fake news», amb motiu del Dia Internacional dels Arxius, a la sala d'actes de la Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó.

Vostè afirma que tots som arxius, per què?

—La idea principal és trencar la imatge clàssica dels arxius com a un espai en el qual s'hi guarda documentació normalment en format paper i que, a vegades, en l'imaginari popular és un lloc més aviat obscur, tancat, ple de pols. Qualsevol persona té necessitat d'arxiu i es demostra en què tenim un mòbil i que portem a sobre aquest arxiu constantment, les nostres imatges, els nostres correus, els nostres amics, la nostra vida personal, etc. Trencar la imatge clàssica que els arxius són el final de la producció de coses en una administració o una empresa i que normalment està guardada o malguardada en un racó, tots tenim un arxiu entre les nostres mans i ara el tenim parlant-vostè i jo per telèfon. I açò és la demostració clàssica que tothom té aquesta necessitat d'arxiu, sabem que la memòria és feble, la pròpia memòria a mida que ens fem grans mostra llacunes, fent interpretacions esbiaixades.

Com es pot obrir un arxiu a la societat?

—La digitalització dels arxius documentals ha estat el primer pas per fer un exercici d'obertura, des que es va instaurar el sistema democràtic a finals dels anys setanta que hi ha hagut una transformació majúscula dels arxius. Tot i així, hem anat a poc a poc, però s'han aconseguit moltes coses, que els arxius s'obrin al públic, que el públic no només fossin especialistes en història o investigadors i que també el ciutadà s'hi pugui adreçar a resoldre molts problemes. També hem aconseguit, com que els volums de paper són molt grans, mirar de digitalitzar allò que pot ser reutilitzat i pot ser d'utilitat per al ciutadà, perquè ho pugui consultar còmodament des de casa i no s'hagi de desplaçar físicament als arxius; per tant, les innovacions tecnològiques han estat pensades per afavorir constantment l'accés.

L'arxiver Joan Soler xerra avui sobre patrimoni i memòria a Maó. Foto JS

Així es perd el romanticisme de connectar físicament amb èpoques pretèrites.

—Consultar físicament els documents és una experiència cultural, és també l'experiència que provoca enfrontar-se a una persona del segle XXI amb una documentació que pot tenir cent anys o més, hi ha un procés d'experiència, un glamur, unes emocions, un impacte cultural, aquest punt hem mirat de no perdre'l mai tampoc, sobretot en els arxius d'àmbit històric. Els arxius històrics se n'adonen que si només vivim de l'experiència més evocativa o contemplativa de la documentació no és suficient, tenim la convicció de que podem anar molt més enllà d'aquesta primer emoció i tenir una funció social molt més compromesa amb els ciutadans. En els darrers deu anys tots els arxius històrics estan mirant de fer el pas cap el que s'anomena arxiu social.

I en què consisteix?

—Que tot allò que tens ben conservat i tractat doncs tenguin un sentit, preguntar-nos perquè ho estem conservant i contestar que pot servir perquè un grup d'estudiants tenguin un període històric, pot servir perquè un col·lectiu o un moviment social s'hi pugui sentir reflectit i la seva memòria ben preservada i ben tractada, com els moviments feministes o lgtbi, gent que ha estat infradocumentada en la documentació que clàssicament es troben als arxius històrics. Mitjançant aquesta idea

d'arxiu social i d'obertura també en aquest àmbit que va més enllà de l'experiència cultural, mirem de cobrir el que són els baixos, les mancances d'aquests arxius històrics, que van néixer al voltant d'una institució i són la memòria d'aquella institució, quan passam a ser arxius més generalistes com a equipament cultural llavors es quan comencem a rebre documentació de personalitats, grans institucions, però faltava un procés democratitzador en aquest sentit. I amb la idea d'arxiu social, que és qüestió de fa deu anys, estem mirant de tenir un impacte ciutadà una mica més ampli.

Què opina sobre la memòria històrica i la democràtica?

—Açò de memòria és com una lluita entre identitats. Memòria històrica per definició deriva del concepte patrimoni històric i va molt vinculat també per definició jurídica al que seria identitat de les institucions i de certes personalitats. Quan passam a memòria democràtica el que es vol és recuperar memòries de persones que han estat fora dels arxius i no han estat reconegudes com a part del col·lectiu ciutadà o social, persones excloses que necessiten fins i tot una reparació en el cas de la memòria democràtica, persones que han estat maltractades pels sistemes polítics i socials i que ara han de ser reparats d'alguna manera, moralment si més no. Però sí que és cert que tot això està generant un gran maremagnum de disputes sobre quines

«Vull subratllar la vocació de servei social dels arxius, que no se'ns vegi com a guardians de tresors»

«Hi ha un ús polític que se'n fa del concepte de memòria i cadascú mira d'escombrar cap a casa seva»

«Qualsevol persona té necessitat d'arxiu, actualment quasi tothom porta un mòbil»

són les identitats que han d'estar conservades als arxius. A partir d'aquesta certesa pots començar després a reconstruir les identitats, primer col·lectives i després individuals, però llavors hi ha l'ús del concepte de memòria, hi ha la memòria entesa des d'un punt de vista professional o vital de cadascú i després hi ha l'ús polític que se'n fa del concepte de memòria i que cadascú mira d'escombrar cap a casa seva, és un camp de batalla existent i que existirà sempre.

Per tant, què destacaria de la conferència d'avui capvespre?

—El que més m'interessa és explicar aquesta vocació de servei social dels arxius, que no se'ns vegi simplement com a guardians de la memòria del patrimoni i que custodiem tresors, aquesta banda a mi sempre m'ha acabat incòmodant, el que veiem els arxivers cada dia és una quantitat d'informació i de necessitat d'informació cada vegada més actual que no pas antiga, gent que busca certes coses i en aquest sentit els arxius volem convertir-nos en centres de referència, que en certa mida ja ho som. Es sol dir que aquests documents estan a l'arxiu, molts ciutadans que no coneixen l'àmbit dels arxius de seguida li dona confiança, i a vegades la sensació de que això ho ha dit tal periòdic ja genera més dubtes. Tant els arxius com la premsa mirem de ser centres de referència d'aquesta certesa basada en fets i en això tenim compromisos compartits periodistes i arxivers.

Fira B! se divideix per primera vegada en dos esdeveniments autònoms

E.P.

La octava edició del Mercado Profesional de Música y Artes Escénicas de Balears Fira B! 2023, se celebrarà per primera vegada en dos esdeveniments autònoms, per un lado, del 9 al 12 de octubre se reserva para los espectáculos y jornadas profesionales de artes escénicas; y, por otra, del 2 al 5 de noviembre tendrán lugar las actuaciones musicales y las correspondientes jornadas profesionales.

En concreto, Fira B! ofrecerá en Palma 55 conciertos y 26 actuaciones de artes escénicas para mostrar y promocionar las últimas y más representativas creaciones de los artistas de Balears. La jornada contará con la representación de propuestas de Aurora Bauzá y Pere Jau, y las compañías Daus, Omnipresents, La reserentida o Moviments, entre otras. Por su parte, la programación musical englobará diferentes estilos entre los que se encuentran los menorquines Rudymentari.

Agenda d'avui

8 de juny

» MAÓ

TEATRALITZACIÓ EXPOSICIÓ. «Les dones als documents de l'Arxiu Històric de Maó» amb Beta Teatre. A continuació, conferència «Tots som arxius! Patrimoni, memòria i Fake news», amb Joan Soler, director de l'Arxiu Històric de Terrassa, a les 19 hores a la sala d'actes de la Biblioteca Pública.

PRESENTACIÓ DE LLIBRE. «Col·loqui. Voces al amanecer y otros relatos», de Clara Pastor a càrrec de Maria José Hernández, a les 19.30 hores a l'Ateneu.

» FERRERIES

FESTIVAL FI DE CURS. A càrrec de la Gimnàstica Rítmica, a les 18.30 hores a la Plaça Espanya.

» ES MERCADAL

MERCAT D'ESTIU. Amb més de 80 parades de productes artesans i agroalimentaris, de 19h a 22.30 hores als carrers del centre.

CONCERT. A càrrec de Rudymentari i Hummus, a les 20 hores al Recinte Firal.

» ES CASTELL

TALLER GASTRONÒMIC. «Mus-tatxins» amb Rosa Rotger, de 19 a 21 hores a la Sala Polivalent Es-Soleit.

NOVETAT EDITORIAL • Nel Martí explica la història de dos capellans homosexuals

El repudi cap a qui estima diferent

Redacció

L'escriptor i professor menorquí Nel Martí és l'autor del nou llibre «Déu sense armaris. Confidències de dos capellans», publicat per l'editorial El Tall i que ja es pot trobar a les llibreries de Balears. Aquest treball és el resultat d'una llarga investigació sobre la repressió de l'homosexualitat durant el segle XX i en especial entre 1954 i 1978, període de vigència de la Ley de Vagos y Maleantes (1954-1970) i la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social (1970-1978), expliquen des de l'editorial. En aquest sentit, Nel Martí recentment ha conclòs, amb el suport de l'Institut Menorquí d'Estudis, l'estudi «La repressió de l'homosexualitat a Menorca durant el franquisme».

L'autor reivindica amb aquest text «la veu d'aquells que no fa massa anys varen ser repudiats i expulsats de l'Església pel simple fet d'estimar de forma diferent al que marcaven els cànons de l'heterosexualitat procreadora, propugnats per la tradició catòlica». I ho fan narrant la història d'Antoni Roig i Jaume Satandreu que «calia ser contada i divulgada».

Antoni Roig i Roselló (Eivissa, 1939) ingressà a l'ordre dels Carmelites Descalços l'any 1945. L'any 1976 fou finalista del Premi Planeta amb el llibre «Todos los parques no son un paraíso. Memorias de un sacerdote», on narra la seva experiència com a homosexual. Jaume Santandreu (Manacor, 1938) entrà al Seminari Conciliar de Sant Pere quan tenia 11 anys, i començà a exercir el sa-

Nel Martí ha realitzat una llarga investigació sobre aquest tema.

cerdoci l'any 1961. L'any 2004 publicà «Catedral amb armaris», amb el qual obté el primer premi de narrativa gal·lèsbica Terenci Moix. En aquest llibre parla de la seva homosexualitat.

En «Déu sense armaris. Confidències de dos capellans» els dos escriptors fan una mirada entere sobre aquell difícil temps de

repressió i exclusió. La seva és, comenten des de l'editorial, «una mirada al·lisonadora i alliberadora per a les generacions actuals. Moltes coses han canviat des de llavors, però també moltes continuen intactes. La memòria d'aquests dos religiosos és una manera de visualitzar l'homofòbia que va existir».

Agenda

d'AVUI

12 de juny

CIUTADELLA

JCS. De taula i narratives amb Raquel de Manuel, per a famílies amb infants a partir de 6 anys. A les 17 hores a la Biblioteca municipal.

RUTA NOCTURNA. Visita guiada al Pont d'en Gil per observar el cel nocturn, a les 22 hores.

TALLER. Pintura creativa per a pacients i familiars, de 17 a 19.30 hores a la seu de l'AECC.

MAÓ

CINEMA TEATRAL. «Pantalla escènica». «12 hombres sin piedad (1957)» de Sidney Lumet. Breu presentació, visionat i un col·loqui posterior, a les 19 hores a la Biblioteca Pública.

ALAIOR

NIT DE KARAOKE. A les 20.30 hores a Sa Plaça.

ES CASTELL

EXPOSICIÓ FOTOGRAFICA. «Arquitectura urbana a Menorca» a càrrec del Fotoclub RevelArt. Fins a l'1 de setembre a la Biblioteca.

FORNELS

MERCAT D'ESTIU. De 19h a 23 hores als carrers del centre.

Il·lustració 26: 12/06/23

CULTURA & ESPECTÁCULOS

NOVEDAD EDITORIAL • El exdiputado balear Pablo Jiménez presenta hoy, a las 19 horas, en la Biblioteca Pública de Maó su primer libro de ficción cuya trama gira en torno a un caso de corrupción descubierto en 2008

Una novela negra basada en una trama real de prostitución

Toni Seguí

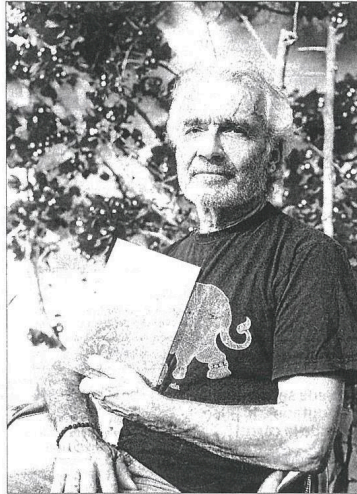
El coordinador de Esquerra de Menorca i exdiputad de Unides Podem por Menorca en el Parlament balear, Pablo Jiménez, (Casablanca, 1954) presenta esta tarde, a las 19 horas, en la Biblioteca Pública de Maó, su libro «Finis Land», una novela negra que gira alrededor de una trama de tráfico, prostitución y corrupción política y policial basada en hechos reales.

«Finis Land» es una novela negra que está inspirada en hechos que sucedieron en España entre los años 2008 y 2022, concretamente sobre el caso Carioca, una trama de prostitución y corrupción política, empresarial y policial. Los hechos de la novela transcurren, al igual que en la historia real, en Galicia donde estaban los prostibulos y en Madrid que era una zona de tránsito y donde se empezaban a organizar y dirigir las operaciones.

«Es un tema que ya ha sido juzgado, yo no hago una investigación periodística, ni mucho menos, sino novelar hechos que ocurrieron. Fue una trama de prostitución de unas mujeres brasileñas que las traían a España con ofertas engañosas de trabajo, les pagaban el viaje y contraían una deuda que debían saldar median-

Activista social, exdiputado balear y autor de varios libros sobre geografía

► «Finis Land» es el primer libro de ficción que publica Pablo Jiménez, aunque no el primero que sale con su firma en el mercado editorial. De hecho, ha publicado varios libros relacionados con su especialidad profesional como licenciado en Geografía, concretamente con medio ambiente y educación ambiental, además de otros de carácter político. Jiménez ingresó en el Partido Comunista de España en 1976, cuando todavía era un partido clandestino, «llevó toda la vida metido en política, pero luego he sido más que una figura típica política, he sido más bien un activista, he trabajado en muchos campos, en movimientos sociales y activismo en general. De hecho, me pidieron que me presentara por mi activismo social, y eso que yo no tenía ni intención de presentarme, vinieron a buscarme», asegura.

Pablo Jiménez, con un ejemplar de su novela. Foto: KATERINA PU

te la explotación sexual. Detrás de esto, hay toda una trama de corrupción, donde hay políticos, el mundo empresarial, incluso determinado gente de la Guardia Civil», señala.

Temas sociales

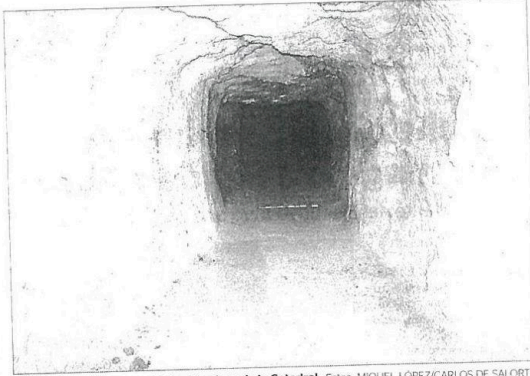
Jiménez, que hasta hace pocos días ha sido parlamentario balear y se ha dedicado más a temas de medio ambiente y territorio asegurado que siempre se ha sentido especialmente motivado por los temas sociales, «esta noticia me llamó la atención porque la jueza de instrucción del caso encausó a noventa personas, de las cuales solo quedaron para juicio creo que una media docena y el resto se escabulló, lo que me incitó a leer sobre el tema con más detenimiento. Vi que había muchas conexiones entre distintos poderes económicos y políticos, había gente que de alguna manera salvaba a otros, y eso me llamó la atención. Pensé en escribir algo breve, medio novela negra, media novela de denuncia y al final me ha quedado un tocho de 400 páginas», señala entre risas.

Jiménez empezó a escribir el original antes que se resolviera judicialmente el caso, en 2015 o 2016, aunque el proyecto literario se ha retrasado debido, entre otras cosas, por su elección como parlamentario en la pasada legislatura y la acabó hace unos tres años. «Entre que fui elegido parlamentario en la pasada legislatura, pienso si la publicas o no, gente que lee el original y te hace sugerencias, encontrar una editorial, al final todo es un proceso súper largo. Desde que empecé a escribir la primera línea hasta abril pasado que el libro salió a la calle han pasado siete u ocho años», subraya.

Il·lustració
27: 14/06/23

CULTURA & ESPECTÁCULOS

CATÀLEG • Miquel López Gual i Carlos de Salort elaboren el llistat de refugis antiaeris de la Guerra Civil a Menorca, a instàncies del Consell, que constata prop de seixanta soterranis, galeries i coves

Un refugi antiaeri de Ciutadella recorre durant dos-cents metres la principal artèria del nucli històric per la plaça Nova, ses Voltes i la plaça de la Catedral. Fotos: MIQUEL LÓPEZ/CARLOS DE SALORT

Un dels refugis de la Guerra Civil més grans de l'Illa

Toni Seguí

L'historiador Miquel López Gual i l'arqueòleg Carlos de Salort tenen boni a punt el catàleg dels refugis antiaeris de la Guerra Civil a Menorca, fruit d'haver guanyat un concurs impulsat pel Consell insular. Aquest nou treball de recerca permetrà catalogar entre 50 i 60 nous refugis antiaeris, entre ells la gran galeria subterrània que hi ha entre la plaça Nova i la plaça de la Catedral a Ciutadella.

El catàleg dels refugis antiaeris de la Guerra Civil a Menorca serà possible després d'un exhaustiu treball d'investigació que ha representat el buidatge dels arxius municipals de l'Illa, del Fons de Delegació de Govern de l'Arxiu Històric de Maó, de l'Arxiu del Museu Militar de Menorca i de l'Arxiu Militar de Palma, a més d'altres arxius militars a la península, encara que en aquests darrers no s'ha trobat informació específica sobre els refugis antiaeris de l'Illa, segons apunta Miquel López.

La feina de buidatge arxivística s'ha complementat amb la consulta de la bibliografia sobre la Guerra Civil a l'Illa, en què s'ha de destacar la informació aportada pel mestre d'escola Guillermo Pons Coll sobre els refugis antiaeris de Sant Lluís en el

La galeria presenta uns 2-2,50 metres d'amplària i prop de 2 metres d'altura, amb trams més espalosos.

quart volum dedicat a la Guerra Civil de la seva obra «San Luis. 35 años de historia (1904-1939)». «També hem completat la recerca amb les fonts orals, a partir d'entrevistes que hem fet recentment i les que hem pogut recuperar d'altres persones que es conserven a l'Arxiu d'Imatge i So de Menorca, en què a vegades surt alguna informació sobre els refu-

gis i els bombardejos, i amb el treball de camp per localitzar-los i després situar-los sobre el plaol», afirma.

Característiques

La xarxa de refugis subterrànics construïda a partir de 1938 a l'Illa presenta una característiques pròpies segons el municipi, que es pot constatar amb els dos

municipis situats a cada banda de l'Illa. «A Maó, hi ha nombrosos túnels, més bé petits, i la majoria es van excavar per connectar diferents soterranis d'un mateix carrer. En canvi, a Ciutadella, la quantitat de túnels és menor, però de majors dimensions i amb accés a peu de carrer, no des d'un soterrani», assenyala. Aquest és el cas del

Un gran hangar soterrani a les instal·lacions de l'Aeroclub

El catàleg de refugis antiaeris de la Guerra Civil de Maó, presentat a finals de l'any passat, constata l'existència de 154 galeries i soterranis que van ser utilitzats per defensar-se dels bombardejos de l'aviació italiana a les ordres del general Franco. Destaca per les seves grans dimensions el refugi existent a l'actual Aeroclub de Menorca, a la carretera de Sant Lluís, «es tracta d'un hangar soterrani, per guardar els avions. Durant la Guerra, les autoritats republicanes de l'Illa van fer molts esforços per acabar la pista, perquè la idea era dur un caça per poder defensar-se dels avions que venien a bombardejar des de Mallorca», afirma López.

qual recorre la principal artèria del nucli antic de Ciutadella, per la plaça Nova, ses Voltes i la plaça de la Catedral al llarg d'uns 200 metres, amb una amplària de dos a dos metres i mig i una altura de prop de dos metres. Gràcies als rebuts de les feines de picapedrers, barriners i electricistes que hi van participar en la seva excavació i adequació es sap que va ser construït durant la tardor de 1938. «Tenim la feina bastant avançada, ara estem recollint informació dels refugis d'Alaior i Sant Lluís. La nostra previsió és entregar el treball a mitjan o finals d'estiu», assegura López.

Il·lustració 28: 29/06/23

EL CONCIERTO

El MenorcaBrass despide su décima edición con mucho ritmo

Después de intensas jornadas de aprendizaje, los alumnos y los profesores de la décima edición del festival de viento metal MenorcaBrass salieron a la calle para protagonizar un concierto con mucho ritmo en la explanada de la iglesia de Es Mercadal. Una cita que este año ha contado con una treintena de participantes de Mallorca y Menorca con edades comprendidas entre los 7 y los 50 años. Foto: JOSEP BAGUR GOMILA

'El camino del humano imperfecto', con Natàlia Sans y Paolo Girelli

Redacción

La Biblioteca pública de Maó acogerá el martes, 4 de julio (19 horas), el evento titulado «El camino del humano imperfecto». Un monólogo del artista italiano Pablo Girelli para el que contará con la participación de la menorquina Natàlia Sans.

«Seguimos caminando con los pies descalzos sobre la tierra, así perfectamente imperfectos», avanza Girelli, quien quiere agradecer a su compañera de viaje en el acto artístico «por ser pura inspiración por su talento, valentía y esfuerzo».

Un montaje, apunta su autor, compuesto por «monólogos tea-

trales, historias reales y creativa improvisación en una hermosa reconexión con la magia de aceptar con amor nuestro ser perfectamente imperfectos...»

Un «círculo socrático», añade, inspirado por la filosofía de vida de Platón, Dante, Colombo, García Lorca, Calderón de la Barca, Ignacio de Loyola, William Shakespeare o Roberto Benigni, que reflexionando sobre «la importancia de conectar con la frecuencia de nuestro corazón, de nuestro propósito, de nuestro viaje terrenal y de nuestra esencia maravillosamente vulnerable, volviendo a recordar que en la vida o eres inquieto o eres inquietante».

Foto y vídeo [denuncia](#)

Baño para personas con diversidad funcional fuera de servicio en Maó

Pere Maó 02/07/23 18:24

[FTWO](#)

Esta es una foto del baño que hay para personas con diversidad funcional en la biblioteca de Maó. Como se puede ver, tiene un cartel que indica que está fuera de servicio, cartel que lleva muchísimo tiempo, al menos un año. Mi denuncia no es solo que están obligados por ley a tener un baño habilitado para personas con diversidad funcional, sino que es aún más grave porque el baño es funcional y lo usan las empleadas de dicha biblioteca. Es decir, el cartel es solo una excusa para disuadir a la gente de que se use y tenerlo en exclusiva para las empleadas, ya que las he visto entrar a usarlo.

Más leído

Más comentado

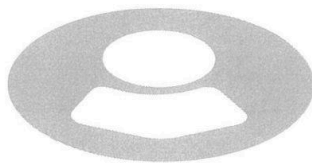
1. [Un fotógrafo pide ayuda para localizar al joven que retrató en Sa Calobra](#)
2. [Preocupación por el estado de salud de Jorge Javier Vázquez](#)
3. [Una pasajera pierde parte de la pierna por una cinta mecánica en un aeropuerto](#)
4. [Detenidos por explotar y encerrar bajo llave a trabajadores en una nave industrial de Palma](#)
5. [Unos 30 jóvenes se enzarzan en una pelea en el puerto de Maó](#)

Sin comentarios

Para comentar es necesario [estar registrado](#) en Menorca - Es diari

Regístrate

Iniciar sesión

Hola Cerrar sesión

Respondiendo a

Il·lustració 30 : 02/07/23

Los usuarios de las bibliotecas crecieron un 21 por ciento en 2022

Redacción

La Xarxa de Biblioteques de Menorca ha presentado su memoria anual de 2022 con unas cifras que se acercan cada vez más a las de antes de la pandemia. El resumen habla de un total de 42.223 usuarios, un incremento del 21 por ciento respecto al año 2021.

Durante el 2022, 2.624 personas pidieron el carné de la Xarxa y se contabilizaron 328.976 visitas presenciales y virtuales, «una cifra que mejora considerablemente», apuntan los res-

Los centros de lectura remontan.

ponsables. Las bibliotecas de Ferreries, Es Mercadal y Fornells cuentan hoy día con más visitas que el 2019.

El préstamo de libros y materiales ascendió a los 112.776 y el conjunto de las bibliotecas que forman parte de la red organizaron un total de 1.689 actividades con la participación de 11.201 personas. Con 357, la biblioteca de Alaior fue la más activa por delante de Maó (337) y Ciutadella (313).

El acompañamiento digital, la dinamización cultural y la tarea de las 29 personas que configuran la XBM fue posible durante el año 2022 gracias a un presupuesto de 259.536 euros.

'El camino del humano imperfecto', lleno de emoción

Redacción

El actor Paolo Girelli, con la participación de Natalia Sans, presentó el pasado martes por la tarde 'El camino del humano imperfecto' en la Biblioteca Pública de Maó. Se trata de una conferencia teatral en forma de monólogo con la que los intérpretes buscan emocionar desde la intimidad y en la que la rosa de papel se convierte en símbolo esencial del *tour*. Un espectáculo que disfrutó el público, aceptando la 'perfecta imperfección'.

Il·lustració 31.: 06/07/23

El año en que no hubo verano

► El periodo estival de 1816 se caracterizó por **las temperaturas más bajas de lo habitual** y un tiempo muy inestable

Toni Seguí

La gran erupción en abril de 1815 del volcán Tambora, en Indonesia, con la emisión a la atmósfera de enormes cantidades de gases y partículas, propició un cambio en el patrón de la circulación atmosférica cuyos efectos fueron especialmente notorios el año siguiente, con temperaturas más bajas que los registros normales, sobre todo durante el periodo estival, por lo que el del 1816 es conocido como 'el año sin verano'. Las consecuencias ambientales, económicas, sociales y sanitarias a nivel mundial de este episodio fueron terribles, asegura el meteorólogo de Aemet Benito Fuentes en el artículo «1816, el año sin verano».

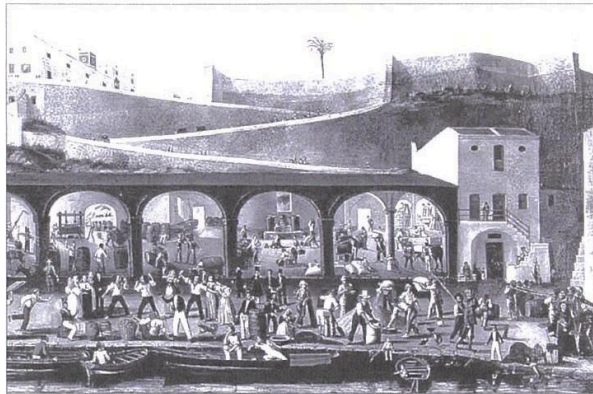
En aquel año, la humanidad estaba inmersa en el tramo final de la denominada Pequeña Edad de Hielo, que tuvo lugar entre 1300 y 1850, cuando las temperaturas medias fueron más bajas de lo que habían sido con anterioridad. Aunque el frío fue el indiscutible protagonista durante estos cinco siglos y medio, también se alternaba con otros años calurosos y secos, cambio que se consolidó a partir de 1850. No obstante, cuarenta años después se produjo un episodio glacial, el largo y frío invierno de 1890, que se considera como el último coletazo de la también conocida como Pequeña Glaciación.

Volvamos a 1816. ¿Qué ocurrió este año en Menorca? Obviamente, la Isla no permaneció ajena a este cambio climático y, ante la falta de registros meteorológicos, podemos conocer sus efectos con la consulta del «Diari de Maó», del capitán de la marina mercante Joan Roca i Vinent (Maó, 1747-1826). Se trata de un cronicón, depositado en el Arxiu Històric de Maó, en el que el marino anotó de su puño y letra durante 50 años -entre 1776 y 1826- la actividad portuaria de Maó, la meteorología de la Isla y los hechos políticos y sociales más relevantes.

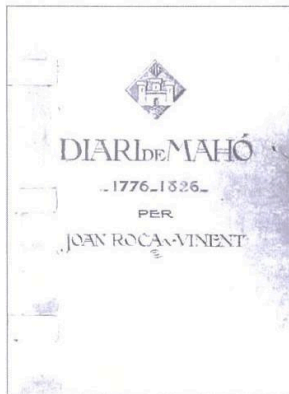
Tiempo impropio

Ya en junio de 1815, el capitán Roca refleja en su diario varios episodios de lluvias, que se repitieron en julio acompañados de tormentas. El mal tiempo continuó en los diez primeros días de agosto, con tiempo nuboso, lluvias y la aparición de la tramontana. Fue un verano atípico, hasta el punto que el capitán habla de un «temps impropri e irregular» [sic]. El mal tiempo siguió durante el otoño, con numerosos episodios de lluvias y fuertes vientos del norte y noroeste.

En febrero de 1816 siguió con la misma tónica, a mediados de mes el viento del norte y del noroeste

Los menorquines de la segunda década del siglo XIX vivieron el 'año sin verano'. Foto: MUSEU DE MENORCA

Cronicón. El capitán de la marina mercante Joan Roca i Vinent (Maó, 1747-1826) recopiló cinco décadas de actividad naviera en el puerto de Maó, con hechos políticos, sociales y religiosos, como la visita pastoral en 1816 del obispo Jaime Creus a las iglesias de la diócesis. Fotos: ARXIU HISTÒRIC DE MAÓ / BISBAT DE MENORCA

► EL APUNTE

Crisis económica y escasez de trabajo tras el final de la Guerra del Francés (1808-1814)

► El cambio que sufrió la climatología global coincidió con el final de la Guerra del Francés (1808-1814), con la derrota del emperador Napoleón Bonaparte, que en el caso de Menorca representó la reducción de la guarnición militar y la retirada de las escuadras británicas, con el cese de las actividades corsarias por parte de menorquines, que representaban una impor-

tante fuente de ingresos. Además, los inmigrantes peninsulares retornaron a sus zonas de origen y cesó la fuerte demanda de productos agroalimentarios, según el historiador Miguel Ángel Casasovas. En este coyuntura socioeconómica, se añadieron los efectos de la climatología adversa que entre 1817 i 1819 provocaron malas cosechas, especialmente

del trigo. El capitán Roca también refleja en su diario la crisis económica y laboral por la que atravesaban muchos menorquines, sin trabajo, sin dinero y sin poder alimentarse. Así, el 21 de abril de 1817 señala que «habitants de Sant Lluís y altres de esta [Maó] son presentats vuy a la Sala, ahont solament dos han pujat per exposar en nom de tots als Jurats las sevas tristas circunstancias, sens menjar, sens diners y sens teina per poderne guanyars» [sic].

adquirieron un gran protagonismo y durante varios días impidieron que una fragata británica pudiera entrar en el puerto de Maó, hasta que finalmente pudo hacerlo el día 20; lo mismo le ocurrió tres días después a una fragata holandesa. La tramontana se caracterizó por su gran virulencia como nunca se había visto hasta entonces, al menos durante los 40 años que el capitán llevaba redactando su diario, por lo que el 14 de febrero escribió que «tres días ha que fa un temps y una ventada de Nord, la mes terrible quisió que may se lagi vist». [sic].

El tiempo inestable prosiguió durante la primavera y la lluvia hizo acto de presencia prácticamente durante todos los días de abril hasta los primeros días de mayo. El mes de junio tampoco fue ajeno a las lluvias y a la tramontana, al igual que en otoño, ya que la meteorología adversa impidió en octubre la celebración de algunos festejos durante los tres días que el Ayuntamiento de Maó organizó con motivo del matrimonio del rey Fernando VII con María Isabel de Portugal.

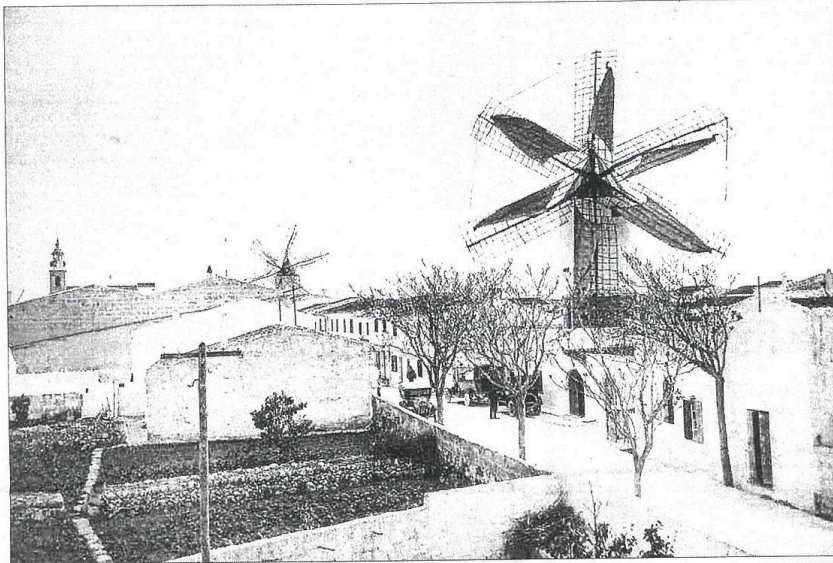
Años posteriores

El verano de 1817 también registró temperaturas más bajas de lo normal. Ya la primavera de este año se estrenó en la Isla con una nevada que, según anota Roca el 22 de marzo, hubiera sido más abundante en caso de no haber aparecido la tramontana que soplo con fuerza. No obstante, la Isla estaba inmersa en un periodo de gran sequía por la falta de lluvias, lo que llevó después de Semana Santa y de Pascua a realizar públicas plegarias. El 8 de abril, Roca escribe que «may he vist la terra mes seca, despus de haver passat los tres o quatre mesos més pluviosos sens haver plogut, y regnant sempre vent de N. y NO. forts» [sic]. Diez días después, Roca se hacía eco de la grave situación del campo, «los vents del N sempre continuen ab furia y acaban de secar y matar los sembrats» [sic], mientras que el 30 de abril anotaba más invocaciones para pedir la lluvia, «en Alayor, Monte Toro y Mercadal fan plegarias y processons extraordinarias» [sic].

La primavera de 1818 también se caracterizó por la sequía y la fuerte tramontana, tres meses de déficit pluviométrico cuyo registro fue superado con las lluvias de los días 12 y 13 de junio. Era el preludio de un verano que registró un tiempo inestable, numerosos días lluviosos y tormentas. El 27 de julio, Roca anotó «temps cubert y alguns cops d'aygua bastant forts, y en la nit trons y llamps junts amb aygua, que ha continuat casi tota la nit. Per Calamporter ha fet pedrada molt grossa, amb moltes de diuys».

CULTURA & ESPECTÁCULOS

FOLKLORE • La graduada en Llengua i Literatura Catalanes Lidia Pérez destaca la necessitat d'investigar i divulgar l'obra folklòrica de Mn. Antoni Orfila Pons que va publicar en premsa entre 1927 i 1936

Sant Lluís durant el 1928. Un any abans, el rector del poble Antoni Orfila Pons va començar a publicar els seus escrits sobre folklore. Foto: FOTOS ANTIGUES SANT LLUIS

Un folklorista rellevant amagat rere rondalles, gloses i endevinalles

► La graduada en Llengua i Literatura Catalanes Lidia Pérez ha publicat recentment l'article «Penjats d'una biga trobarem un tresor» a «Sonograma magazine», una revista de pensament musical i difusió cultural, en el qual afirma que en el tercer curs se li va presentar la idea d'estudiar rondalles desconegudes. «No només es tractava d'estudiar unes rondalles a les quals ningú havia parat atenció, sinó que rere aquests textos s'amagava, sota un pseudònim brillant, un dels folkloristes més rellevants de Menorca», assegura Pérez en referir-se a Mn. Antoni Orfila Pons, conegut en l'àmbit folklòric com a Fila-Or, que a La Pàgina Menorquina d'«El Bien Público» va recopilar 143 narracions (rondalles, llegendes, succeïts, anècdotes, tradicions i costums), 1090 poesies (cançons, gloses, codolades, cobles i oracions), jocs, endevinalles i frases fetes, entre altres.

Obrint camí en l'obra de Fila-Or

Toni Seguí

Cinquanta-quatre rondalles, d'un total de setanta-tres, recollides pel sacerdot i folklorista santlluiser Antoni Orfila Pons (1884-1936) que signava els seus escrits amb Fila-Or, ja estan catalogades segons l'índex tipològic internacional anomenat «The Types of International Folktales: a Classification and Bibliography», gràcies a la iniciativa de la manacorina Lidia Pérez, que l'any passat es va graduar en Llengua i Literatura Catalanes a la UIB.

S'ha de subratllar que el seu Treball de Fi de Grau, que va tractar sobre l'edició i catalogació de les rondalles publicades en La Pàgina Menorquina del diari maonès «El Bien Público», va ser distingit amb el premi de millor TFG de Llengua i Literatura Catalanes i també de la Facultat de Filosofia i Lletres.

La feina de catalogació de les rondalles recollides per Fila-Or també va representar l'actualització dels textos seguint la normativa que es va publicar el 2016, tot i que es va mantenir el caràcter dialectal i col·loquial amb què va escriure el folklorista santlluiser i que és propi de les rondalles, segons assenyala Pérez.

Rondalla

Una d'aquestes rondalles és «Penjat a una biga», que Fila-Or va publicar el 16 de juliol de 1934 a La Pàgina Menorquina del diari «El Bien Público», suplement cultural que dirigia Lorenzo Lafuente Vanrell. La manacorina afirma que va ser una de les rondalles més bones de catalogar, donat que s'adscriu perfectament a la descripció del tipus: un ric adverteix el seu fill malgastador que si acaba amb la

fortuna, s'haurà de penjar d'una biga. «La versió recollida per Fila-Or és idèntica: un jove malbaratador arriba a pobre. Un dia recorda les paraules que son pare li va dir: s'havia de penjar a la biga. Ell s'hi penja i de la biga esberlada cauen duros i doblers de vent. Al final, arriba a vell sense cap necessitat econòmica».

Pérez apunta que aquest tipus de rondalla també es troba a diferents països arreu del món, com Finlàndia, Estònia, Letònia, Lituània, Eslovàquia, Aràbia Saudita, Anglaterra, Islàndia, Alemanya, Rússia, Grècia i Turquia, entre altres. A més, també hi ha una versió d'aquesta rondalla recollida per Antoni M. Alcover, publicada al volum VII de l'edició crítica de l'«Aplec de rondalles mallorquines d'en Jordi des Racó» (2017), a cura de Josep A. Grimalt amb la col·laboració de Jaume Guiscafré.

Antoni Orfila Pons (1884-1936), conegut per Fila-Or. Foto: FAMILIA ORFILA

Il·lustració 33: 27/07/23

Es Diari •
SABADO, 29 DE JULIO DE 2023

Cultura | 19

Dimarts culturals d'agost a Maó

Toni Seguí

La Biblioteca Pública de Maó enceta el proper dimarts dia 1 la programació cultural dels dimarts d'agost, amb l'organització d'una sèrie de diàlegs, dues

xerrades del cicle de lectures, i un concert xerrada. Aquestes activitats són lliures i gratuïtes i els interessats no necessiten fer una inscripció prèvia.

El proper dimarts dia 1 les artistes Natalia Pérez i

Paula Drenkard, acompanyades de Maica Martínez, oferiran un diàleg sobre «Del cuerpo hablado a la palabra escrita» sobre com la dansa pot generar la paraula poètica i com l'escriptura pot alimentar maneres de fer dansa.

El 8 d'agost, la doctora en Filologia Hispànica Blanca Ripoll participarà en la segona sessió del cicle «Lectures d'estiu», en el qual tractarà sobre les novel·listes espanyoles del segle XXI

Blanca Ripoll.

Queralt Albiniana.

fer referència a autores com Sara Mesa i títols com «Panza de burro», entre altres.

El 22 d'agost, tindrà lloc un concert xerrada sobre la història i temàtica del blues des d'un punt de vista femení amb la veu de Queralt Albiniana i la música de Tota Blues.

Finalment, el 29 d'agost, José Antonio Luque Carerras tractarà sobre la novel·la negra del Mediterrani dins el cicle «Lectures d'estiu».

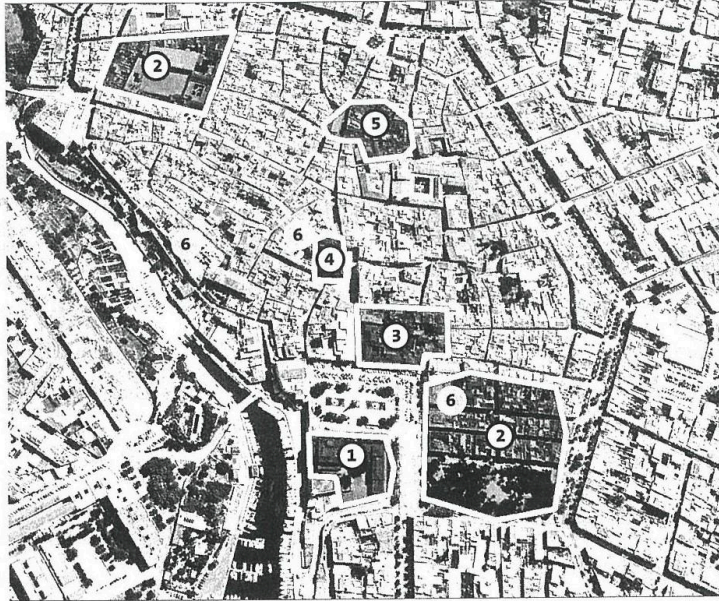
Il·lustració 34: 29/07/23

Mira

PRINCIPALS CONSTRUCCIONS DE MEDINA MANURQA

- 1 Antic alcàsser.
- 2 Antics ravalis, que quedarien als afores de la ciutat.
- 3 Antic palau o al-mudaina.
- 4 Antiga mesquita, on actualment hi ha la Catedral de Ciutadella.
- 5 Un dels dos sepulcres trobats, al que actualment és la Plaça Nova, i n'hi falta un que es trobaria on actualment hi ha Can Saura.
- 6 Llocs on s'han trobat diferents restes arqueològiques islàmiques.

Font: MUSEU DE CAN SAURA.

«La majoria de la premsa de Menorca d'aquella època s'ha perdut»

► Maria Bagur Bosch, Irune Camps Sánchez i Elena Pons Calero, les autores d'aquest treball de recerca que aporta una mirada nova al coneixement de les muralles de Ciutadella, afirmen que l'anàlisi del tractament de la premsa sobre l'enderrocament «ha estat la part més complicada».

«El principal problema que ens hem trobat -expliquen a les conclusions- és que les fonts dels diaris a Menorca del segle XIX i disponibles són incompletes». Afegeixen que «la majoria de premsa de l'època s'ha perdut, per la qual cosa ha estat molt difícil saber la visió que tenia la gent en aquella època sobre la decisió d'enderrocar».

Aporten dades extretes de «Alcaldes de Ciutadella», de José Cavaller Piris; i de premsa, «Diario de Menorca» i «El Menorquin».

Muralles de Ciutadella: la història i el canvi urbà

► L'enderrocament dels murs medievals, a finals del segle XIX, posa fi a la ciutat arcaica

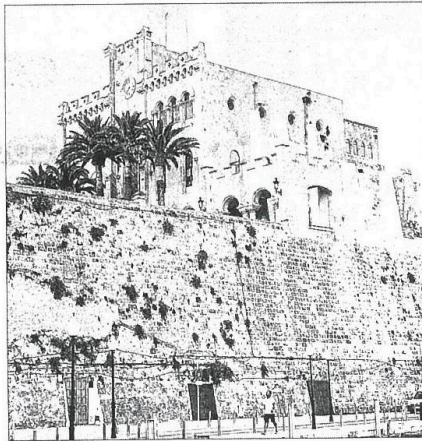
Josep Pons Fraga

Oferir una síntesi completa sobre la història de les muralles de Ciutadella, identificar les causes del seu enderrocament, amb el tractament a la premsa de l'època, i definir el traçat del perímetre aproximat de *Madina Manurqa*, la ciutat musulmana, són els tres objectius assolits pel treball «Les muralles de Ciutadella».

Un estudi redactat per tres alumnes de segon de batxillerat de l'IES Ma. Angels Cardona de Ciutadella que ha guanyat el Pre-

Les tres alumnes i el professor Cardona.

Bastió del Governador, que formava part de les muralles. Foto: JPF

mi d'Investigació del Consell Social de la UIB del curs 2022-2023 en la categoria de treballs col·lectius relacionats amb les Arts, les Humanitats i les Ciències Socials.

Les alumnes guardonades són Elena Pons Calero, Irune Camps Sánchez i Maria Bagur Bosch, que van redactar el treball en el marc de la matèria d'Història de l'Art. El docent responsable del treball és Santi Cardona Pons, professor d'aquesta matèria.

A l'espai on hi havia les muralles i el camí exterior que les envoltava, avui hi trobem les avingudes Francesc de B.Moll, Constitució, Jaume I el Conqueridor i Capità Negrete, conegudes com 'sa Contramurada'. Delimiten amb claredat el perímetre del nucli antic de la ciutat i el diferencien de la nova part urbana. El record d'aquestes estructures està present al Bastió de sa Font i el Bastió del Governador.

El treball explica les possibles muralles de Ciutadella abans del segle XIV, les muralles medievals del segle XIV, les noves del XVII, i l'enderrocament en el segle XIX.

Analitza les iniciatives per a fortificar la capital de Menorca després de l'assalt turc de 1558. Explica la tècnica constructiva, l'estructura arquitectònica amb els baluards i els fossats. Una feina que exigeix anys i recursos.

LA NOVA CIUTAT

Els alcaldes Gaspar J. Saura i Tomàs J. de Salort van ser els impulsors de les llargues obres d'enderrocament

En el segle XIX els avenços en armament van motivar que les muralles medievals perdessin la seva utilitat; eren més decoratives que defensives. També provocaven la insalubritat de la ciutat encercada i tancada.

L'enderrocament

Sorgeix, imparabile, el moviment per a enderrocar les muralles, que es consideraven un símbol de tirania. Els alcaldes Gaspar J. Saura i Tomàs J. de Salort van impulsar aquesta actuació durant el darrer terç del XIX.

D'aquesta manera, Ciutadella va deixar de ser una ciutat arcaica, envoltada d'antigues muralles i es va omplir amb grans i alegres places i cases modernes.

Il·lustració 35: 18/09/23

Mira Menorca

Avance digital hacia el papel

► El **libro tradicional** sigue siendo la opción preferida del lector, pero el préstamo **electrónico** crece a mayor ritmo

Rubén P. Atienza

Imagine una biblioteca accesible 24 horas al día, siete jornadas a la semana y 365 días al año. Existe, su nombre es eBiblio y está alojada en internet. El mundo del libro está en plena transformación, y con él también las bibliotecas de toda la vida. Estamos hablando de un cambio que venía produciéndose poco a poco, se disparó con la pandemia y ahora, de una forma más estable, sigue adelante.

La Isla no es ajena a esos cambios y también se aprecian señales de la nueva tendencia. Según se recoge en los últimos datos facilitados por la Xarxa de Biblioteques de Menorca (memoria de 2022), el préstamo ordinario (116.999 documentos) bajó ese año un 1,8 por ciento, mientras que por otra parte el realizado a través de la plataforma eBiblio (5.777) aumentó un 10 por ciento, aunque lejos de la media nacional, donde el crecimiento fue del 19 por ciento.

La tendencia es clara, aunque la resistencia a abandonar el papel también es fuerte. El informe de Hábitos de Lectura y Compra de Libros en España, en su edición también de 2022, fijó en un 29,5 por ciento el número de personas que leen libros en soporte digital. Un crecimiento que iba avanzando poco a poco en los últimos años pero que supone la culminación con un salto significativo respecto a 2012, cuando el porcentaje era tan solo del 11,7.

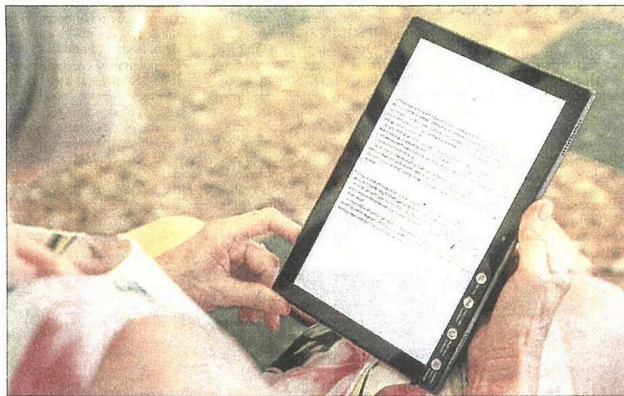
Las bibliotecas de Menorca cuentan según los últimos datos facilitados con 42.223 inscritos (un 2,1 por ciento más que en 2021) y el volumen de nuevos usuarios (2.624) supone un crecimiento del 21 por ciento. El papel resiste pero el digital crece a mayor ritmo: en eBiblio se cuentan ya en la Isla con 772 personas dadas de alta (un 46 por ciento más que en 2021).

Cabe recordar que en la citada biblioteca digital están a disposición del usuario no solo libros electrónicos, sino también periódicos, revistas y audiolibros, siendo este el formato que más crece a nivel nacional (un 38 por ciento). En Balears, se puede acceder a un total de 8.295 referencias, 7.064 de ellos libros electrónicos.

Así las cosas, queda claro, recuerdan desde la Xarxa, que el «formato preferido por más del

Una bibliotecaria de Ciutadella navegando en el portal de préstamo electrónico eBiblio. Fotos: JOSEP BAGUR GOMILA

El formato electrónico está lejos de ser la opción preferida por parte del lector, pero sigue avanzando.

328.976
VISITAS
217.655
PRESENCIALES
111.321
A LAS WEBS

El crecimiento en recursos humanos y espacio, las asignaturas pendientes

► Entre los objetivos de mejora para las bibliotecas de la Xarxa insular hay dos especialmente importantes, tal y como se recoge en la memoria. «Los recursos humanos son una prioridad, sin personal cualificado y suficiente no puede haber un cambio de modelo», destacan. En ese sentido, consideran que

el personal se tiene que incrementar un 34,5 por ciento. El espacio físico es otra de las asignaturas pendientes. A medio plazo, se recoge en la memoria, el objetivo es incrementar las infraestructuras bibliotecarias en un 108 por ciento, es decir, pasar de los 3.020 metros cuadrados actuales a 6.285.

70 de la población es el papel». Es por ello que se siguen haciendo adquisiciones en ese formato, principalmente a través de librerías locales. Por otra parte recuerdan que «los audiovisuales se están quedando obsoletos». Y es

BIBLIOTECAS

El préstamo ordinario en 2022 bajo un 1,8 por ciento mientras que el digital aumentó un 10.

por ello que para la colección de CD's solo se adquieren los títulos menorquines, mientras que algunas bibliotecas, como las de Maó, los han retirado de la circulación. También se siguen comprando DVD, «pero cada vez se realizan menos préstamos».

Un nuevo modelo

En este nuevo panorama, parece claro que los fondos documentales «ya no son eso que únicamente da sentido a una biblioteca», aseguran. La concepción más contemporánea de la misma como centro cultural hace que otros aspectos ganen protagonismo, como un mayor dinamismo en su oferta de actividades, la proximidad con la comunidad o su capacidad de innovación. En ese sentido, cabe destacar que las bibliotecas de la Isla realizaron en 2022 1.689 actividades en las que participaron 11.201 personas.

El club de lectura virtual torna a les biblioteques a partir de dia 16

Antoni Vallejo Ripoll

El pròxim 16 d'octubre, començarà una nova edició del club d'escriptura virtual en català de la Xarxa de Biblioteques de Menorca. Es tracta d'una iniciativa que forma part del programa «Ponts Literaris», un projecte cooperatiu entre la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i biblioteques de tots els territoris de parla catalana.

L'objectiu de la iniciativa és reforçar i promoure l'ús del català entre els diferents territoris, a partir de la pràctica de l'escriptura i de l'intercanvi de lectures i experiències al voltant de la llengua. Les inscripcions romanen obertes des d'aquest dilluns, i es poden formalitzar en qualsevol de les biblioteques de la Xarxa.

Dos grups

El club tindrà una durada de tres mesos, i estarà conduït per la doctora en escriptura, professora i escriptora Carla Gracia. Després de l'èxit de l'anterior edició, enguany el club comptarà amb dues edicions simultànies, amb una participació màxima de trenta persones per grup. El club es realitzarà a través de l'aplicació Telly, i els continguts es publicaran setmanalment. A mitjan desembre, tindran lloc les trobades virtuals amb la professora.

Il·lustració 37: 03/10/23

Es Diari • 11 d'octubre de 2023

Local 9

La premsa editada en Barcelona solo estará en verano

► El Grupo Godó no venderá 'La Vanguardia' ni 'Mundo Deportivo' en la isla fuera de temporada

Carla Colmenero

Los lectores de prensa en Menorca dejarán de poder elegir entre diferentes cabeceras para informarse sobre la actualidad. Al menos, dejarán de hacerlo de la misma forma que ahora. En cuestión de pocos días, serán reducidos el abanico de opciones con la desaparición en los expositores de «La Vanguardia» y «Mundo Deportivo». Los diarios editados en Barcelona por el Grupo Godó dejarán de distribuirse en diferentes establecimientos de la isla a partir del próximo 15 de octubre y solo se recuperarán durante el verano, concretamente durante los meses de julio y agosto.

Esta es la primera vez que dejan de distribuirse en la isla diarios editados en Barcelona, como ejemplo, «Sport» y «El Periódico», propiedad de Prensa Ibérica; pero sí es la primera vez, según las fuer-

les salen los números», aseguran. No es la primera vez que dejan de distribuirse en la isla diarios editados en Barcelona, como ejemplo, «Sport» y «El Periódico», propiedad de Prensa Ibérica; pero sí es la primera vez, según las fuer-

Los expositores, cada vez más vacíos y con menos prensa

► Los expositores de las librerías, supermercados y otros establecimientos de la isla cada vez están más vacíos y con menos prensa generalista y deportiva. Tras la interrupción de la distribución de «La Vanguardia» y «Mundo Deportivo», solo quedarán «El País», «El Mundo», «As» y «Atenas». Como ejemplos internacionales y solo en algunos locales se mantienen «El País», «The New York Times». También revistas españolas y extranjeras.

les consultadas, que habrá una interrupción temporal en la distribución de diarios en respuesta a la fluctuación de suscriptores que hay durante el verano, cuando aumenta la densidad poblacional en Menorca, y el resto del año. Ayer, algunos establecimientos reconocieron que aún no les había llegado la notificación, y respondieron sorprendidos a la noticia. «La Vanguardia» es una de los diarios generalistas con mayor número de lectores en toda España y «Mundo Deportivo» uno de los diarios deportivos más leídos por aquellos interesados en la actualidad futbolística, en especial la del Fútbol Club Barcelona. En el suplementado Hyper Centro de Mallorca afirmaron que este es, de hecho, el diario más vendido. Ayer al mediodía no quedaba ningún ejemplar.

Una mujer lee el diario «La Vanguardia» en la Biblioteca Pública de Maó. Foto: GERMA ANDREU

Breves

QUADERNS GADESO Los menorquines dan un 5,3 al sistema educativo, la mejor nota de las islas

► Los menorquines son los ciudadanos de Baleares más satisfechos con el sistema educativo. Según el estudio realizado por Quaderns Gadeso, la nota media recibida en la isla se sitúa en un 5,3, dos décimas por encima de Mallorca y de Formentera, y cuatro de Eivissa, única isla donde suspende. En cuarto a la importancia que le conceden los menorquines a la educación Mallorca obtiene un 8 y Menorca se queda en un 7,5, mientras que en Eivissa y Formentera no pasa del 7,6. A nivel autonómico, lo mejor valorado son las actividades educativas (7,4) y lo menos valorado las instalaciones (5,5).

CONGRESO DE MÁLAGA La miel de cuermello de Dolcimar, premiada como la mejor del país

► La menorquina Dolcimar ha recibido el premio a la mejor miel de cuermello (torca comunitativa) de España en el Congreso Nacional Apícola celebrado en Málaga. Según explican desde la propia empresa, este tipo de miel se incluye en la marca de garantía Mel de Menorca, es de floración tardía y propia de zonas rocosas de la isla, más cerca del mar. «Es uno de los tesoros ocultos de Menorca en materia apícola», comentan desde Dolcimar.

Il·lustració 38: 03/10/23

QUE la consejera de Vox, Maite de Medrano, llegara tarde ayer a la reunión de Idoia Ribas y Fulgencio Coll con los afiliados de Menorca para resolver la crisis por la baja de Xisco Cardona y que lo hiciera acompañada de un lindo perrito, que siguió todo el acto desde debajo de la mesa, tumbado dentro de un bolso. Una imagen entrañable en un acto político.

QUE un corte programado del suministro eléctrico en la Biblioteca Pública de Maó obligara ayer a mantener el centro cerrado durante toda la mañana y abriera solo por la tarde.

QUE Air Nostrum se equivocara ayer y en lugar de avisar a los pasajeros de la cancelación del vuelo a Madrid de las 7 horas mandara un mensaje a los que habían viajado el día anterior.

QUE los pasajeros que acceden a pie al «Ciudad de Mahón», que cubre la ruta con Barcelona, deban subir, con sus maletas, cuatro pisos, casi como subir desde el puerto por la Costa de ses Voltes.

Il·lustració 39: 04/10/23

Mira Menorca 19

10 d'octubre

>> CUTADERIA

EXPOSICIÓ DE CULTURES. «Exhibición Forma-Luz-Sonido» d'Aleksander Kamberov. De 10 a 13.30 hores i de 17 a 20 hores a l'Espai d'Art Xec Coll.

PATIS OBERTS. Iniciativa perquè els fillets puguin jugar tranquil·lament acompanyats per adults. De 16 a 19 hores al CEIP Pintor Torrent.

CINE CLUB. «Beau tiene miedo», 20.30 hores al Cinemes Moix Negre.

>> MAÓ

EXPOSICIÓ ARTÍSTICA. Dels quadres realitzats per les persones resi-

dents, que aquestes van confeccionar en el transcurs del taller impartit per Magda Triay al centre de gent gran de l'Ajuntament de Maó. De 10 a 21 hores a la Biblioteca Rubió.

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA. Sobre Arquitectura urbana a Menorca de Fotoclub Revel'Art. De 10 a 13 hores i de 18 a 21 hores al Claustre del Carme.

>> ES MERCADAL

TALLER. «Fem la barrera menorquina» amb n'Ovidi Pons. De 16 a 20 hores al Centre Artesanal de Menorca.

>> ES CASTELL

EXPOSICIÓ. «Posidònia és vida», de 18.30 a 21 hores a la Sala Polivalent Es Soleiet.

VISITES A THALASSA. «Ruta centre històric», a les 19 hores al Molí de Santa Creu (Oficina de Turisme).

Il·lustració 40: 10/10/23

LENGUA • El programa promueve consolidar un espacio literario común entre los territorios de habla catalana

‘Lletres Compartides’ vuelve a las bibliotecas

Redacción

El próximo jueves llega a las bibliotecas de Menorca la segunda edición del programa «Lletres Compartides», una iniciativa que tiene por objeto consolidar un espacio literario común entre los diversos territorios de habla catalana y que organizan la Institució de les Lletres Catalanes, la Acadèmia Valenciana de la Llengua, la Fundació Mallorca Literària y el Consell Insular de Menorca, con la colaboración del Institut Menorquí d'Estudis y la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

El catalán Oriol Canosa será el primero de los tres autores que visitarán Menorca. El responsable de libros infantiles y juveniles como «L'illa de les cartes perdudes», «El bandit i les bessones Mataquín» o «L'illa de Paidonèsia», pasará por las bibliotecas menorquinas y algunos centros educativos hasta el 20 de octubre.

La también catalana Núria Perpinyà, escritora, dramaturga e

El escritor catalán Oriol Canosa será el primer invitado la próxima semana.

investigadora de Gabriel Ferrater y «La Odisea», parará por la Isla del 9 al 10 de noviembre. Posteriormente, el valenciano Silvestre Vilaplana, escritor y poeta polifacético, hará lo propio del 23 al 25 de noviembre. Los tres autores tendrán programadas diferentes actividades en su estancia y también podrán relacionarse con autores locales.

Carlos Minuchin y Josep Pons Sansaloni serán los representantes menorquines en una iniciativa que les permitirá presentar sus creaciones a bibliotecas, escuelas y festivales de Catalunya y el País Valencià. «Intercambio con el cual se pretende promover la literatura catalana y fomentar su lectura en todo el territorio del dominio lingüístico», explican los promotores.

Il·lustració 41: 12/10/23

22 Mira Menorca

El evento se celebró ayer por la tarde en el Teatro Principal de Maó. Fotos: GEMMA ANDREU

Redacción

Los premios anuales de Onda Cero Menorca se entregaron ayer en su duodécima edición durante una gala en el Teatro Principal de Maó que sirvió como reconocimiento a personas, asociaciones, entidades y proyectos ejemplares que se llevan a cabo en la sociedad menorquina. Elka Dimitrova e Iván Martín fueron los presentadores de la ceremonia, con música a cargo de Neus

La radio más local y cercana

► Onda Cero dedica de nuevo su gala anual a reconocer la labor de personas y entidades

MENORCA • Es Diari
VIERNES, 20 DE OCTUBRE DE 2023

La gala fue presentada por Elka Dimitrova e Iván Martín.

Ferri. El director regional de Atresmedia Radio en Balears, Juan Carlos Enrique, se encargó de dar la bienvenida a los asistentes, entre ellas numerosas autoridades, recordando que estos distintivos «señalan en positivo a personas, colectivos, empresas e, incluso, tradiciones menorquinas para hacerlas más visibles para que puedan ser más conocidas y reconocidas por la sociedad», muestra evidente del compromiso de Atresmedia «por la radio cercana, local y comprometida con el territorio».

El jurado de este año ha reconocido en la categoría de Turismo al Camping Son Bou. El premio de Deporte recayó en el proyecto Illa dels Trails Menorca de Elitechip y Biosport, una compe-

titación que atrae a la Isla a numerosos deportistas foráneos. En la categoría de Educación, la labor divulgadora, educativa y la modernización de los servicios de la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

En el ámbito de la Solidaridad, el premio fue para la cadena hotelera Artiem, a través de su Habitación Solidaria que ha logrado recaudar 200.000 euros que se destinarán a Caritas. Miquel Capó Dolz es el premio de Ciencia y Divulgación. El premio de Fiestas y Tradiciones es para una tradición anglosajona que los menorquines han sabido conservar, el *Dià d'enganyar*. «Todos ellos tienen una historia que contar y merecen sin duda su aplauso», expuso Enrique.

Il·lustració 42: 20/10/23

El concurso 'Carta en terra' regresa a las bibliotecas

Redacción

La Xarxa de Biblioteques de Menorca y el Servei de Política Lingüística del Consell insular organizan este noviembre la segunda edición del concurso «Carta en terra», que nació el año pasado para conmemorar el 60 cumpleaños de la publicación del último tomo del «Diccionari català-valencià-balear», obra del filólogo mallorquín Antoni M. Alcover y del filólogo ciutadellenc Francesc de B. Moll.

Se trata de un certamen dirigido a adultos, que competirán para demostrar sus conocimientos sobre las palabras de dicho diccionario, especialmente las referidas a Menorca. Los participantes tendrán que competir en varias pruebas lingüísticas en que tendrán que relacionar de alguna manera u otra las palabras con su significado.

«Carta en terra» se desarrollará en las bibliotecas de Menorca entre el 22 de noviembre y el 1 de diciembre. Los mejores de cada centro se encontrarán en la gran final, que tendrá lugar el 16 de diciembre en la Biblioteca de Mercadal. Para participar solo hay que inscribirse en cualquier biblioteca de la Xarxa entre el 23 de octubre y el 17 de noviembre.

Il·lustració

43:24/10/23

16 Mira Menorca

Re-Sí-Clar, una campanya per als més joves

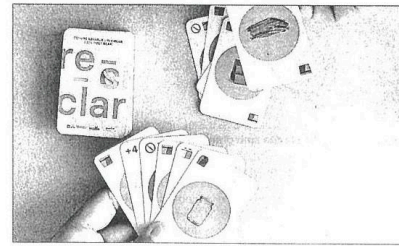
Redacció

El Consorci de Residus i Energia de Menorca (CREM) incorpora enguany un joc de cartes a la seva campanya de conscienciació sobre el reciclatge.

Amb un funcionament similar al del mític «UNO», però centrat en la temàtica dels residus, «Re-Sí-Clar» ja s'ha establert a les escoles, instituts i biblioteques de tota l'illa. En total, s'han repartit 645 baralles de cartes en els diferents centres educatius. El joc empra imatges de diversos residus que els jugadors han de saber reutilitzar, separar i reciclar correctament per guanyar la partida.

Aquesta iniciativa és un element més inclòs dins de la campanya enfocada en informar a la ciutadania sobre el funcionament de les instal·lacions de Milà, en la resolució de dubtes concrets sobre el reciclatge i en el foment de la sensibilització envers aquesta pràctica.

Un altre dels elements integrats en la campanya d'aquest 2023 és una cançó del gènere rap realitzada de manera conjunta amb artistes locals. Aquesta, dirigida especialment cap al públic més jove, xerra sobre la importància d'implementar bones pràctiques en el reciclatge de residus.

Exemple d'una baralla de cartes del joc Re-Sí-Clar. Foto: CONSELL.

Il·lustració 44: 24/10/23

PEUADES

«El sentit de l'aigua», una charla entre Menorca y Nicaragua en la Biblioteca de Maó

La sala de actes de la Biblioteca de Maó acogerà el pròxim joves (2 de novembre) la charla titulada «El sentit de l'aigua». Durante el acto, que començarà a las 18.30

horas, se compartirà la experiència de un proyecto sobre seguridad hídrica en Nicaragua y se hablará de cómo cuidar un bien tan escaso como el agua.

Il·lustració 45: 26/10/23

La periodista Eva Piquer, en el cycle de pensament

Redacció

L'escriptora i periodista Eva Piquer, participarà, aquest divendres, en el cycle de pensament i actualitat «El món avui», de la

Xarxa de Biblioteques de Menorca.

L'autora catalana parlarà i debatrà a partir de la conferència «La cultura i el sentit de les coses», que es farà a la Biblioteca de

Maó (19 hores), i l'endemà, participarà a la trobada del club de lectura de la Biblioteca de Ciutadella (19 hores), on comentarà la seva darrera novel·la, «Aterratge». Dinamitzarà la sessió Assumpta Lluch.

Eva Piquer edita i dirigeix la publicació cultural «Catorze», que va obtenir el Premi Lletra de projectes digitals i el Premi Nacional de Cultura. La seva presència a Menorca s'afegeix a les altres anteriors d'aquest curs, l'escriptor Jorge Carrión i el fotoperiodista Gervasio Sánchez.

Breus

POESIA

La camplona nacional de poetry slam, Mama Fiera, protagonitzarà un espectacle performatiu a Castell

L'Associació de Veïns des Castell organitza, per dissabte que ve (20 hores), «Inversa», un espectacle de poesia performativa, amb la presència de Mama Fiera, la guanyadora del Poetry Slam Espanya, el passat 21 d'octubre a Granada. La poetessa farà un *working progress* de presentació d'un llibre, tot, amb la col·laboració de Tània Aguilera. Mama Fiera, l'*alter ego* de Sandra Lucena, està pendent de conèixer la data del concurs europeu de poetry slam, que s'ha de celebrar a Bèlgica. La menorquina hi assistirà com a representant d'Espanya, després d'haver guanyat per segona vegada el títol nacional.

Il·lustració 46: 13/11/23

20 | MENORCA • «Es Diari» | VIERNES, 17 DE NOVIEMBRE DE 2023 |

CULTURA & ESPECTÁCULOS

PRESERVAR LA HISTÒRIA • Els 10 primers anys de trajectòria periodística d'Es Diari, des del 1941 fins al 1951, es digitalitzaran gràcies a un acord entre Editorial Menorca, la UIB i el Govern balear

L'editor del diari, Josep Pons Fraga, mostra els exemplars impresos al vicerector de la UIB Victor Homar i al conseller Antoni Vera. Fotos: GEMMA ANDREU

“

«Els primers diaris són els més deteriorats i és precis preservar-los per conèixer l'evolució de Menorca»

Josep Pons Fraga
EDITOR DEL DIARI MENORCA

«És important incrementar el nostre patrimoni digital per facilitar la recerca dels investigadors i la societat»

Victor Homar Santaner
VICERECTOR D'INVESTIGACIÓ UIB

«Hem de vetllar per salvar aquesta part de la història de la societat menorquina per aprendre i per a les noves generacions»

Antoni Vera Alemany
CONSELLER D'EDUCACIÓ I GOVERN

Inici de la digitalització dels primers 10 anys d'Es Diari

Carla Colmenero

Els 10 primers anys de dedicació periodística de MENORCA • «Es Diari» i, per tant, el reflex de la societat menorquina des del 1941 fins al 1951, faran el salt digital des de les prestatgeries gràcies a un acord entre Editorial Menorca, la Universitat de les Illes Balears (UIB) i el Govern. Les gestions per aconseguir aquesta col·laboració es van iniciar a finals de 2018 per part de l'editor del diari, Josep Pons Fraga, però no ha estat fins ara que s'ha formalitzat per evitar que els exemplars de la primera dècada, que es troben en un estat molt delicat, es perdin per sempre més.

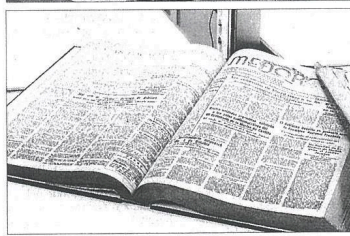
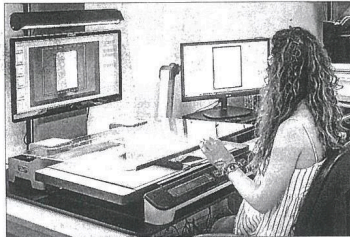
«Els diaris que es van fer entre 1941 i 1951 són els més deteriorats per la deficient qualitat del paper, la tinta que s'utilitzava i la precarietat en la impressió. És precis preservar-los per conèixer l'evolució de Menorca i per facilitar la tasca dels investigadors», va defensar ahir Pons Fraga durant la presentació d'aquesta prova pilot. Precisament, investigadors, membres de l'Institut Menorquí d'Estudis i altres entitats culturals i de recerca porten anys demanant, també, que es posi en marxa aquesta iniciativa de digitalització

per facilitar l'accés als diaris més antics al públic en general.

Fins ara, els exemplars impresos només es poden trobar a uns pocs indrets: l'Heremoteca del MENORCA, la Biblioteca Pública de Maó, l'Ateneu de Maó i la Biblioteca de la Fundació March a Palma. L'increment continu de peticions per veure aquests diaris, que amb el transcurrir del temps s'han anat degradant ràpidament, ha obligat a establir unes normes estrictes de consulta per tal de garantir la manipulació adequada de les pàgines en paper i la preservació de l'immens tresor documental que manté viva la memòria dels darrers 82 anys a Menorca.

Un procés molt laboriós

El Servei de Biblioteca i Documentació de la UIB serà l'encarregat de dur a terme la digitalització dels 10 primers anys del MENORCA • «Es Diari». Amb els mecanismes adients, aconseguiran una versió digital dels exemplars originals que complirà amb els estàndards internacionals per tal d'incorporar-los catalogats i amb les metadades identificatives i tècniques a la Biblioteca Digital de les Illes Balears, així com al sistema de preservació a llarg termi-

Es digitalitzaran 22 volums, 3.410 edicions i 13.420 pàgines impreses.

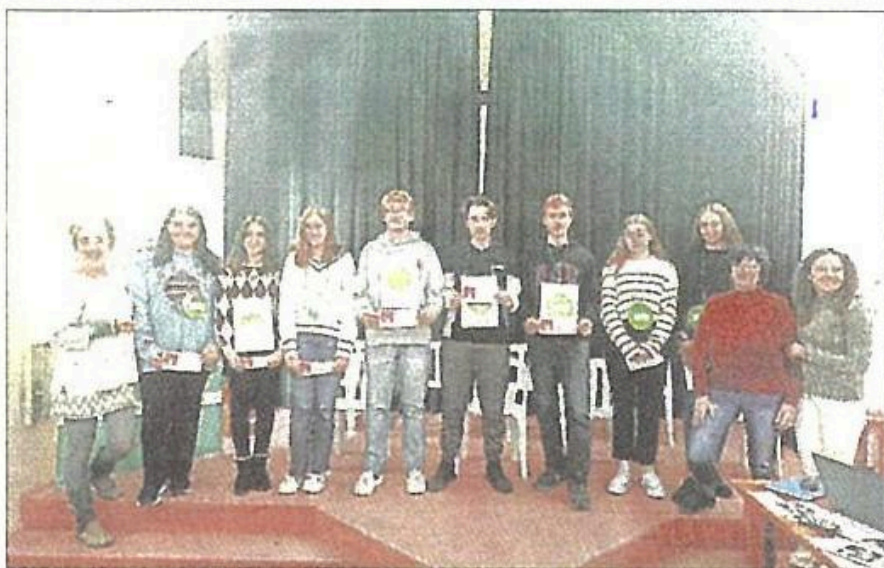
ni de la UIB. Seran un total de 22 volums, 3.410 edicions i 13.420 pàgines les que es podran consultar pròximament a través d'internet gràcies a aquest procediment. «És important incrementar el nostre patrimoni digital per facilitar la recerca dels investigadors i de la ciutadania en general», va remarcar el vicerector de Política Científica i Investigació de la UIB, Victor Homar Santaner, que va subratllar la intensitat del treball per fer possible «la recuperació i dignificació de les fonts documentals de les diferents institucions».

Els 82 anys de trajectòria periodística de MENORCA • «Es Diari» el converteixen en el mitjà de comunicació de més llarg recorregut en la història del periodisme a l'illa i en el segon diari més antic de Balears, després del d'El-

El Servei de Biblioteca i Documentació de la UIB serà l'encarregat de la digitalització dels 10 primers anys del Diari

vissa. «Hem de vetllar per salvar aquesta part de la història de la societat menorquina per continuar aprendent i per garantir que la coneguin les noves generacions», va afirmar el conseller d'Educació del Govern, Antoni Vera Alemany. «Des de l'Administració hem d'assegurar la preservació del nostre llegat històric», va continuar, al mateix temps que va indicar que l'objectiu, després de digitalitzar els deu primers anys del MENORCA, és seguir fent aquesta mateixa feina amb més exemplars.

Il·lustració 47: 17/11/23

Participants en el concurs lingüístic «Lletres i Mots». Foto: CONSELL

Arjau Ferrer guanya el concurs «Lletres i Mots»

Redacció

Arjau Ferrer, alumne de 3r d'ESO de l'IES Pasqual Calbó de Maó, va ser el guanyador de la final del concurs «Lletres i Mots» disputat aquest darrer dissabte a la Biblioteca Municipal de Ciutadella.

En aquesta darrera cita del concurs de lletrejar paraules, van participar set alumnes més: Adrian Muresan, de l'IES Biel Martí de Ferreries; Gibet Coll i Laia Petrus, de l'IES Josep Maria Quadrado de Ciutadella; Aimar Punzano, de l'IES Maria

Àngels Cardona de Ciutadella; Aina Gomila, de l'IES Josep Miquel Guàrdia d'Alaior; Marcel Rodríguez, de l'IES Cap de Llevant de Maó, i Núria Coll, de La Salle de Maó, en substitució del finalista José de Olives, del Col·legi Sant Josep, que no hi va poder assistir.

Aquest pròxim dissabte dia 16, tindrà lloc a la Biblioteca des Mercadal «Carta en terra...», el segon dels dos concursos lingüístics organitzats pel Servei de Política Lingüística del Consell i la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

La guanyadora, la resta de participants, de l'organització i el director insular de Cultura Tiago Reurer. Foto: CIME

Assumpta Gorrias guanya el concurs 'Carta en terra..'

Redacció

Assumpta Gorrias es va proclamar el passat dissabte guanyadora del concurs «Carta en terra...», organitzat per la Xarxa de Biblioteques de Menorca i el Servei de Política Lingüística del Consell insular, en la gran final celebrada el passat dissabte a la

Biblioteca Pública des Mercadal.

Els concursants van ser Antònia Torres i Jordi Pérez, finalistes de la Biblioteca d'Alaior; Assumpta Gorrias i Joan Bagur, finalistes de la Biblioteca de Ciutadella; Daniel Mus i Lucas Pons, finalistes de la Biblioteca de Maó, i Joana Carreras i Pere Pons, finalistes de la Biblioteca des Merca-

dal. Els finalistes de les eliminatòries van competir en diverses proves lingüístiques per demostrar els seus coneixements sobre les paraules especialment referides a Menorca del Diccionari català-valencià-balear, obra del filòleg mallorquí Antoni M. Alcover i del filòleg ciutadellenc Francesc de Borja Moll.

Il·lustració 49: 19/12/23

Margaret Murray protagonitza el Plec

Redacció

La nova edició del Plec de Lectura està dedicada a la figura de Margaret Alice Murray, la primera arqueòloga en estudiar les restes del període talaiòtic a Menorca. Nascuda l'any 1863 a Calcuta,

ciutat índia que en aquell moment formava part del Raj Britànic, va participar en les primeres excavacions amb metodologia científica portades a terme a Menorca en els anys 30, més concretament als jaciments de Trepuçó i Sa Torreta. A més, va pro-

Margaret Murray, desembolicant una mòmia. Foto: MANCHESTER MUSEUM

moure una xarxa de contactes entre els intel·lectuals de l'entorn de l'Ateneu de Maó i alguns investigadors britànics vinculats al Museu d'Arqueologia i Etnologia de la Universitat de Cambridge i al University College de Londres.

Se sentia atreta per Menorca pel seu megalitisme mediterrani i la comparació amb els monuments maltesos, illa on havia excavat prèviament. Així doncs, es tracta d'un homenatge a un personatge històric que ha estat cabdal perquè Menorca Talaiòtica sigui declarada patrimoni mundial.

Il·lustració 50: 27/12/23